

KREDIT TILSYNET
The Financial Supervisory Authority of Norway

Dato: 31. mai 2005

Utkast til forskrifter – høring

Nye kapitaldekningsregler
Utkast til forskrifter om IRB og sikkerhetsstillelse

DEL A:	INNLEDNING.....	3
A1	Bakgrunn.....	3
A2	Nye kapitaldekningsregler – prosessen i EU.....	3
A3	Nye kapitaldekningsregler – prosessen i Norge.....	4
A4	Søknadsprosess.....	5
A5	Innholdet i dette dokumentet.....	5
DEL B:	GENERELLE PROBLEMSTILLINGER.....	6
B1	Konsolideringsregler – minimumskravet til ansvarlig kapital.....	6
B2	Forsikringsselskaper.....	7
B3	Risikovektning av kommuner og offentlige foretak.....	7
B4	Mulighet til å benytte gjeldende regelverk i 2007.....	8
DEL C:	ENGASJEMENTER SIKRET MED PANT I FAST EIENDOM.....	9
C1	Generelt om pant i fast eiendom i de forskjellige metoder.....	9
C2	Generelle minimumskrav vedrørende pant i fast eiendom.....	10
C3	Minimumskrav vedrørende verdifastsettelse.....	10
C4	Belåningsgrad.....	11
C5	Krav om lav korrelasjon.....	13
C6	Anerkjennelse av andre lands bestemmelser om lån med pant i fast eiendom.....	17
C7	Fast eiendom og spesialforetak.....	17
C8	Fordeling på eiendomsengasjement og øvrig retail.....	17
C9	Avgrensning av husholdninger/retail i IRB og standardmetoden.....	18
DEL D:	SPESIALISERTE FORETAK UNDER IRB.....	19
DEL E:	ENGASJEMENTER SIKRET MED PANT I FORDRINGER OG ANDRE EIENDELER.....	21
E1	Pant i fordringer.....	21
E2	Pant i andre eiendeler enn fast eiendom.....	22
DEL F:	KREDITTDERIVATER.....	24
F1	Kredittbytteavtaler (credit default swaps).....	24
F2	Totalavkastningsbytteavtaler (total return swaps).....	25
F3	Kredittlinket gjeldsinstrumenter (credit linked notes).....	25
F4	Om bruk av kredittderivater.....	26
DEL G:	OVERGANGS- OG INNFØRINGSBESTEMMELSER MV.....	27
G1	Stegvis innføring ("roll out").....	27
G2	Datakrav ved innføring.....	27
G3	Erfaringskravet.....	27
G4	Søknadstidspunkt og parallellrapportering.....	28
DEL H:	OM UTKAST TIL IRB-FORSKRIFT.....	30
H1	Strukturen i IRB-delen av forslaget til revidert direktiv 2000/12/EC.....	30
H2	Strukturen i utkast til IRB-forskrift.....	30
H3	Merknader til kapittel 1: Innledende bestemmelser.....	31
H4	Merknader til kapittel 2: Krav til risikokontroll og dokumentasjon.....	33
H5	Merknader til kapittel 3: Stresstesting og validering.....	35
H6	Merknader til kapittel 4: Innføring og unntak.....	37
H7	Merknader til kapittel 5: Kategorisering av engasjementer mv.....	39
H8	Merknader til kapittel 6: Mislighold, engasjementsbeløp og tap.....	41
H9	Merknader til kapittel 7: Generelle krav til klassifisering og kvantifisering.....	43
H10	Merknader til kapittel 8: Risikoklassifisering og kvantifisering: engasjementer med stater, institusjoner og foretak.....	46
H11	Merknader til kapittel 9: Risikoklassifisering og kvantifisering: massemarkedsengasjementer.....	51
H12	Kapittel 10 og 11 – gjenstår.....	53
H13	Merknader til kapittel 12: Beregningsgrunnlag for kapitalkrav, samt justert forventet tapt beløp.....	53
H14	Merknader til kapittel 13: Ikrafttredelse og overgangsordninger.....	54
DEL I:	OM UTKAST TIL FORSKRIFT OM SIKKERHETSSTILLELSE.....	55
I1	Generelt om sikkerhetsstillelse.....	55
I2	Kommentarer til forskriftsutkastet.....	57
I3	Merknader til kapittel 1: Virkeområde mv.....	57
I4	Merknader til kapittel 2: Sikkerheter.....	59
I5	Merknader til kapittel 3: Beregning av effekten av sikkerhetsstillelse.....	71
I6	Merknader til kapittel 4: Løpetidsforskjeller.....	77

Del A: Innledning

A1 Bakgrunn

Denne høringen omfatter utkast til forskrifter om IRB (Internal Ratings-Based Approach) og sikkerhetsstillelse (Credit Risk Mitigation). Notatet drøfter også utvalgte generelle problemstillinger og problemstillinger knyttet til standardmetoden for kredittisiko når dette også har relevans for forskriftsutkastene om IRB og sikkerhetsstillelse.

I september 2004 sendte Kredittilsynet ut et høringsdokument om hvordan utvalgte deler av direktivforslagene fra EU-kommisjonen kan gjennomføres i Norge. Flere forhold som fremkom i høringssvarene er vurdert i dette notatet. Kredittilsynet vil komme tilbake til øvrige høringsinnspill i forbindelse med utkast til øvrige deler av regelverket. Den videre prosessen for gjennomføring av de nye kapitaldekningsreglene i Norge er omtalt i avsnitt A3.

Kredittilsynet vil vise til at det fortsatt er usikkerhet knyttet til detaljene i det endelige regelverket. Selv om de store linjene i regelverket antas å ligge fast, kan det ikke utelukkes at den politiske behandlingen av direktivene i EU kan medføre endringer som får konsekvenser for den endelige utformingen. Synspunktene og vurderingene som fremkommer i dette dokumentet kan derfor endres som følge av utfallet av den politiske behandlingen i EU. Gjennomføringen av direktivene vil også bli gjenstand for politiske vurderinger i Norge, der lov og forskrift skal vedtas av henholdsvis Stortinget og Finansdepartementet. Videre vil Kredittilsynet ta forbehold om at dets vurderinger kan endres sett i lys av hvordan regelverket vil bli gjennomført i andre europeiske land, herunder de øvrige nordiske land der det er etablert et tilsynsmessig samarbeid.

Kredittilsynet vil i denne sammenheng vise til at det i regi av CEBS (Committee of European Banking Supervisors) foregår arbeid som berører flere av problemstillingene som drøftes i dette dokumentet. CEBS vil utarbeide retningslinjer som omhandler bl.a. internrating og som ventelig vil bli sendt på høring i løpet av sommeren 2005.

Interesserte inviteres til å komme med synspunkter til dette dokumentet innen 1. september 2005. Høringsinnspill lengre enn to sider bes sendt elektronisk til Kredittilsynet – post@kredittilsynet.no. Kredittilsynet vil vurdere innspill og merknader i det videre arbeidet med gjennomføring av de nye kapitaldekningsreglene.

A2 Nye kapitaldekningsregler – prosessen i EU

Baselkomiteen for banktilsyn vedtok 26. juni 2004 nye retningslinjer for beregning av kapitaldekning for banker¹. Kort tid etter dette, 14. juli 2004, la EU-kommisjonen frem sitt endelige forslag til endringer av gjeldende kapitaldekningsdirektiver². EU-kommisjonens forslag bygger i hovedsak på Baselkomiteens arbeid med nye kapitaldekningsregler.

De nye kapitaldekningsreglene for kredittinstitusjoner og verdipapirforetak er foreslått gjennomført i EU-lovgivningen ved å endre gjeldende direktiver om kapitaldekning. Direktivene som foreslås endret er 2000/12/EC (Codified Banking Directive – CBD) og 93/6/EEC (Capital Adequacy Directive – CAD).

¹ Den nye Basel-accorden, “*International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: a Revised Framework*”, finnes på <http://www.bis.org/publ/bcbs107.htm>

² Forslagene fra EU-kommisjonen finnes på http://europa.eu.int/comm/internal_market/bank/regcapital/index_en.htm under overskriften ”*Adoption of proposal for new capital requirements regime for credit institutions and investment firms – 14.7.2004*”.

Noe forenklet kan en si at 2000/12/EC gir kapitaldekningskrav for kredittinstitusjoner og at 93/6/EEC gir tilsvarende regler for verdipapirforetak. 93/6/EEC omfatter imidlertid også kredittinstitusjoner ved at det bl.a. gis felles regler for markedsrisiko for kredittinstitusjoner og verdipapirforetak. Der ikke annet er oppgitt, refererer direktivhenvisninger i dette notatet til foreslått revidert direktiv 2000/12/EC.

Direktivforslagene fra EU-kommisjonen er nå til politisk behandling i EU. Under det nederlandske formannskapet høsten 2004 ble det utarbeidet forslag til endringer i EU-kommisjonens forslag etter forhandlinger i rådet. Disse endringsforslagene ble vedtatt på møte i Ecofin 7. desember 2004. Et av de mest sentrale forslagene er at gjennomføring er endret til inngangen av 2007. Gjennomføringen av de mest avanserte metodene er foreslått til inngangen av 2008. Det er ventet at EU-parlamentet skal foreta en første gjennomgang i løpet av våren 2005, og at direktivet vil bli vedtatt høsten 2005.

I både Baselkomiteen og EU-kommisjonen arbeides det med å endre regler som bl.a. berører handelsporteføljen. Høringsforslag ble lagt frem 8. april 2005 av EU-kommisjonen³ og 11. april 2005 av Baselkomiteen⁴. Endringsforslagene omfatter bl.a. følgende:

- motpartsrisiko ved OTC-derivater, gjenkjøpsavtaler mv.
- ”double default effects” dvs. der både låntaker og garantist misligholder en forpliktelse

Det er ventet at EU-parlamentet vil inkludere forslaget i behandlingen av endringsforslagene til 2000/12/EC og 93/6/EEC av 14. juli 2004.

I dette høringsnotatet er det tatt hensyn til endringsforslag fra møtet i Ecofin 7. desember 2004. Forslagene som bl.a. berører handelsporteføljen er ikke hensyntatt i dette dokumentet gitt forslaget foreløpige karakter.

A3 Nye kapitaldekningsregler – prosessen i Norge

I samråd med næringen (referansegruppen for nye kapitaldekningsregler⁵) har Kredittilsynet i denne omgang valgt å prioritere utkast til forskrifter om IRB og sikkerhetsstillelse. Det tas sikte på at utkast til forskrifter om minstekrav til kapitaldekning for operasjonell risiko vil bli sendt på høring av Kredittilsynet til sommeren, og vil omfatte den enkleste metoden og standardmetoden samt utkast til regler som skal gjelde for verdipapirforetakene. Kredittilsynet utarbeider også utkast til lovendringer. Lovendringsforslaget forelegges Finansdepartementet til sommeren og ventes sendt på høring høsten 2005.

Utkast til samlet regelverk (forskrifter) oversendes Finansdepartementet etter at de nye kapitaldekningsreglene er vedtatt i EU. Kredittilsynet legger opp til at dette skal skje ved årsskiftet 2005–2006. Finansdepartementet vil etter dette sende samlet regelverk på høring før forskriftene vedtas i løpet av 2006.

Direktivforslaget om IRB og sikkerhetsstillelse er omfattende. Kredittilsynet har i samråd med næringen ikke prioritert deler av direktivforslaget som anses mindre sentralt i forberedelsene for norske institusjoner ved utarbeidelsen av forskriftsutkastene. Dette gjelder bl.a. kjøpte fordringer i IRB og deler av regelverket for finansiell pant (sikkerhetsstillelse). De gjenstående delene av direktivforslaget vedrørende IRB og sikkerhetsstillelse vil bli innarbeidet i forskriftsutkastene som sendes Finansdepartementet ved årsskiftet 2005–2006.

I regi av CEBS legges det opp til en felles europeisk kapitaldekningsrapportering (COREP). Et forslag til kapitaldekningsrapportering har vært på høring og Kredittilsynet vil komme tilbake til hvordan den nye kapitaldekningsrapporteringen kan gjennomføres i Norge.

³ http://europa.eu.int/comm/internal_market/bank/regcapital/index_en.htm, overskriften ”Trading activities and the treatment of double default effects”

⁴ <http://www.bis.org/publ/bcbs111.htm>

⁵ Se <http://www.kredittilsynet.no/wbch3.exe?d=3634&sec=Hoveddel&secur=1#ref2>.

A4 Søknadsprosess

A4.1. Internrating – kredittrisiko

Kredittilsynet legger opp til at institusjoner som har til hensikt å benytte den grunnleggende IRB-metoden fra 1. januar 2007, skal sende søknad til Kredittilsynet innen utgangen av september 2005. Kredittilsynet vil i løpet av kort tid publisere nærmere informasjon om søknadsprosessen på sine hjemmesider, på <http://www.kredittilsynet.no/kapitaldekning>. Det legges opp til at søknader per utgangen av september 2005 skal baseres på utkast til forskrifter om IRB og sikkerhetsstillelse slik de fremgår av dette dokumentet.

I høringsdokumentet fra september 2004 fremgikk det at institusjoner som ønsker å benytte avansert IRB-metode også må søke Kredittilsynet innen utgangen av september 2005. Kredittilsynet legger nå opp til at institusjoner som ønsker å søke avansert IRB-metode fra 1. januar 2008, kan søke ved utgangen av juni 2006, se avsnitt G4.

For institusjoner som ønsker å søke om grunnleggende eller avansert IRB-metode på senere tidspunkt legger Kredittilsynet opp til at institusjonene skal søke 12 måneder før IRB-systemet planlegges benyttet for kapitaldekningsformål. Kredittilsynet legger også opp til at institusjonene må varsle Kredittilsynet 18 måneder før systemet planlegges tatt i bruk for kapitaldekningsformål.

Kredittilsynet gjennomførte tidligere i år en kartlegging av institusjoner som har til hensikt å søke om bruk av IRB. I dette høringsnotatet vil det fremgå, jf. bl.a. del G, at Kredittilsynet har endret synspunkt på bestemmelser som kan ha betydning for institusjonenes IRB-forberedelser. Kredittilsynet vil derfor gi institusjonene mulighet til å revurdere sine planer og ber derfor om at institusjoner som har til hensikt å sende søknad innen utgangen av september 2005 kontakter Kredittilsynet i løpet av juni.

A4.2. Standardmetoden for operasjonell risiko

Direktivforslaget stiller nærmere krav til institusjonens risikostyring av operasjonell risiko som betingelse for at kapitalkravet kan beregnes etter standardmetoden. Dette reiser spørsmål om hvordan tilsynsmyndigheten skal påse at institusjonene etterlever disse kravene. I høringsnotatet fra september 2004 uttalte Kredittilsynet at det vil bli vurdert om det for standardmetoden, i likhet med de mest avanserte metodene for operasjonell risiko, vil bli etablert en ordning for tillatelse etter søknad.

Kredittilsynet har etter en nærmere vurdering kommet frem til at det ikke vil bli etablert en slik ordning for standardmetoden. Institusjoner som ønsker å benytte standardmetoden må kunne dokumentere overfor Kredittilsynet at kravene etterleveres og Kredittilsynet vil gjennom inspeksjonsvirksomheten og andre aktiviteter følge opp dette.

Av hensyn til at utviklingen av metoder for å måle operasjonell risiko fortsatt er på et tidlig stadium, har Kredittilsynet ikke valgt å prioritere nærmere retningslinjer/regler og søknadsprosedyrer for de avanserte metodene.

A5 Innholdet i dette dokumentet

Høringsnotatet er strukturert slik at kapitlene 2 til 7 drøfter problemstillinger som er generelle eller som anses prinsipielt viktige. Forskriftsutkastene følger vedlagt dette dokumentet, mens merknadene til forskriftsutkastene følger av delene H og I.

Del B: Generelle problemstillinger

B1 Konsolideringsregler – minimumskravet til ansvarlig kapital

Minstekravet til ansvarlig kapital (pilar 1) kan oppfylles på tre nivåer:

- selskapsnivå
- delkonsolidert nivå og
- konsolidert nivå

Selskapsnivå vil si at et selskap skal oppfylle et krav isolert uten å medregne datterselskaper eller deleide selskaper (20 prosent eierandel eller mer) eller andre selskaper som omfattes av konsolideringsplikt. *Delkonsolidert nivå* vil si at et krav skal oppfylles av hvert av de mellomliggende selskapene som er omfattet av kravet, på konsolidert basis og slik at alle selskaper som omfattes av konsolideringsplikt og som er organisert direkte eller indirekte under det mellomliggende selskapet, inngår i konsolideringen. *Konsolidert nivå* vil si at selskapet som er konsernspiss, skal oppfylle kravet på konsolidert basis og slik at alle selskaper i gruppen som omfattes av konsolideringsplikt, inngår i konsolideringen.

I bestemmelsene i kredittinstitusjonsdirektivet stilles det krav til de ulike nivåene minstekravet skal være oppfylt på, jf. artikkel 68–73:

- Minstekravet skal være oppfylt på selskapsnivå og på konsolidert nivå, men det er anledning til i visse tilfeller å gjøre unntak fra kravet på selskapsnivå dersom nærmere spesifiserte krav er oppfylt.
- I tilfeller hvor konsernspissen for en finansgruppe i et medlemsland er etablert i et annet land, skal minstekravet oppfylles av øverste kredittinstitusjon i finansgruppen i medlemslandet eller av øverste finansielle holdingselskap i medlemslandet som er morselskap for kredittinstitusjonen, på delkonsolidert nivå.
- Minstekravet gjelder videre på delkonsolidert nivå i tilfeller hvor en kredittinstitusjon eller et finansielt holdingselskap som er morselskap i delkonsern, har kapitalinteresser i en kredittinstitusjon, et verdipapirforetak eller et forvaltningsselskap for verdipapirfond etablert utenom EU-/EØS-området.

Bestemmelsene i kredittinstitusjonsdirektivet om nivå for anvendelse av kravene gjelder tilsvarende så langt det passer for verdipapirforetak. En viktig forskjell er at det for verdipapirforetak er adgang til å gjøre unntak fra kapitalkravet (pilar 1) på konsolidert nivå. Adgangen til å gjøre unntak gjelder grupper av verdiforetak hvor alle verdipapirforetakene har en begrenset virksomhet og hvor foretakene oppfyller kapitalkravet på selskapsnivå og slik at det gjøres fratrukk for innskudd av ansvarlig kapital i andre selskaper i gruppen.

I Ot. prp. nr. 58 (2004–2005) om lov om endringer i finansieringsvirksomhetsloven mv. er det blant annet foreslått å endre bestemmelsene i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-9 første, annet, tredje og sjette ledd og i verdipapirhandeloven § 8-12. De nærmere reglene om gjennomføringen av konsolideringen, herunder om nivå for anvendelse av kapitaldekningsreglene, vil etter dette følge av en ny forskrift om anvendelse av soliditetsregler på konsolidert basis. Etter Kredittilsynets syn vil en gjennomføring i norsk rett av direktivet ikke nødvendigvis gjøre endringer i de foreslåtte lovbestemmelsene om konsolidering utover det som er foreslått for å gjennomføre konglomeratdirektivet.

Kredittilsynet legger til grunn at en oppfyllelse av minstekravene til kapitaldekning både på selskapsnivå, delkonsolidert nivå og konsolidert nivå vil bidra til å sikre at den ansvarlige kapitalen er allokert i forhold til risikoen i de ulike delene av en finansgruppe. Kredittilsynet tar derfor sikte på å

foreslå at bestemmelsene om nivå for anvendelse av minstekravet (pilar 1) gjennomføres strengere enn etter direktivet, i tråd med gjeldende bestemmelser.

B2 Forsikringselskaper

I høringsnotatet fra september 2004 ble det lagt til grunn at forsikringselskapene ville bli underlagt kapitaldekningskrav etter *gjeldende* regelverk, men med visse tilpasninger, inntil solvency II er på plass. Det er innkommet hørings svar som gir uttrykk for at kapitaldekningsregler ikke bør anvendes på forsikringselskaper, og bør avvikles.

Saken vil bli vurdert nærmere høsten 2005, og Kredittilsynet tar da sikte på å vurdere alternative løsninger for regulering av forsikringselskapene i den mellomliggende perioden. Det er i forskriftsutkastene om internrating og sikkerhetsstillelse inntil videre lagt til grunn at forsikringselskapene vil bli underlagt kapitaldekningskrav.

I gjeldende kapitaldekningsregler er norske forsikringselskaper likestilt med kredittinstitusjoner og verdipapirforetak. Dette innebærer at fordringer på og fordringer garantert av norske forsikringselskaper risikovektes 20 %. Kredittilsynet har i forskriftsutkastene om IRB og sikkerhetsstillelse likestilt norske forsikringselskaper med kredittinstitusjoner og verdipapirforetak, men det presiseres at en slik behandling avhenger av det endelige vedtaket om hvordan norske forsikringselskaper skal behandles etter de nye kapitaldekningsreglene.

B3 Risikovekting av kommuner og offentlige foretak

Etter direktivforslaget (anneks VI:1 (9)) kan nasjonale myndigheter i standardmetoden for kredittrisiko tillate at fordringer på lokale og regionale myndigheter risikovektes tilsvarende fordringer på sentralmyndigheten. Etter møtet i Ecofin 7. desember 2004 er denne bestemmelsen foreslått omgjort fra et nasjonalt valg til en fast regel. Betingelsen for å benytte denne muligheten er imidlertid fortsatt at det ikke er noen forskjell i risiko på sentralmyndigheten og lokale/regionale myndigheter, ved at sistnevnte har beskatningsmyndighet, og at det eksisterer spesifikke institusjonelle ordninger som reduserer risikoen for mislighold. I høringsnotatet fra september 2004 uttalte Kredittilsynet at problemstillingen vil bli utredet nærmere, men at Kredittilsynet vurderer risikoen på engasjementer med den norske stat som forbundet med lavere risiko enn tilsvarende eksponeringer med en kommune eller fylkeskommune.

Kredittilsynet har gjennomgått rammebetingelsene for kommuner i Norge, samt hørings svarene, og mener på bakgrunn av dette at det kan være grunnlag for 10 % risikovekt i standardmetoden⁶. Ved en slik løsning vil Kredittilsynet legge opp til å benytte seg av direktivforslagets mulighet til å likestille norske kommuner med den norske stat, selv om Kredittilsynet vurderer risikoen på norske kommuner som noe høyere enn risikoen på den norske stat. I forskriftsutkastene om IRB og sikkerhetsstillelse er en slik tolkning lagt til grunn. Dette innebærer bl.a. at Kredittilsynet også vil tilrå at institusjoner i IRB-metodene vil kunne beregne kapitalkravet for fordringer på norske kommuner etter standardmetoden, dvs. risikovekt på 10 %.

Etter møtet i Ecofin 7. desember 2004 er også muligheten for å anerkjenne andre lands regler for risikovekting av lokale og regionale myndigheter i disse landene, foreslått omgjort fra et nasjonalt valg til en fast regel. Kredittilsynet vil tilrå å gjennomføre denne bestemmelsen i Norge. Dersom norske institusjoner låner ut til lokale og regionale myndigheter i land som tillater 0 % risikovekt, vil institusjonene kunne risikovekte slike fordringer tilsvarende.

⁶ Dette forutsetter at den norske stat har en rating som tilsier 0 % risikovekt. Generelt vil risikovekten på norske kommuner ved en slik tilnærming være lik risikovekten på den norske stat pluss ti prosentpoeng.

Direktivforslaget inneholder en mulighet for å risikovekte offentlige foretak i standardmetoden tilsvarende institusjoner fremfor en risikovekt på 100 %, jf. anneks VI:1 (14). Denne bestemmelsen vil også gjelde offentlige foretak som er selvstendige rettssubjekter. Kredittilsynet opprettholder sitt syn om at norske offentlige foretak som er selvstendige rettssubjekter skal risikovektes 100 % som etter gjeldende kapitaldekningsregler.

Direktivforslaget inneholder også en bestemmelse der nasjonale myndigheter kan velge å anerkjenne andre lands regler for slike offentlige foretak, jf. anneks VI:1 (16). Kredittilsynet vil tilrå at denne bestemmelsen gjennomføres i Norge slik at norske institusjoner kan låne ut med risikovekt lavere enn 100 % til offentlige foretak i land som tillater dette.

Kredittilsynets vurderinger knyttet til kommuner og offentlige foretak er lagt til grunn for forskriftutkastene om IRB og sikkerhetsstillelse.

B4 Mulighet til å benytte gjeldende regelverk i 2007

Etter direktivforslaget artikkel 152 (7–12) og forslaget etter møtet i Ecofin, kan institusjonene i 2007 benytte gjeldende kapitaldekningsregler fremfor standardmetoden for kredittrisiko etter nærmere bestemmelser. Kredittilsynet vil i forbindelse med lovforslaget komme tilbake til denne problemstillingen.

I forbindelse med høringsdokumentet fra september 2004 har en av høringsinstansene reist spørsmålet om gjeldende kapitaldekningsregler kan benyttes for porteføljer som er under innføring av IRB, se også avsnitt G1 i dette dokumentet. Kredittilsynet vil i forbindelse med lovforslaget komme tilbake til denne problemstillingen.

Del C: Engasjementer sikret med pant i fast eiendom

Lån med sikkerhet i fast eiendom utgjør en vesentlig del av forvaltningskapitalen i norske banker. Nedenfor gis derfor en detaljert gjennomgang og vurdering av direktivforslagets regler om lån med pant i boligeiendom og næringseiendom i standardmetoden, grunnleggende IRB, avansert IRB og IRB-metoden for massemarkedsengasjementer (heretter omtalt som retail-IRB).

C1 Generelt om pant i fast eiendom i de forskjellige metoder

Lån med pant i fast eiendom kan kvalifisere til en lavere risikovekt under alle metoder. Hvordan pantet hensyntas er imidlertid forskjellig i de enkelte metodene.

C1.1. Standardmetoden

I standardmetoden inngår lån med pant i fast eiendom som to særskilte lånekategorier, henholdsvis lån med pant i boligeiendom og lån med pant i næringseiendom. Kravene til lån med pant i fast eiendom under standardmetoden fremgår av direktivforslagets annekse VI:1 (42–57).

Boligeiendom

Av annekse VI:1 (43) fremgår det at engasjementer som fullt ut er sikret med pant i boligeiendom, kan risikovektes med 35 %. Boligeiendom er definert som bolig som er eller vil bli bebodd eller utleid av låntaker.

Kredittilsynet har til hensikt å videreføre dagens praksis der lån med pantesikkerhet i bolig som er eller vil bli bebodd av låntaker også inkluderer pantesikkerhet i bolig som er bebodd av låntakers foreldre.

Kredittilsynet opprettholder sitt syn fra høringsdokumentet fra september 2004 om at byggelån anses mer risikabelt enn lån ytt med pant i en ferdigstilt bolig, og vil derfor gå inn for at denne type lån risikovektes tilsvarende et usikret personkundeengasjement (75 %). Kredittilsynet opprettholder videre sitt syn om å videreføre praksisen med at fritidseiendom som er eiet av låntaker kan inngå i boligbegrepet. Kredittilsynet vil imidlertid foreslå en strengere grense for belåningsgrad for lån med pant i fritidseiendom i forhold til øvrige boliglån, se avsnitt C4.1.

Næringseiendom

Risikovekten for fordringer sikret med pant i næringseiendom kan som nasjonalt valg reduseres fra 100 % til 50 %, jf. annekse VI:1 (48).

I artikkel 62 i gjeldende direktiv (2000/12/EC) er muligheten for 50 % risikovekt begrenset til kontorer og næringseiendom som kan benyttes til flere formål. I det nye direktivforslaget åpnes for at all næringseiendom kan anerkjennes som pant. Pantet må imidlertid tilfredsstillere nærmere krav, som i praksis vil redusere type næringseiendom som kan anerkjennes.

I høringsdokumentet fra september 2004 konkluderte Kredittilsynet for at det ikke var ønskelig å åpne for 50 % risikovekt av lån med pant i næringseiendom i Norge. Flere av hørings svarene argumenterer for at det bør åpnes for å anerkjenne slikt pant, og viser til at direktivkravene vil sikre en forsvarlig kapitaldekningsmessig behandling av slike lån. Disse høringsinnstansene viser til at utlån til næringseiendommer ikke utgjør en homogen utlåns masse risikomessig. Det vises til at en del av disse utlånene er meget godt sikret, både ved at lånesummen er moderat i forhold til markedsverdien på eiendommen samt at eiendommen er leiet ut med lange kontrakter til solide leietakere.

Kredittilsynet har vurdert høringssvarene nøye, men vil opprettholde synet om at det ikke bør åpnes for lavere enn 100 % risikovekt i standardmetoden og at problemstillingen eventuelt revurderes etter noen års erfaring med det nye systemet i Norge og i andre land.

Muligheten direktivet gir til å anerkjenne andre lands regler i forhold til lån med pant i næringseiendom er drøftet i avsnitt C.6.

C1.2. Grunnleggende IRB-metode

Under den grunnleggende IRB-metoden for kategoriene foretak, institusjoner og stater behandles pant i fast eiendom som sikkerhetsstillelse, som kan redusere *LGD*. Det fremgår av anneks VIII:3 (69–73) hvordan *LGD* fastsettes avhengig av forholdet mellom lånets størrelse og verdien av eiendommen (belåningsgrad), jf. avsnitt C4. Ved beregning av effekten av pantet skilles det ikke mellom pant i boligeiendom og næringseiendom.

C1.3. Avansert IRB og retail-IRB

I den avanserte IRB-metoden og retail-IRB skal institusjonene selv beregne virkningen av pant i fast eiendom på bakgrunn av institusjonens egne tapserfaringer med lån med pant i fast eiendom. Institusjonen skal imidlertid tilfredsstille generelle minimumskrav vedrørende egne *LGD*-beregninger, se kommentarer til §§ 8-6 og 9.4 i utkast til IRB-forskrift (jf. anneks VII:4 (78), som viser til minimumskravene i anneks VIII.)

C2 Generelle minimumskrav vedrørende pant i fast eiendom

Uavhengig av om institusjonen benytter standardmetoden eller en IRB-metode skal minimumskravene i anneks VIII:2 (8) være oppfylt. Dette er gjennomført i de generelle kravene til sikkerheter i § 1-3 i utkast til sikkerhetsforskrift:

- Sikkerhetsstillelsen skal være gyldig etablert og kunne realiseres inne rimelig tid.
- Rett til sikkerheten skal være ivaretatt slik at det muliggjør realisering av sikkerhetsstillelsen innen rimelig tid. Institusjonen skal innen rimelig tid kunne realisere eller holde tilbake de aktuelle eiendelene ved mislighold og lignende.
- Institusjonen skal ha rutiner og retningslinjer for å styre og kontrollere risikoen for redusert verdi av sikkerheten, risiko knyttet til verdivurdering av sikkerheten, risiko forbundet med oppgjør av sikkerheten, konsentrasjonsrisiko i forbindelse med å benytte sikkerheten og hvordan dette påvirker institusjonens overordnede risikoprofil.
- Institusjonen skal ha dokumenterte retningslinjer/policy for hvilke fast eiendom som kan benyttes som pant i forbindelse med utlån.
- Institusjonen skal ha rutiner som ivaretar at pantet er tilstrekkelig forsikret. Dette forplikter institusjonen som har tatt pant å påse at eiendelene som det er tatt pant i er tilstrekkelig forsikret mot skader.
- I tillegg settes det et generelt krav til pant i artikkel 92 (3) om at pantet skal være tilstrekkelig likvid og sikkerheten skal ha stabile priser.

C3 Minimumskrav vedrørende verdifastsettelse

Det er i anneks VIII: (8b) minimumskrav til hvor ofte en verdivurdering skal foretas og hvem som kan foreta en slik verdivurdering. Dette er gjennomført i utkast til sikkerhetsforskrift § 2-5 første ledd bokstav c)–d). Denne bestemmelsen fastsetter at pantets verdivurdering skal vurderes med hensiktsmessig mellomrom, men minimum årlig for næringseiendom og minst hvert tredje år for boligeiendom eller når institusjonen har grunn til å tro at verdien av pantet er vesentlig endret. Dette innebærer at dersom endringer i markedet tilsier det, skal det foretas en ny vurdering uavhengig av tidspunktet for forrige vurdering. Dersom verdien av pantet er vesentlig redusert skal verdivurderingen

vrderes av en kvalifisert og uavhengig part (en person med tilstrekkelig erfaring og kvalifikasjoner og som er uavhengig av kredittgivingen).

Pantsikkerhet i fast eiendom skal settes til et forsvarlig verdigrunnlag og forsvarlig verdigrunnlag skal ikke være høyere enn markedsverdien. Med markedsverdi menes den verdien eiendommen ville blitt overført for med passende markedsføring mellom to velinformerte og frivillige parter med en armlengdes avstand på tidspunktet for verdisettingen. Markedsverdien skal også kunne dokumenteres.

Fastsettelse etter en forsiktig verdivurdering innebærer en beregnet verdi som kan opprettholdes over en lengre tidsperiode der hensynet til fremtidig salgbarhet er ivaretatt. Verdivurderingen skal også inkludere både normale og lokale markedsforhold, den aktuelle bruken av eiendommen og alternative bruksområder for eiendommen.

En forsiktig verdivurdering kan ikke hensynta spekulative elementer. Institusjonen må kunne fremlegge dokumentasjon som viser hva som er lagt til grunn for en forsiktig verdivurdering. Dersom andre krav med høyere prioritet på eiendommen eksisterer, skal verdivurderingen også hensynta dette.

C4 Belåningsgrad

C4.1. Boligeiendom i standardmetoden

Forslaget om 35 % risikovekt for boliglån er gitt i direktivforslaget. I høringsnotatet fra september 2004 uttalte Kredittilsynet at en vil vurdere om det vil være behov for en noe strengere behandling sett i lys av risikoen i boligmarkedet. Et fullfinansiert boliglån med risikovekt på 35 % og belåningsgrad på 80 % gir et samlet minstekrav til kapitaldekning for slike lån på 3,44 % (kjernekapitaldekning 1,72 %), se tabellen nedenfor. For hvert femte prosentpoeng belåningsgraden reduseres med, vil det øke det samlede kapitalkravet med 0,16 prosentpoeng. Siden kapitalkravet for boliglån blir så lavt er det viktig å påse at boliglånene er tilstrekkelig sikret. Direktivet spesifiserer også at verdien av boligen skal overstige lånet med en betydelig margin. Et alternativ for Norge er derfor å redusere den belåningsgraden som legges til grunn for lav kapitaldekning til under 80 %. Dette vil i så tilfelle innebære at lån innenfor den angitte grense for forsvarlig verdigrunnlag risikovektes 35 %, mens lån utover grensen risikovektes 75 %. En slik løsning vil likevel medføre en vesentlig gunstigere behandling av lån til boligformål enn i dag.

Belåningsgrader og minstekrav til kapitaldekning

<i>Terskel for belåningsgrad</i>	<i>95 %</i>	<i>90 %</i>	<i>85 %</i>	<i>80 %</i>	<i>75 %</i>	<i>70 %</i>	<i>65 %</i>
Kapitalkrav (8 %)	2,96 %	3,12 %	3,28 %	3,44 %	3,60 %	3,76 %	3,92 %
Kjernekapitalkrav (4 %)	1,48 %	1,56 %	1,64 %	1,72 %	1,80 %	1,88 %	1,96 %

Flere av høringsinnstansene er i mot en strengere praksis for boliglån gjennom en senkning av grensen for forsvarlig verdigrunnlag (i dag 80 prosent). Høringsinnstansene har fremskaffet data der det argumenteres for at tapene på boliglån historisk sett har vært meget lave. Det vises også til at det nye regelverket inneholder krav om at boligverdiene skal baseres på ekstern takst, at institusjonen skal overvåke boligverdien gjennom statistiske metoder og justere verdien av pantet dersom utviklingen tilsier det.

Disse høringsinnstansene viser også til at institusjoner som benytter IRB-metoden vil kunne få betydelig lavere gjennomsnittlige kapitalkrav på boliglånsporteføljene enn banker som benytter standardmetoden, selv ved bruk av en 35 % risikovekt for fordringer sikret innenfor 80 % av verdigrunnlaget. Dersom standardmetoden skal være et reelt alternativ for mindre institusjoner, anser disse høringsinnstansene det som viktig ikke å endre den balansen som ligger i direktivutkastet mellom standardmetoden og internratingmetoden.

En av høringsinnstansene viser også til at den store andelen boliglån i norske bankers balanser medfører at de i gjennomsnitt kan få en større reduksjon i minstekravet til ansvarlig kapital enn banker i mange andre land. Det vises til at en eventuell sterkere reduksjon i kapitalkravet på norske banker er i så fall risikomessig begrunnet og må aksepteres av norske myndigheter.

Kredittilsynet vil vise til at selv om tapene knyttet til boliglån historisk sett har vært lave, er det spesielle forhold i det norske boligmarkedet som tilsier at en bør vise varsomhet. Slike forhold kan være:

- Med en meget høy andel boliglån i bankenes balanse og når boligformuen utgjør en vesentlig del av husholdningenes formue, øker sannsynligheten for at prisutviklingen i boligmarkedet og utviklingen i kredittmarkedet forsterker hverandre. Bankenes utlånsvekst kan bli forsterket i perioder med prisoppgang og redusert i perioder der boligprisene faller. Betydningen av boliger for husholdninger og for banker bidrar til økte svingninger i boligprisene og bankenes sikkerhetsverdier.
- Den høye andelen boliglån med flytende rente gjør husholdningene sårbare for renteøkninger.
- Konsentrasjonsrisiko i den forstand at boliglån utgjør en vesentlig del av institusjonenes virksomhet.

De to første strekpunktene vil være strukturelle egenskaper ved boligmarkedet og som eventuelt kan hensyntas ved korreksjoner i minimumskravet til ansvarlig kapital (pilar 1). Når bankene i pilar 2 skal vurdere kapitalbehov for risiko som ikke fanges opp av pilar 1, vil konsentrasjonsrisiko være spesielt relevant i forbindelse med boliglånene. Den store andelen boliglån gjør at norske banker blir spesielt sårbare dersom boligmarkedet skulle falle kraftig.

Av hensyn til de allerede store forskjellene mellom standardmetoden og internratingmetoden bør det etter Kredittilsynets vurdering ikke foretas vesentlige tilstramminger i standardmetoden uten at internratingmetoden endres tilsvarende. Å kun stramme til i standardmetoden vil ha mindre vekt på nivået på ansvarlig kapital i norsk banksektor siden en hoveddel av boliglånene antas å bli gitt av institusjoner som anvender en IRB-metode. Kredittilsynet er oppmerksom på at tilstramminger i standardmetoden og internratingmetoden kan bety at norske institusjoner vil erfare en konkurranseulempe i forhold til utenlandske banker. Filialer av utenlandske banker vil da kunne yte boliglån i Norge til et lavere kapitalkrav enn norske banker.

Kredittilsynet ønsker ikke nå å konkludere i forhold til boliglånene og vil i det videre arbeidet vurdere følgende alternativer:

- 1) Beholde dagens belåningsgrad på 80 % i standardmetoden uten at det foretas endringer i internratingmetoden.
- 2) Redusere belåningsgraden i standardmetoden fra 80 % til 75 % uten at det foretas endringer i internratingmetoden.
- 3) Ved eventuelle større innskjerpinger i belåningsgraden i standardmetoden vil Kredittilsynet vurdere tilsvarende innskjerpinger i internratingmetoden for å sikre rimelig balanse mellom de to metodene.

Prisutviklingen på fritidseiendom har vist større svingninger i forhold til boligpriser. Prisene på fritidseiendom sank mest på begynnelsen av nittitallet og har steget mer i de senere årene med oppgangstider.

Endringer i gjennomsnittspriser for solgte fritids- og boligeiendommer

År	Prisendring fritidseiendom	Prisendringer boligeiendom
1991–1993	-19 %	-10 %
1991–1994	2 %	1 %
1991–1995	1 %	13 %

Kilde: DinSide Bolig og Statistisk Sentralbyrå

Kredittilsynet opprettholder sitt syn om å at det bør legges opp til en lavere belåningsgrad for fritidseiendom som er eiet av låntaker i forhold til øvrige boliglån. Kredittilsynet vil ikke foreslå en eksakt grense nå, med vil se dette i sammenheng med belåningsgraden for vanlige boliglån.

C4.2. Grunnleggende IRB-metode

I den grunnleggende IRB-metoden fastsettes den potensielle reduksjonen i *LGD* på bakgrunn av belåningsgraden, se § 3-4 i utkast til sikkerhetsforskrift (jf. annekse VIII:3 (69–73)). Størrelsen på *LGD* avhenger da av forholdet mellom lånets størrelse og verdien av eiendommen. Ved beregning av virkningen av pantet skiller det ikke mellom boligeiendom og næringsseiendom.

LGD for et usikret lån er 45 %. Full effekt oppnås når pantets verdi overstiger lånet med 40 %, tilsvarende en belåningsgrad på 71,4 % eller lavere. I slike tilfeller kan *LGD* settes til 35 %. For engasjementer som står tilbake for annen gjeld kan *LGD* reduseres fra 75 % til 65 %.

Hvis eiendommens verdi utgjør 30 % av lånets størrelse eller lavere, anerkjennes ikke pantet og *LGD* settes til 45 %.

Lån som oppfyller kravet om minimum 30 % dekning av pant i fast eiendom kan deles opp i to deler. Den delen av lånet som ligger innefor en belåningsgrad på 71,4 % vektet med en *LGD* på 35 %, mens den delen av lånet som ligger utenfor en belåningsgrad på 71,4 % vektet med *LGD* på 45 %.

Direktivforslaget åpner for at nasjonale myndigheter kan tillate at visse eiendomseksponeringer med observerte tap som understiger angitte nivåer kan risikovektes etter en alternativ metode, jf. annekse VIII:3 (74). Denne problemstillingen ble omtalt i høringsdokumentet fra september 2004 der Kredittilsynets tilråding gikk i mot å gjennomføre denne bestemmelsen i Norge. Tilsvarende gjaldt eksponeringer med pant i eiendom i land som har gjennomført bestemmelsen. Kredittilsynet opprettholder sitt syn om det disse bestemmelsene ikke bør gjennomføres i norsk rett.

Etter annekse VIII:3 (73) kan nasjonale myndigheter tillate en lavere verdi på *LGD* (30 % fremfor 35 %) frem til utgangen av 2012 for leasing av bl.a. næringsseiendom. Etter møtet i Ecofin 7. desember 2004 er det foreslått en tilsvarende overgangsordning for fordringer sikret med pant i boligeiendom og næringsseiendom. Formålet med forslaget er å likestille eksponeringer sikret med pant i boligeiendom og næringsseiendom med eksponeringer som er i leaset næringsseiendom. Etter hva Kredittilsynet kjenner til var overgangsordningen for leasing innført for å hensynta spesielle forhold i et av medlemslandene. Kredittilsynet mener det derfor ikke er grunnlag for å gjennomføre disse bestemmelsene i norsk rett.

C4.3. Avansert IRB-metode og retail-IRB

Som tidligere nevnt omfatter direktivforslagets bestemmelser om verdifastsettelse ikke avansert IRB-metode og retail-IRB. Tilsvarende er det ikke fastsatt bestemmelser om belåningsgrader for disse metodene.

C5 Krav om lav korrelasjon

C5.1. Standardmetoden og den grunnleggende IRB-metoden

For standardmetoden og den grunnleggende IRB-metoden er det fastsatt spesifikke krav vedrørende uavhengighet mellom eiendommens verdi og låntakers tilbakebetalingsevne dersom pant i eiendommen skal kunne anerkjennes i kapitaldekningsberegningen, jf. annekse VI:1 (45) og VIII:1 (13):

- a) Verdien av eiendommen i det vesentlige er uavhengig av låntakers betalingsevne.

- b) Låntakers betalingsevne i det vesentlige er uavhengig av avkastning knyttet til eiendommen, men først og fremst av låntakers evne til å tilbakebetale lånet fra andre kilder.

Lån med pant i fast eiendom som ikke tilfredsstillter kravet i b) vil ofte kunne høre inn under lån til spesialiserte foretak, jf. del D og avsnitt C7.

Boligeiendom

I høringsdokumentet fra september 2004 ble det vist til at kravet i b) bl.a. vil ramme lån til borettslag og utleieboliger (for eksempel hybelhus og utleiegårder). Direktivforslaget åpner for at nasjonale myndigheter kan gi unntak fra kravet i b) dersom de kan bevise at eiendomsmarkedet i deres land er velutviklet og med lav tapshistorikk. Kredittilsynet inviterte derfor høringsinnstansene til å fremskaffe data og kvalitative vurderinger om risikoen ved slike typer lån.

Lån til borettslag

Argumentene fra høringsuttalelsene som går i retning av at lån til borettslag vil oppfylle kravet til at låntakers betalingsevne i den vesentlige skal være uavhengig av den løpende avkastningen knyttet til eiendommen, er at borettslaget ikke anes som en selvstendig enhet. Det vises til at borettslag kun har som formål å gi andelseierne bruksrett til boligen og ikke har annet økonomisk formål enn å sørge for å dekke løpende utgifter knyttet til denne. På denne måten argumenteres det for at borettslaget vil kunne sidestilles med andelseierne. Videre vises til at reguleringen av borettslag begrenser muligheten for andre inntekter utover inndrivelse av felleskostnader/husleie.

Høringsinnstansene viser også til at andelseierne stiller solidarisk ansvarlig for borettslagets låneopptak (fellesgjeld) og at misligholdte felleskostnader/husleie kan inndrives direkte fra andelshaveren med rett til å kreve andelen tvangssolgt. Skulle andelen/boligen bli solgt/tvangssolgt har borettslaget panterett for skyldige felleskostnader/husleie av første prioritet. Det vises også til at mange borettslag vil være dekket av en husleiegarantiforsikring i et forsikringsselskap, eller inngått avtale med salg av husleiefordringer til boligbyggelaget/ forretningsførere, og dermed være sikret for manglene innbetaling av felleskostnader fra andelshaverne.

Høringsinnstansene viser også til at begrepet *avkastning* ikke vil være dekkende siden borettslaget kun fordeler kostnadene i borettslag. Det vises til at eventuelt overskytende midler i borettslaget vil være andelshavernes fordringer og at felleskostnaden/husleie således kun innebærer en fordeling av kostnadene.

Det fremkommer fra høringssvarene en felles oppfatning at lån til borettslag historisk sett har vært sikrere å regne enn vanlige boliglån. Kredittilsynet har mottatt data fra høringsinnstansene som bekrefter meget lave tap. Høringsinnstansene viser også til at andelseierne i realiteten må tape hele sin egenkapital plassert i boligen før et tap kan inntreffe.

Det er Kredittilsynets vurdering at risikoen knyttet til lån til borettslag (fellesgjeld) kan likestilles med "ordinære" lån med pant i bolig og bør behandles tilsvarende. Kredittilsynet anser innsendt tallmaterialet til å være tilstrekkelig til at lån til borettslag oppfyller kravet til at markedet skal være velutviklet og med tilstrekkelig lave tap. Det er dermed grunnlag for å anse krav b) for å være oppfylt.

Når lån til borettslag risikomessig kan likestilles med vanlige boliglån, vil det kunne argumenteres for at lån til borettslag kan behandles innenfor retail-IRB sammen med de ordinære boliglånene. I retail er det imidlertid et krav til massebehandling, noe som i mange tilfeller ikke vil være oppfylt for lån til borettslag.

Utleieboliger

De høringsinnstanser som har kommentert forholdet men lån med pant i bolig som er utleid støtter Kredittilsynets oppfatning av at det ikke er grunnlag for å unnta kravet i b) for utleieboliger. Imidlertid ser høringsinnstansene ikke bort fra at enkeltstående boliger leid ut av privatpersoner i mange tilfeller

vil kunne oppfylle kravet i b). Kredittilsynet opprettholder sin vurdering av at utleieboliger ikke oppfyller vilkårene for å unnta kravet i b).

Næringseiendom i den grunnleggende IRB-metoden

Da Kredittilsynet ikke vil legge opp til å anerkjenne lån med pant i fast næringseiendom i standardmetoden omtales her kun forholdet til den grunnleggende IRB-metoden.

Størstedelen av norske bankers utlån til kunder består av utlån til personkunder/lønnstakere, i all hovedsak sikret med pant i bolig. Utlån til næringslivskunder utgjorde 436 mrd. kroner ved utgangen av 2004, noe som var en tredjedel av samlede utlån til kunder. I tabellen vises fordelingen av utlån på aggregerte næringskoder, etter Statistisk Sentralbyrås definisjoner.

Bankers utlånseksponering mot ulike næringer pr. 31.12.2004

År	Mrd. NOK	Andel av næringslån	Andel av tot. kundeutlån
Jordbruk, skobruk og fiske	48,0	11,0 %	3,7 %
Utvinning av råolje og naturgass	3,6	0,8 %	0,3 %
Industri og bergverksdrift	39,9	9,1 %	3,1 %
Kraft- og vannforsyning, bygge- og anleggsvirksomhet	24,9	5,7 %	1,9 %
Varehandel, hotell- og restaurantdrift	50,6	11,6 %	3,9 %
Utenriks sjøfart og rørtransport	25,3	5,8 %	1,9 %
Transport ellers og kommunikasjon	24,3	5,6 %	1,9 %
Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift	199,6	45,7 %	15,3 %
Tjenesteytende næringer ellers	20,1	4,6 %	1,5 %
Sum næringslån	436,3	100,0 %	33,4 %
Lønnstakere mv.	797,8		61,0 %

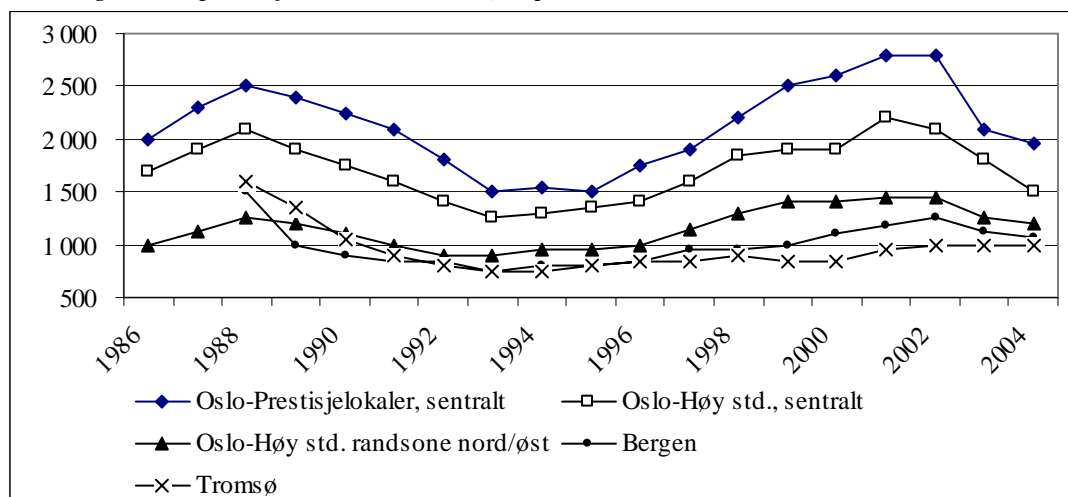
Utlån til utenlandsk sektor blir ikke næringsfordelt i finansmarkedsstatistikken.

Nær halvparten av bankenes næringslån var dermed gitt til "Eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting". I denne næringen stod "Eiendomsdrift" alene for 156 mrd. kroner, eller mer enn en tredjedel av den samlede næringslivsporteføljen. Også i de andre næringene er det i stor grad tatt pant i eiendom (i tillegg til pant i andre eiendeler og fordringer).

I mange av bankenes engasjementer med næringskunder, hvor det er tatt pant i fast eiendom for bruk i produksjon eller annen spesialisert virksomhet, vil verdien av pantet være større for den opprinnelige låntaker enn for eventuelle andre interessenter. Dette fordi eiendommen ofte vil være tilpasset låntakers virksomhet i en slik grad at andre interessenter, gitt en situasjon hvor låntaker ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser overfor kreditor og dermed må avhende eiendommen, vil måtte bruke ytterligere ressurser for å tilpasse eiendommen sitt eget bruk. Dette vil være et aktuelt moment for eiendommer i alle næringer presentert i tabellen over, dog i ulik grad.

Drift av kontoreiendommer, forretningslokaler el. kan forventes å ha størst potensiale med hensyn på å ha en alternativ anvendelse uten behov for store bygningstekniske endringer for å bli tilpasset nye brukere. Prisstatisikk på området er i hovedsak konsentrert om sentrale byområder, hvor alternative kunder/bruksområder må regnes å være lettere tilgjengelig enn i mindre tettsteder. Også eiendommer i sentrale strøk opplever likevel store fluktuasjoner i leieprisene som følge av generelle konjunktursvingninger, jf. figuren under. Gjennomsnittlig leie for sentrale kontorlokaler i Oslo falt med om lag 40 prosent fra 1988 til 1993 og med om lag en tredjedel fra toppunktet i 2002 til 2004.

Utviklingen i leiepriser for kontorlokaler (kr. pr kvm/år)

Kilde: OPAK/Dagens Næringsliv

Det vil være vanskelig å innfri krav a), om at verdien av sikkerheten ikke skal avhenge vesentlig av låntakers kredittkvalitet, for eiendommer beliggende i områder av landet hvor alternativ anvendelse, eller etterspørsel fra andre kunder, er mindre sannsynlig uten en betydelig verdireduksjon eller behov for opprustning/tilpasning til ny bruker. Det er dermed ikke tilstrekkelig at eiendommen har en høy teknisk standard for å være sikret en alternativ anvendelse/kunde, de faktiske etterspørselsforholdene på området vil være avgjørende for verdien av pantet. Dette gjelder i høy grad også eiendommer i andre typer av næringsvirksomhet enn eiendomsdrift.

Innfrielse av krav a) men brudd på krav b), om låntakers uavhengighet fra panteobjektet når det kommer til tilbakebetalingsevne av lånet, vil føre til en vurdering om engasjementet skal behandles som spesialforetak eller om det kan tas med i den ordinære foretakskategorien. Dette er omtalt i avsnitt C7.

Kredittilsynet vil ikke definere hvilke type næringsseiendom som kan tilfredsstillere kravene til lav korrelasjon. Det er institusjonene selv som skal vurdere om kravene i a) og b) er oppfylt, og det vil forventes at institusjonene etablerer rutiner for overvåkingen av kravene i a) og b) samt rutiner for å utelukke sikkerheter fra kapitaldekningsberegningen når kravene ikke er oppfylt. Kredittilsynet vil etterprøve institusjonenes rutiner.

I likhet med boligeiendom kan nasjonale myndigheter unnta kravet i b) dersom det kan bevises at markedet for næringsseiendommer er velutviklet og ikke har tap som overstiger en viss prosent. I direktivforslaget heter det at de årlige tapene for lån med pant i næringsseiendom innenfor 50 % av markedsverdien ikke må overstige 0,3 % av utestående lån. For de samlede utlån med pant i næringsseiendom, må tapene ikke overstige 0,5 % av utestående lån.

I høringsdokumentet viste Kredittilsynet til bankenes tap på utlån til næringsgruppen eiendomsdrift i flere år overstiger de fastsatte grensene i direktivforslaget og at det på bakgrunn av dette ikke var grunnlag for å unnta kravet i b). Noen av høringsinstansene reiser spørsmål ved datagrunnlaget for Kredittilsynets vurderinger, men disse høringsinstansene synes å være enige i Kredittilsynets konklusjon. Kredittilsynet opprettholder sitt synspunkt om at det i Norge ikke er grunnlag for å unnta fra kravet i b).

C5.2. Avansert IRB og retail-IRB

Som berørt i avsnitt C1.3, kan sikkerheter under avansert IRB-metode og retail-IRB kun hensyntas i beregningen av *LGD* i den utstrekning at sikkerhetene oppfyller visse minimumskrav i anneks VIII.

Det er ikke samme krav til lav korrelasjon, jf. kravene i a) og b). Institusjonene skal imidlertid ta hensyn til korrelasjon mellom risikoen ved låntaker og risikoen ved sikkerheten eller sikkerhetsstilleren, se § 8-6 tredje ledd bokstav d) i utkast til IRB-forskrift (jf. anneks VII:4 (75)). Hvis det er høy grad av korrelasjon, skal institusjonene ta høyde for dette ut i fra en forsiktig betraktning. Videre skal institusjonene ved beregning av *LGD*-estimatene tilsvarende ta høyde for risikoen knyttet til å sette seg i stand til å realisere pant, se § 8-6 fjerde ledd siste punktum i utkast til IRB-forskrift (jf. anneks VII:4 (77)).

C6 Anerkjennelse av andre lands bestemmelser om lån med pant i fast eiendom

C6.1. Næringseiendom i standardmetoden

I direktivforslaget er det i standardmetoden åpnet for at nasjonale myndigheter kan velge å akseptere andre lands lavere vektning av lån med pant i næringseiendom selv om man ikke åpner for en slik vektning for lån i sine egne markeder, jf. anneks VI:1 (54). Etter en nærmere vurdering trekker Kredittilsynets vurderinger i retning av å anerkjenne andre lands regler på dette området, slik at lån med pant i næringseiendom i slike land kan risikovektes 50 %.

C6.2. Unntak fra kravet i b)

I både standardmetoden og den grunnleggende IRB-metoden åpner direktivforslaget for at nasjonale myndigheter kan tillate å anerkjenne andre lands regler der det er gjort unntak fra kravet om at tilbakebetalingsevnen ikke skal avhenge av kontantstrømmene til aktivaet som finansieres, dvs. kravet i b), jf. anneks VI:1 (47, 57) og VIII:1 (16–17). Denne muligheten gjelder både boligeiendom og næringseiendom. Kredittilsynets vurderinger trekker i retning av at det i det norske regelverket bør åpnes for å anerkjenne andre lands regler på dette området.

Norske institusjoner som yter lån med pant i fast eiendom beliggende i land hvor myndighetene ikke tillater å unnta kravet i b) må påse at krav b) er oppfylt for slike lån dersom pantet skal kunne medregnes i kapitaldekningsberegningen. Tilsvarende gjelder kravet i a).

C7 Fast eiendom og spesialforetak

Inntektsgenererende eiendom som for eksempel kontor- og forretningseiendom, boligutleieeiendom, industrieiendom, lagereiendom og hoteller hvor utsiktende til tilbakebetaling og innfrielse av eksponeringen vil avhenge av den betalingsstrøm som genereres av eiendommen, vil være potensielle kandidater for spesialiserte foretak. Forskjellen mellom eiendom under spesialiserte foretak og andre foretakseksponeringer som er sikret med pant i eiendom, er den sterke positive korrelasjonen mellom utsiktene for tilbakebetaling av eksponeringen og utsiktene for gjenvinning ved mislighold, der begge primært avhenger av kontantstrømmene som eiendommen genererer⁷. Spesialforetak er nærmere omtalt i del D i dette notatet.

C8 Fordeling på eiendomsengasjement og øvrig retail

I høringsnotatet fra september 2004 skisserte Kredittilsynet alternative løsninger for hvordan engasjementer kan fordeles mellom underkategoriene eiendomsengasjementer og øvrig retail. Etter en nærmere vurdering legger Kredittilsynet opp til at institusjonen skal foreta oppdelingen på konsekvent måte etter interne rutiner. Dessuten skal *LGD*-estimatene for de (deler av) engasjementer som behandles som øvrig retail og beregnes etter risikovektformelen knyttet til denne, ”vaskes” for pant i eiendom, det vil si kvantifiseres som for et tilsvarende lån uten slik sikkerhet.

⁷ Se paragraf 226 I den nye Basel-accorden.

C9 Avgrensning av husholdninger/retail i IRB og standardmetoden

Foruten når det gjelder lån med sikkerhet i eiendom, er det små avvik i retaildefinisjonene mellom standardmetoden og IRB. Den vesentligste er at grensen på 1 million euro i IRB ikke gjelder fysiske personer; dessuten er det et homogenitetskrav som for standardmetoden gjelder porteføljen, mens det for IRB gjelder behandlingen. Behandlingskravet under IRB reduserer relevansen av problemstillingen knyttet til den – for norske forhold – høye grensen på 1 million euro.

For avgrensningen av retail under standardmetoden, har Kredittilsynet mottatt flere høringsinnspill knyttet til eksponeringsgrensen og til diversifiseringshensynet som direktivforslagets artikkel 79 (2b) skal ivareta. Det har generelt blitt ytret ønske om ens regler spesielt i Norden. Det har fremkommet motstand mot å redusere eksponeringsgrensen, mens det har blitt uttrykt forståelse for Basel-forslaget om at ingen motpart skal ha engasjement på mer enn to promille av personmarkedsporteføljen. (Dette er et svakere krav enn 1 million euro når porteføljen overstiger ca. 4 mrd. kroner etter dagens valutakurs.) Alternativt har det blitt foreslått å følge opp den enkelte institusjons tilordning gjennom tilsynsarbeidet. Videre er det påpekt at spesielt mindre banker med aktivitet konsentrert lokalt i områder med ensidig næringsstruktur, kan være eksponert for betydelig konsentrasjonsrisiko.

Kredittilsynet vil avvente vurderinger i CEBS, og komme tilbake til disse spørsmålene i forbindelse med forskriftsutkast for standardmetoden. Kredittilsynets foreløpige vurdering er likevel at det ikke er hensiktsmessig å utarbeide noen tilsynsmessig test for å fastslå diversifisering slik en av høringsinnstansene foreslo.

Del D: Spesialiserte foretak under IRB

Innenfor kategorien foretak, skal engasjementer med spesialiserte foretak identifiseres (i tidligere dokumenter fra Kredittilsynet omtalt som spesialisert långivning, engelsk ”specialised lending”, SL). For slike engasjementer er det tilgjengelig en sjablongmessig metode der risikovektene og ratingkriteriene er fastsatt av tilsynsmyndigheten. Motivasjonen bak denne metoden er å gjøre IRB mer tilgjengelig, sett i lys av at engasjementene kan være vanskelig å klassifisere og kvantifisere på grunn av særegne tapsfordelinger og risikoegenskaper⁸. Institusjonene kan imidlertid også risikoklassifisere og kvantifisere risikoparametrene som for øvrige foretak dersom IRB-systemet tilfredsstillende kravene for slike engasjementer. SL er omhandlet i direktivforslaget i artikkel 86 (6), se annekset VII:1 (5) for sjablongmetoden.

Engasjementer med spesialiserte foretak er definert ut fra tre kriterier:

- 1) foretaket har som eneste virksomhet å finansiere eller forvalte fysiske eiendeler
- 2) kontraktsvilkårene gir institusjonen vesentlig kontroll over eiendelene og inntektene
- 3) foretakets betalingsevne i det vesentligste avhenger av inntekten fra eiendelene.

I høringsnotatet fra september 2004 ønsket Kredittilsynet tilbakemelding på om direktivforslagets definisjon av engasjementer på spesialiserte foretak gir en entydig identifikasjon av slike engasjementer. En generell tilbakemelding fra høringsinstansene er at det er behov for nærmere avklaringer knyttet til bestemmelsene om spesialiserte foretak. Høringsinstansene viser i denne sammenheng til alternative tolkninger av hvordan en slik avgrensning kan skje.

En av høringsinstansene argumenterer for at formålet med regelverket for spesialiserte foretak bør være å skille ut kreditter som i risiko skiller seg ut i fra institusjonens alminnelige kredittvirksomhet, slik at dette lettere kan følges opp av institusjonen selv, tilsynsmyndigheten og verdipapirmarkedet. Dette er etter Kredittilsynets vurdering ikke formålet med bestemmelsene. Hva slags kredittpraksis institusjonen har for interne formål vil etter Kredittilsynets vurdering ikke være avgjørende for hvordan spesialiserte foretak skal identifiseres.

Kredittilsynet legger til grunn at kriteriene må sees i sammenheng ved avgrensning av slike engasjementer. Kredittilsynets vurdering er at det hva angår hvorvidt långiver har betydelig kontroll som nevnt i det andre kriteriet, vil være naturlig å vurdere kontraktsforhold som direkte pant i underliggende aktiva, pant i pengekrav og pant i aksjer i foretaket mv. Ad det tredje kriteriet, vil Kredittilsynet påpeke at eiendelenes omsetningsverdi eller likviditet ikke er av vesentlig betydning: kriteriet angår ikke spørsmålet om hvorvidt eiendelene er lett omsettelige, men hvorvidt motparten har kilder til tilbakebetalingsevne i annen (og mer diversifisert) form enn det som følger av de aktuelle eiendelene. Hvorvidt eiendelene kan brukes i annen virksomhet etter teknisk modifisering mv. er etter Kredittilsynets vurdering ikke i seg selv avgjørende for verken tredje eller første kriterium, selv om mange single purpose-selskaper eller andre spesialiserte foretak forvalter eiendeler med spesialisert bruksområde.

Det er Kredittilsynets vurdering at de tre kriteriene for å identifisere spesialiserte foretak må ses i sammenheng, og skal ikke forstås slik at alle kravene samtidig må være oppfylt absolutt. Eksempelvis⁹ kan låntaker ved eiendomsfinansiering være et spesialselskap, et driftsselskap med fokus på erverv eller konstruksjon, eller et driftsselskap med inntekt fra andre kilder enn eiendom. Forskjellen mellom eiendom under spesialiserte foretak og andre foretakseksposeringer som er sikret med pant i eiendom, er den sterke positive korrelasjonen mellom utsiktene for tilbakebetaling av eksponeringen og utsiktene for gjenvinning ved mislighold, der begge primært avhenger av kontantstrømmene som eiendommen genererer, jf. også omtalen under avsnitt C7.

⁸ “Working Paper on the Internal Ratings-Based Approach to Specialised Lending Exposures” (Baselkomiteen, oktober 2001).

⁹ Eksemplene er ikke uttømmende, jf. paragraf 226 i den nye Basel-accorden.

I vurderingen av om et engasjement skal behandles som et spesialforetak eller inngå i den ordinære foretakskategorien kan det vanskelig argumenteres for at *antall* aktiva bør være et selvstendig argument for å vurdere det som et ordinært foretak. Inntektene vil kunne være til dels sterkt korrelerte, dersom de i stor grad reagerer likt på utenforliggende faktorer (konjunkturer, rentebevegelser, politiske vedtak eller lignende). Et viktig moment i en slik vurdering er derfor aktivaenes særegne risikoegenskaper. Et ulikt reaksjonsmønster (for inntekten fra det enkelte aktivum) for forskjellige makroøkonomiske, eller andre eksterne, påvirkninger, kan bidra til å redusere volatiliteten. Det er denne diversifiseringseffekten som bør være det avgjørende i et risikoreduserende perspektiv. Vanskeligheter med å bevise at slike effekter eksisterer, i en vesentlig grad, taler for en varsom praksis i kategoriseringen.

Den nye Basel-accorden skiller mellom fem underkategorier av slike engasjementer:

- 1) Prosjektfinansiering (kraftverk, kjemisk prosessindustri, gruver, infrastruktur mv.)
- 2) Objektfinansiering (skip, fly, tog mv.)
- 3) Varefinansiering (råolje, metaller, landbruksavlinger mv.)
- 4) Inntektsgenererende eiendom (kontor- og forretningseiendom, boligutleieeiendom, industrieiendom, butikkeiendom, hoteller mv.)
- 5) Næringseiendom med høy volatilitet (særlig høy risiko)

Direktivforslaget nevner ikke disse underkategoriene, men Kredittilsynet har valgt å foreslå å forskriftsfeste de som er relevante for norske forhold, det vil si alle unntatt høyvolatil næringseiendom, se § 5-1 tredje til fjerde ledd. Kategoriseringen skal ikke være til hinder for at institusjonen kan velge en finere inndeling for interne formål.

Bruk av sjablongmetoden (se § 8-4) er i den nye Basel-accorden og direktivforslaget knyttet opp mot problemer med å fastsette *PD* etter minimumsbestemmelsene for ordinær metode. Kredittilsynet vil som hovedregel legge opp til at institusjonen behandler hver underkategori konsekvent etter én metode, slik at hver underkategori enten behandles etter sjablongmetoden eller etter ordinær (IRB-) metode. Kredittilsynet ser imidlertid at det kan være grunnlag for unntak fra dette. Kredittilsynet forventer i alle tilfeller at institusjonens tilordning er konsekvent, se kommentarer til § 4-3.

Kredittilsynet vil i utgangspunktet forvente at en institusjon som kan utvikle systemer for å behandle en gitt underkategori etter ordinær metode, vil gjøre dette. Bruk av sjablongmetoden vil altså i praksis knyttes opp mot hvorvidt et krav om å anvende ordinær IRB-metode medfører en uforholdsmessig byrde for institusjonen. Det ble av en av høringsinstansene fremmet et ønske om unntak fra sjablongmetoden for institusjoner med begrenset innslag av engasjementer med spesialiserte foretak; Kredittilsynet vil påpeke at sjablongmetoden i seg selv er en unntaksordning som gir en forenklet rating, men at det er mulig å anvende unntaks- eller innføringsbestemmelsene etter forskriftsutkastets kapittel 4 på en slik underkategori.

På grunn av de særegne forholdene knyttet til engasjementer med spesialiserte foretak, skal disse identifiseres og tilordnes den aktuelle underkategorien selv om de risikoklassifiseres etter ordinær metode. Institusjonen skal gjennom valideringen forvise seg om at IRB-systemet behandler engasjementer med spesialiserte foretak forsvarlig. Kredittilsynet ser det ikke som hensiktsmessig å unnta engasjementer med spesialiserte foretak som er mindre av størrelse fra dette kravet, slik det ble tatt opp av en høringsinstans.

Direktivforslaget er ufullstendig hva angår ratingkriterier under sjablongmetoden, og overlater til nasjonale myndigheter å gi ytterligere bestemmelser. Forskriftsutkastet har ikke innarbeidet noen slike bestemmelser, da Kredittilsynet fortsatt avventer videre behandling i CEBS. Inntil videre vises det til annekset 4 i den nye Basel-accorden.

Del E: Engasjementer sikret med pant i fordringer og andre eiendeler

Etter direktivforslagets annekts VIII:1 (19–20) kan nasjonale myndigheter tillate henholdsvis pant i fordringer og andre eiendeler (annet enn fast eiendom) som et risikoreducerende element ved beregning av kapitalkrav i den grunnleggende IRB-metoden. Pant som tilfredsstillende direktivkravene vil i tilfellet kunne redusere tapsgraden (*LGD*) fastsatt av tilsynsmyndigheten. Under avansert IRB og retail-IRB anvender institusjonen egne estimer på tapsgrad hvor sikkerheter hensyntas. Pant i fordringer og fysisk pant anerkjennes ikke i standardmetoden.

E1 Pant i fordringer

Det er relativt vanlig at institusjoner sikrer utlån med pant i låntakers fordringer. Normalt er det fordringsmassen som sådan som pantsettes, og ikke spesifiserte fordringer mot låntakers enkeltkunder.

Kravene til at pant i fordringer kan anerkjennes ved beregning av kapitalkrav innebærer bl.a. at fordringene skal være knyttet til forretningsmessige transaksjoner og ha opprinnelig løpetid inntil ett år. Fordringene til den enkelte låntaker skal være diversifiserte og ikke høyt korrelert med låntakers betalingsevne. Fordringer på nærstående parter anerkjennes ikke. Videre er det satt en rekke krav til juridisk sikkerhet og interne rutiner, herunder verdiovervåking og mulighet til rask realisasjon.

Kravet om at fordringene skal være knyttet til forretningsmessige transaksjoner er i utgangspunktet ikke spesielt restriktivt. Kundefordringer som oppstår ved låntakers ordinære drift, dvs. salg av varer eller tjenester, vil dermed kunne tilfredsstille kravet. Det er mer usikkert om andre typer fordringer, som ved salg av eiendeler låntaker ikke selv produserer (maskiner, bygninger, deler av virksomheten mv.), kunne regnes som forretningsmessige transaksjoner. Disse må vurderes opp mot de øvrige kravene, som f.eks. kravet til diversifisering. Uansett gjelder kravet om at fordringens løpetid ikke kan være lengre enn ett år.

Kravene til at låntakers fordringer skal være diversifiserte er ikke nærmere spesifisert. Likevel er det naturlig at et slikt krav innebærer at låntakers fordringer må være spredt på et visst antall kunder. Likeledes vil det bryte med kravet dersom en kunde er dominerende i fordringsmassen. Kravet til diversifisering kan omfatte mer enn at låntakers fordringer er spredt på et visst antall kunder. Det kan f.eks. innebære at kundene bør ha en viss geografisk spredning, eller operere i ulike næringer. Dette gjenspeiles også i kravet om at det ikke skal være høy korrelasjon mellom verdien på fordringene og låntakers betalingsevne.

Konsentrasjonsrisiko ved at institusjonens samlede pantsatte fordringer har sitt opphav hos en eller få låntakere er ikke spesifikt regulert. Det er imidlertid presisert at institusjonen skal overvåke og følge generelle grenser for maksimal konsentrasjon. Dette er et generelt krav som stilles til all type sikkerhetsstillelse.

Kredittilsynet vil foreslå at valgmuligheten om å anerkjenne fordringer som pant gjennomføres i Norge. En viktig problemstilling ved gjennomføring av regelverket for pant i fordringer er kravene til at låntakers pantsatte fordringer skal være diversifiserte og ikke høyt korrelerte med låntakers betalingsevne. Det kan være vanskelig å innføre kvantitative mål som fullt ut ivaretar disse kravene. Kravene bør derfor etter Kredittilsynets vurdering gjennomføres som generelle kvalitative krav, hvor institusjonen selv må vurdere kontinuerlig om kravene er oppfylt. Kredittilsynet vil gjennomgå og etterprøve institusjonens retningslinjer for å vurdere om kravene er tilfredsstillende.

Kravene til pant i fordringer er spesifisert i § 2-5 annet ledd i utkast til sikkerhetsforskrift (se imidlertid også de generelle kravene til sikkerhetsstillelse i § 1-3.) Kredittilsynet vil imidlertid vurdere å supplere de kvalitative kravene med visse kvantitative minimumskrav, f.eks. for å sikre en viss

spredning på antall kunder i fordringsmassen. Kredittilsynet ønsker nærmere innspill fra høringsinnstansene på hvilke type fordringer som vil kunne tilfredsstillere kravene og hvordan de kvalitative kravene kan suppleres med visse kvantitative krav.

E2 Pant i andre eiendeler enn fast eiendom

For andre låntakere enn de største selskapene, herunder små og mellomstore bedrifter, vil bankene normalt sikre utlånene ved pant. Dette omfatter bl.a. pant i maskiner, bygninger, varelager, transportmidler osv. Med unntak av bygninger (som regnes som lån med pant i fast eiendom), vil lån i de øvrige kategoriene regnes som pant i andre eiendeler.

Det er relativt vanlig at banker sikrer utlån med pant i låntakers eiendeler, selv om verdien ved realisasjon kan være begrenset i forhold til anskaffelseskostnaden eller verdien for låntaker ved fortsatt drift.

Kravene til at pant i andre eiendeler kan anerkjennes ved beregning av kapitalkrav innebærer bl.a. at det skal finnes et likvid marked hvor eiendelene kan realiseres raskt og kostnadseffektivt. Det må eksistere en veletablert, offentlig kjent markedspris for eiendelene, og netto pris institusjonen oppnår ved rask realisasjon skal ikke avvike vesentlig fra markedsprisen. Eiendelene må være tilstrekkelig forsikret. Videre er det satt en rekke krav til juridisk sikkerhet og interne rutiner, herunder verdiovervåking og mulighet til rask realisasjon.

Kravet til et likvid marked med offentlig kjent markedspris for eiendelene, med mulighet for rask og kostnadseffektiv realisasjon hvor netto pris tilnærmet tilsvarende markedspris, vil i stor grad begrense hvilke typer pantsatte eiendeler som vil kunne anerkjennes. Alle typer eiendeler som i noen grad er spesialtilpasset låntakers behov vil i de fleste tilfeller ikke kunne tilfredsstillere kravene. Kravet er meget sentralt for eiendeler der tiden til realisering av pantet vil avhenge av at prisen reduseres i forhold til markedsprisen. Imidlertid vil standardiserte eiendeler der verdien ikke er påvirket av låntaker kunne tilfredsstillere kravene.

Det er ikke adgang til å redusere sikkerhetsverdien for å kompensere for lav likviditet. Dette kravet vil redusere muligheten for å kunne anerkjenne pant i varelager. Eksempelvis vil ikke verdien av pant i varelager kunne settes til 40 prosent av bokført verdi hos låntaker, fordi det vil innebære et estimat på redusert verdi ved en rask realisasjon (betydelig prisavslag). Pant i eiendeler skal også ha stabile priser over tid. Det antas at verdien av et varelager i mange tilfeller vil variere i for stor grad til å kunne oppfylle kravet til prisstabilitet.

Utlån med pant i varelager kan i noen tilfeller kunne anses å oppfylle kravene. Dette omfatter de tilfeller der varene er standardiserte varer med en offentlig kjent markedspris, og markedet er tilstrekkelig likvid til at realisasjon av pantet ikke påvirker prisene i vesentlig grad. Dette kan gjelde råvarer som olje og gass, metaller og andre standardiserte produkter som ellers tilfredsstiller kravene. Varer som må bearbeides før videre salg til forbrukere, vil normalt ikke ha en veletablert markedspris, og en rask realisasjon vil måtte baseres på prisavslag, og dermed ikke kunne anerkjennes.

Noen transportmidler som ulike typer av fly, skip, biler osv. vil mulig kunne anses å tilfredsstillere kravene. For en del av disse typene eksisterer det markedspriser, men det avhenger av type, størrelse, alder, utstyrsnivå, tilstand osv. De samme faktorene vil også kunne påvirke verdien av eiendelene og dermed gjøre at disse avviker fra markedspris. Kravet om at eiendelene må kunne omsettes til en offentlig kjent markedspris innebærer dermed at det relevante markedet i denne sammenheng er transportmidler med lik verdi og like egenskaper som låntakers transportmidler. Hver type transportmiddel (markedssegment) må dermed vurderes separat om det eksisterer et veletablert marked med offentlig kjent markedspris og tilstrekkelig likviditet. En rask realisasjon uten at prisene reduseres vil være en forutsetning for at slik pant vil kunne anerkjennes.

Utlån med pant i maskiner kan generelt sett ikke kunne anses å tilfredsstille kravene. Maskiner brukt som produksjonsutstyr vil som regel være spesialtilpasset låntaker, og dermed ikke kunne ha en veletablert markedspris. Selv om det eksisterer et marked for brukte, standardiserte maskiner, vil slike markeder normalt ikke være tilstrekkelig likvide til at låntaker kan realisere disse raskt uten å gi prisavslag. Tilsvarende argumenter kan gjøres gjeldende for alle andre typer pant i eiendeler som pant i inventar og annen løsøre.

Kredittilsynet vil foreslå at valgmuligheten om å anerkjenne andre eiendeler som pant gjennomføres i Norge. En viktig problemstilling ved gjennomføring av regelverket for pant i andre eiendeler er kravene til at låntakers pantsatte eiendeler skal kunne realiseres raskt i et likvid marked med offentlig kjent markedspris uten at netto pris ved realisasjon avviker vesentlig fra markedsprisen. Kredittilsynet vil tilrå at disse kravene kan gjennomføres som generelle kvalitative krav, hvor institusjonen selv må vurdere kontinuerlig om kravene er oppfylt. Kredittilsynet vil gjennomgå og etterprøve institusjonens retningslinjer for å vurdere om kravene er tilfredsstilt.

Kravene til pant i andre eiendeler er spesifisert i § 2-5 annet ledd i utkast til sikkerhetsforskrift (se imidlertid også de generelle kravene til sikkerhetsstillelse i § 1-3.) Kredittilsynet vil imidlertid vurdere å presisere kravene ytterligere ved å sette krav til at eiendelene må kunne omsettes på en regulert markeds plass (f.eks. en råvarebørs). En ytterligere presisering kan være å liste opp de ulike typer eiendeler som aksepteres. Kredittilsynet ønsker nærmere innspill fra høringsinstansene på hvilke type eiendeler som vil kunne tilfredsstille kravene og hvilke tilleggskrav som eventuelt kan presiseres.

Del F: Kredittderivater

Forslag til revidert direktiv anerkjenner kredittderivater som en type sikkerhetsstillelse i fastsettelsen av minstekrav til ansvarlig kapital. Hvilke kredittderivater som vil kunne benyttes er omtalt i direktivforslagets annekks VIII:1 (29–30). Minimumskravene som er felles for garantier og kredittderivater er spesifisert under annekks VIII:2 (14–15) og særbestemmelsene for minimumskravene til kredittderivater er fastsatt i annekks VIII:2 (19–20). Verdivurderingen av kredittbeskyttelsen gitt fra kredittderivater som kan benyttes i kapitaldekningsberegningene er fastsatt i annekks VIII:3 (84–93). Kredittderivater som gir kredittbeskyttelse av en portefølje av engasjementer (kurvprodukter) reguleres i annekks VIII:6 (1–2).

I utkast til sikkerhetsforskrift skal kredittderivater oppfylle de generelle kravene til sikkerhetsstillelse fastsatt i § 1-3. Aktuelle kredittderivater og minimumskravene som stilles til disse er spesifisert i § 2-10. Verdifastsettelsen av kredittbeskyttelsen er fastsatt i § 3-7. Kurvprodukter er behandlet i § 3-8.

Kredittderivater er en avtale som beskytter hele eller deler av kredittrisikoen knyttet til et lån, obligasjon eller andre engasjementer (underliggende kreditt). Kredittrisikoen overføres fra kjøper av beskyttelse til selger av beskyttelse. Kredittderivatene er omsettelige instrumenter og muliggjør en overføring av kredittrisiko uten å selge underliggende kreditt.

Forskriftsutkastet åpner for bruk av tre typer kredittderivater:

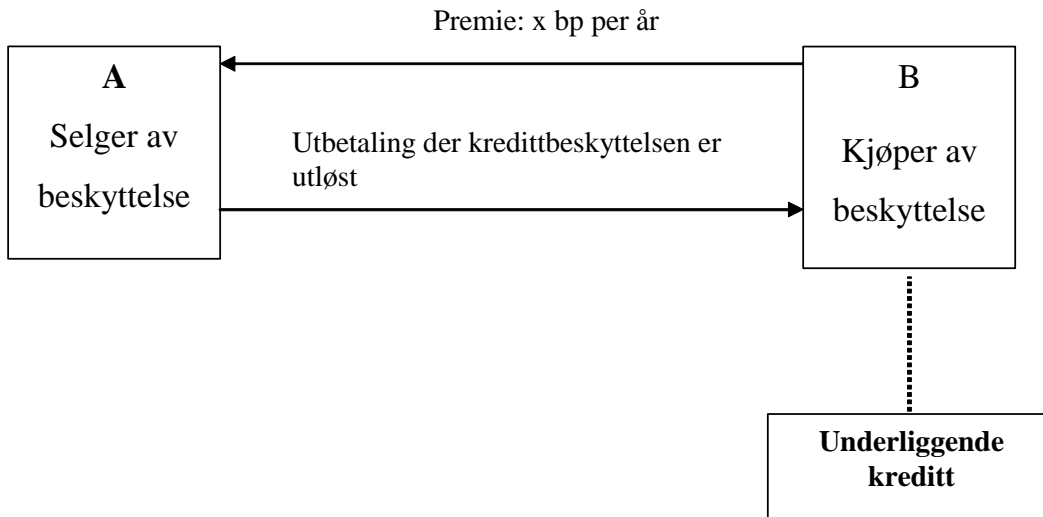
- a) kredittbytteavtaler ("credit default swaps"),
- b) totalavkastningsbytteavtaler ("total return swaps") og
- c) kredittlinket gjeldsinstrumenter ("credit linked notes")

Disse er nærmere beskrevet i nedenfor.

F1 Kredittbytteavtaler (credit default swaps)

Ved en kredittbytteavtale mottar selger av beskyttelse (A) en periodisk premie eller et engangsbeløp fra kjøper av beskyttelse (B) som en kompensasjon for å overta kredittrisikoen. Kjøperen av beskyttelse (B) mottar betaling fra A kun hvis kredittbeskyttelsen av underliggende kreditt utløses (utløsende hendelse). En utløsende hendelse kan for eksempel være et mislighold av underliggende kreditt. Kjøperen (B) avdekkes for kredittrisikoen knyttet til de utløsende hendelser som omfattes av avtalen. En kredittbytteavtale er i stor grad lik tradisjonelle garantier. Beskyttelsen opphører normalt etter første utløsende hendelse. Selgeren har påtatt seg kredittrisiko på underliggende kreditt, mens kjøperen har kredittrisiko på selgeren som motpart i kredittderivatet.

Figur 1: Kredittbytteavtale

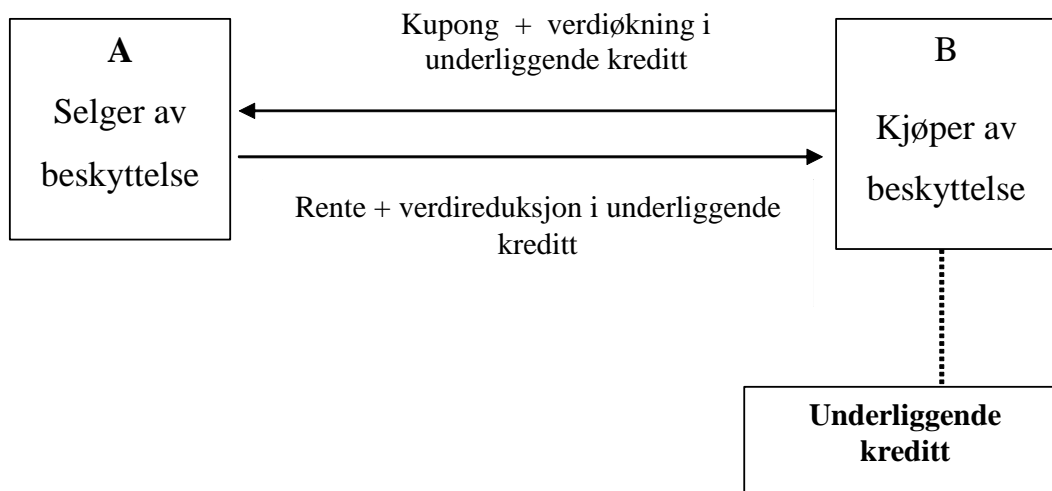

Underliggende kreditt er den kreditten kredittderivatet er ment å avdekke. Med kreditten menes fordringer normalt i form av et utlån eller en obligasjon.

F2 Totalavkastningsbytteavtaler (total return swaps)

Ved en totalavkastningsbytteavtale overfører kjøperen av beskyttelse (B) den totale avkastning på underliggende kreditt til selgeren av beskyttelse (A) i bytte mot en fast eller flytende rente. Med den totale avkastningen menes her summen av kupongbetalinger og eventuelle verdiendringer. Dette innebærer at selgeren (A) må kompensere kjøperen (B) for eventuelle verdireduksjoner på referanseaktivumet. Motsatt må kjøperen (B) kompensere selgeren (A) dersom referanseaktivumets markedsverdi har steget. Verdiendringene vil omfatte både endring i generelt rentenivå og kredittrisikoen knyttet til underliggende kreditt. Ved en utløsende hendelse vil kontrakten avsluttes og endelig oppgjør finne sted.

Figur 3: Totalavkastningsbytteavtale

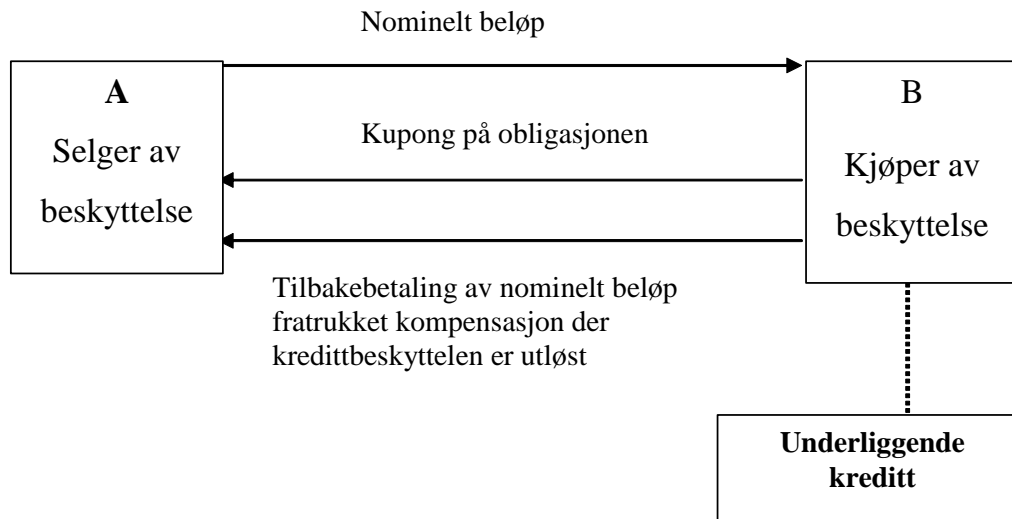

F3 Kredittlinket gjeldsinstrumenter (credit linked notes)

Et kredittlinket gjeldsinstrument innebærer at kjøperen av beskyttelse (B) utsteder en obligasjon til A som ved forfallsdagen skal innløses til pålydende verdi forutsatt at kredittbeskyttelsen ikke har blitt

utløst. Hvis kredittbeskyttelsen utløses i løpet av kontraktens løpetid, er ikke lenger institusjon B forpliktet til å betale pålydende ved forfall. Ved finansielt oppgjør vil institusjon A da få tilbakebetalt et beløp lik verdien av underliggende kreditt etter at utløsende hendelse har inntruffet eller til et på forhånd fastsatt beløp. Ved fysisk oppgjør vil institusjon A få overført underliggende kreditt, mens institusjon B vil beholde det innbetalte beløpet fra den utstedte obligasjonen. En kredittlinket obligasjon er satt sammen av en obligasjon og en kredittbytteavtale. Forskjellen er at selgeren av beskyttelse betaler den nominelle verdien av underliggende kreditt allerede når avtalen inngås. Derfor omtales en kredittlinket obligasjon som et separat kredittderivat (finansiert kredittderivat).

Figur 2: Kredittlinket obligasjon

F4 Om bruk av kredittderivater

Markedet for kredittderivater er i sterk vekst internasjonalt der finansinstitusjoner og verdipapirforetak står både som sluttbrukere (som kjøpere eller selgere av kredittrisiko), og som mellomledd for andre aktører. I Norge er bruken av kredittderivater foreløpig på et lavt nivå. Kredittilsynet kjenner bare til et fåtall institusjoner som har benytter kredittderivater og da i begrenset omfang.

Et viktig moment ved kredittderivater er operasjonell risiko. Eksempelvis vil det kunne være et problem hvis kjøperens faktiske risikoavdekning ikke samsvarer med de risikoene som ble søkt avdekket. Et annet eksempel er selgere som utilsiktet tar på seg større risiko ved å selge beskyttelse enn ved å stå som långiver fordi de kontraktsfestede utløsende hendelsene forplikter selgeren til å beskytte langt mer enn bare kredittrisiko. Et tredje eksempel kan være at selgere overskrider de rammene som følger av sunn risikoforvaltning. Felles for alle former for derivater er at forsvarlig bruk forutsetter tilstrekkelige interne ressurser i form av oppfølgings- og kontrollsystemer.

Et aspekt av operasjonell risiko som er spesielt fremtredene for kredittderivater, er juridisk risiko, det vil si risikoen for tap fordi en inngått kontrakt ikke kan gjennomføres. Eksempler på juridisk risiko er knyttet til faktorer som utilstrekkelig dokumentasjon, at en motpart ikke har lovlig rett til å inngå kontrakten, usikkerhet om en kontrakt eller kontraktsklausul og problemer med gjennomføring av en kontrakt i en konkurs eller konkursliknende situasjoner.

Kredittilsynet vil legge vekt på

- at kredittderivatet faktisk overfører kredittrisikoen som forutsatt av kjøper
- at selger av beskyttelse har forståelse for hvilken eksponering som ligger i kredittderivatet og faktisk har evne til å bære denne.

Del G: Overgangs- og innføringsbestemmelser mv.

Siden høringsnotatet fra september 2004, har Kredittilsynet gjort nye vurderinger på noen områder:

G1 Stegvis innføring ("roll out")

Kredittilsynet kommuniserte i september en restriktiv holdning til å rulle ut avansert IRB-metode stegvis mhp. risikoparametre, jf. artikkel 85 (1). Kredittilsynets vil legge til grunn at slik stegvis innføring ikke er hovedregelen, men vil åpne for at dette i noen tilfeller vil kunne være hensiktsmessig, se § 4-1 femte ledd i utkastet til IRB-forskrift. Det er i så fall opp til institusjonen å påvise at en slik innføringsplan både er nødvendig (begrunnet i behovet for mer tid på enkelte elementer) og troverdig (særlig i de tilfellene der de antatt vanskeligste elementene tas til slutt). Kredittilsynet vil dessuten forvente at institusjonen dokumenterer at innføringsplanen ikke alene er motivert ut fra lettelse i minimumskravet.

En institusjon vil kunne gå til fra grunnleggende til avansert metode før innføringsplanen for førstnevnte er fullført, og på den måten samtidig ha engasjementer som behandles under grunnleggende og under avansert metode.

G2 Datakrav ved innføring

Nytt forslag ved Ecofin-møtet 7. desember 2004 gjør lettelsene i datakrav for grunnleggende metode og for retail (artikkel 154 (5–6)) om fra overgangsbestemmelser til permanente innføringsbestemmelser. Nasjonale myndigheter kan velge å åpne for ned til to års datalengde ved innføring, dog slik at datakravet øker med tiden inntil fem års data er oppnådd tre år etter innføring. Kredittilsynet har etter drøftelser på nordisk nivå gått inn for å gjøre bruk av denne bestemmelsen slik at det, sak til sak, kan vurderes unntak for enkeltporteføljer ned til to års data, se § 4-1 sjettede ledd i utkast til IRB-forskrift. Unntaket innebærer ingen dispensasjon fra de generelle forsvarlighetskravene. Spesielt må kravet om å hensynta svakere datatilfang på konservativ måte forventes å komme til anvendelse. Institusjonen må videre være i stand til å kunne hensynta skiftende økonomiske forhold i estimatene, herunder kravet til å estimere *LGD* og *KF* for økonomiske nedgangstider for retail¹⁰.

G3 Erfaringskravet

Etter direktivforslaget skal institusjonen ha ratingsystem som i det vesentligste har vært i tråd med ("broadly in line with") minimumskravene for den IRB-metoden det søkes for, i minst tre år før tillatelse til å benytte metoden for å beregne kapitalkrav, se § 4-1 annet ledd i utkast til IRB-forskrift (jf. artikkel 84 (3–4) med endringer fra Ecofin-møtet 7. desember 2004.) Kredittilsynet har tidligere kommunisert at det er ønskelig å se innholdet i sammenheng med signaler om praktisering i andre land, men at man vurderer krav til ledelsesrapportering og ledelsens involvering, anvendelseskrav og krav til validering i tillegg til et krav om at ratingsystemet skal ha en utforming slik at det estimerer de relevante risikoparametrene.

Høringssvarene har dels støttet Kredittilsynet i å avvente informasjon om andre lands praksis, dels etterlyst en avklaring av innholdet i erfaringskravet. Spesielt har det kommet frem momenter hva angår forbindelsen mellom erfaringskravet og kravet til datalengde ved innføring.

Kredittilsynet avventer videre behandling i CEBS, der det forventes å bli dokumenter tilgjengelig i løpet av sommeren 2005. Kredittilsynet vil likevel ta opp to forhold, ett der det er grunn til å kommunisere en restriktiv holdning, og ett der praktiske spørsmål tilsier noen fleksibilitet: for det

¹⁰ Dette kravet gjelder også engasjementer med stater, institusjoner og foretak, men kommer ikke til anvendelse her, all den tid reduksjonene i datakrav ikke gjelder avansert metode for disse engasjementene.

førstnevnte forholdet kan man for eksempel se for seg en institusjon som har en *PD/LGD/EAD*-tankegang, kjenner mislighold og tap og har et godt begrep om dette på porteføljnivå for bruk til å fastsette og allokere økonomisk kapital. Kredittilsynet legger til grunn at systemet ikke av den grunn kan aksepteres som et ratingsystem, uten at det i tillegg inneholder for eksempel forklaringsvariabler for ex ante skille mellom høyere og lavere risiko på kunde-/engasjementsnivå, på en måte som i det vesentligste samsvarer med et IRB-system.

Kredittilsynet vil på den andre siden ha forståelse for at valideringsrutinene ikke kan forventes å være stabile for den perioden som institusjonen ønsker å gjøre gjeldende for erfaringskravet. Selv om Kredittilsynet vil forvente at en institusjon på søknadstidspunktet har systemet oppe og i drift, er det rimelig å anta at en validering av de ferskeste delene av systemet og med korteste Basel II-konsistente dataserier (jf. lettelsene ved innføring), i langt sterkere grad må baseres på skjønnsmessig jevnføring mot for eksempel sammenlignbare porteføljer med lengre dataserier, enn når systemet har fått samle noen års data. Kredittilsynet antar derfor at validering – og særlig på porteføljer der kvantitative valideringsmetoder normalt ville stå sentralt – vil være et område der institusjonene relativt sent vil komme opp på et ”broadly in line”-nivå. Kredittilsynet vil for slike tilfeller forvente at institusjonen har en tilstrekkelig sammenlignbar validering å vise til, det vil si at det finnes et vurderingsgrunnlag i form av en annen, men relevant portefølje med lengre data og en innarbeidet stabil valideringsmetode som er såpass sammenlignbar med hva man etter hvert vil gå over til for porteføljen med kort dataserie, at Kredittilsynet har grunnlag for å vurdere institusjonens erfaring med den metoden som kommer til å bli brukt. Kredittilsynet viser til at lettelsen ned til to års datakrav gjelder for enkeltporteføljer, og forventer uansett at institusjonen har porteføljer med lengre dataserier.

Mulighetene for overgangsordninger for erfaringskravet ble presisert ved Ecofin-møtet 7. desember 2004. I lys av drøftelser på nordisk nivå, går Kredittilsynet nå inn for følgende en overgangsordning for erfaringskravet i tråd med følgende tabell, se også § 13-2 siste ledd i utkast til IRB-forskrift:

<i>IRB i bruk første gang</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>
Avansert IRB-metode	N/A	2	3	3
Grunnleggende IRB-metode	1	2	2	3

Kredittilsynets foreløpige vurdering er at erfaringskravet til retail følger erfaringskravet til institusjonens valg av metode for foretak (grunnleggende eller avansert).

Erfaringskravet ble også tatt opp i hørings svar, der det fra enkelte hold ble foreslått en strengere forvaltningspraksis for å kunne oppnå en kortere minste erfaringsperiode. Kredittilsynet legger opp til en strengere praksis for de tilfellene der hvor erfaringsperioden er kortere, og vil spesielt forutsette at institusjonen har gjennomført to årlige risikoklassifiseringer på hele porteføljen etter IRB-forskriftens § 7-2 annet ledd der hvor erfaringskravet er ett år, og tilsvarende tre årlige klassifiseringer for et to års krav. Kredittilsynet vil videre generelt forutsette at institusjonen har ratingsystemet i drift ved søknadstidspunktet, også for første søknadsrunde, og at en kortere minste erfaringsperiode bare kan anvendes for institusjoner som på søknadstidspunktet kan dokumentere at alle andre forhold knyttet til IRB-systemet fullt ut er gjennomført i henhold til kravene i direktiv/ forskrift. I praksis innebærer dette at bestemmelsen om ned til ett års erfaring ikke kan leses bokstavelig.

G4 Søknadstidspunkt og parallellrapportering

I høringsdokumentet fra september 2004 la Kredittilsynet til grunn at institusjoner som ønsker å benytte IRB fra regelverket trer i kraft måtte sende søknad i løpet av september 2005. Kredittilsynet fastholder at institusjoner som vil benytte den grunnleggende IRB-metoden fra 1. januar 2007 skal søke innen utgangen av september 2005. Kredittilsynet vil utsette søknadstidspunktet til utgangen av juni 2006 for institusjoner som ønsker å benytte den avanserte IRB-metoden fra 1. januar 2008.

For parallellrapporteringen vurderer Kredittilsynet å legge til grunn den felles europeiske kapitaldekningsrapporteringen (COREP). COREP-rapporteringen har vært på høring av CEBS og det er foreløpig usikkert når rapporteringen vedtas i sin endelige form. Kredittilsynet legger imidlertid inntil videre til grunn at institusjoner som vil benytte den grunnleggende metoden fra 1. januar 2007 skal starte parallellrapporteringen fra og med fjerde kvartal 2005, jf. høringsdokumentet fra september 2004.

I og med at søknadstidspunktet utsettes for den avanserte IRB-metoden vil Kredittilsynet også utsette første tidspunkt for parallellrapporteringen. Kredittilsynet ser det imidlertid som ønskelig at resultatene fra parallellrapporteringen er tilgjengelig sammen med søknaden. Kredittilsynet tar derfor sikte på at parallellrapporteringen starter fra og med 1. kvartal 2006 for institusjoner som vil benytte avansert IRB-metode fra 1. januar 2008.

Kredittilsynet vil komme tilbake med nærmere informasjon om innholdet i parallellrapporteringen.

For institusjoner som vil søke om IRB på et senere tidspunkt gjelder kravet om ett års parallellrapportering i § 4-1 sjuende ledd i utkastet til IRB-forskrift. Da parallellrapporteringen inngår i grunnlaget for vurdering av IRB-søknaden, presiseres det at institusjonene må ha rapportert i ett år (fire etterfølgende kvartaler) før eventuelt vedtak om tillatelse kan fattes.

Del H: Om utkast til IRB-forskrift

Kredittilsynets høringsnotat fra september 2004 tok opp forslaget til nytt kapitaldekningsregelverk, herunder mulighetene for å beregne kapitalkrav for kredittrisiko etter interne målemetoder (Internal Ratings-Based approach, IRB). I det følgende vil det innledningsvis gis en kort redegjørelse for hvordan forslaget til IRB-forskrift er lagt opp, sett i relasjon til direktivforslaget.

H1 Strukturen i IRB-delen av forslaget til revidert direktiv 2000/12/EC

Bestemmelsene knyttet til IRB er i all hovedsak samlet i *artikkel 84–89* og *anneks VII* samt bestemmelsene knyttet til overgangsordninger, *Title VII*; bestemmelsene knyttet til sikkerhetsstillelse vil i varierende grad komme til anvendelse under IRB, avhengig av metode og engasjementskategori. Dette er nærmere gjennomgått i del I i dette notatet.

Artikkel 84–89 regulerer de sentrale betingelsene for bruk av IRB-metode, som krav til forhåndstillatelse, anvendelseskrav og erfaringskrav, unntak fra IRB-metode på tidsavgrenset og eventuelt permanent basis, samt definisjoner knyttet til oppdeling av engasjementer mv. i kategorier ("exposure classes", i høringsnotatet fra september 2004 omtalt som "fordringsklasser") etter type: engasjementer med stater, med institusjoner, med foretak, massemarked ("retail"), og dessuten egenkapitalposisjoner (aksjer), verdipapiriserte posisjoner og øvrige eiendeler uten kredittrisiko. Direktivet innfører ikke i terminologi (men likevel i substans) skillet mellom "grunnleggende" og "avansert" IRB-metode, som gjelder de tre førstnevnte engasjementskategoriene, men også berører enkelte generelle bestemmelser knyttet til innføring, unntak og overgangsordninger. Spesielt nevnes at avansert metode ikke kan anvendes før 1. januar 2008.

Anneks VII er inndelt i fire deler:

- *Del 1* inneholder beregningsformler mv. for fastsettelse av kapitaldekningskrav.
- *Del 2* inneholder overordnede bestemmelser for hvordan risikoparametrene *PD* ("probability of default", årlig misligholdssannsynlighet) og *LGD* ("loss given default", tapsgrad gitt mislighold) samt løpetidsparameteren *M* skal fastsettes for grunnleggende og avansert metode.
- *Del 3* fastsetter tilsvarende for risikoparameteren *EAD* ("exposure at default", engasjementsbeløp gitt mislighold), inklusive bestemmelser for når og hvordan trekkrettigheter skal omregnes til kredittkvalivalent ved hjelp av en konverteringsfaktor.
- *Del 4* gir minimumskravene for et IRB-systems oppbygging, for klassifisering og kvantifisering, og for styring og kontroll.

H2 Strukturen i utkast til IRB-forskrift

I oppbygning skiller forskriftsutkastet seg vesentlig fra direktivforslaget. Beregningsformler mv. er plassert til sist før avsluttende bestemmelser, mens de grunnleggende bestemmelsene knyttet til krav om tillatelse og krav til anvendelse er foreslått som et første kapittel før bestemmelser knyttet til ansvar, styring og kontroll, som er overordnede elementer for å tillate en institusjon å basere beregningen av kapitaldekningskrav på interne prosesser. Videre følger bestemmelser knyttet til dokumentasjon, validering og stresstesting, og deretter bestemmelser om hva IRB-systemet skal omfatte. I femte kapittel og utover følger konkrete bestemmelser om virkemåte:

- Kategorisering etter engasjementstype er regulert i femte kapittel.
- Sjette kapittel tar for seg definisjonene knyttet til parameterne som systemet skal måle.
- Kapittel 7 gir generelle bestemmelser for egne estimater.
- Kapittel 8 regulerer klassifisering og kvantifisering av engasjementer med stater, institusjoner og foretak, og er på grunn av mulighetene for metodevalg relativt omfangsrikt.
- Niende kapittel som fastslår tilsvarende bestemmelser for massemarked (retail). Kredittilsynet har vurdert det som hensiktsmessig at forskriften skiller stater/institusjoner/foretak – som er

gjenstand for forskjellig behandling i grunnleggende og avansert metode – fra retail, der det ikke er noe slikt metodevalg, noe som også gjør dette kapittelet vesentlig kortere. Retail skiller seg dessuten ut i en annen form for valgmulighet for ratingsystemets struktur (§ 9-2 fjerde ledd), uavhengig av metodenivå for andre engasjementskategorier.

I tråd med prioriteringer som nevnt i avsnitt A3, sendes forskriftsutkastet ut før alle deler av IRB-regelverket er ferdigstilt. Således omfatter ikke utkastet særlige bestemmelser for kjøpte fordringer, verken for måling av forringelsesrisiko, eller særlige bestemmelser knyttet til håndteringen av data mv. Egenkapitalposisjoner og verdipapiriserte posisjoner er heller ikke behandlet, og er tenkt tatt inn i senere kapitler 10 og 11. Disse, og andre gjenstående deler av regelverket, er i utkastet merket med ”gjenstår”.

H3 Merknader til kapittel 1: Innledende bestemmelser

§ 1-1 Virkeområde

Ad første ledd: forskriften er foreslått gjort gjeldende for banker, finansieringsforetak, holdingselskaper i finanskonsern, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond som har tillatelse til å drive aktiv forvaltning, i dette notatet omtalt som ”institusjon”.

Ad annet ledd: forskriften regulerer hvordan en institusjon kan fastsette beregningsgrunnlag for kapitalkrav for kredittrisiko etter IRB-metode. En institusjon som anvender en IRB-metode skal også beregne justert forventet tap etter § 12-9. Dette beløpet vil trekkes fra eller inngå i institusjonens ansvarlige kapital.

Siste punktum gjennomfører **anneks VII:4 (1)**. Begrepet ”IRB-system” skal forstås som et system i vid forstand, og omfatter alle modeller, arbeids- og beslutningsprosesser, kontrollmekanismer, IT-systemer og interne retningslinjer og rutiner som benyttes i måling og styring av kredittrisiko.

§ 1-2 Definisjoner

Det gis en merknad knyttet til Basel-begrepene ”grunnleggende” og ”avansert” IRB-metode. Disse begrepene er så vidt innarbeidet at det fremstår som hensiktsmessig å bruke dem fremfor direktivforslagets formuleringer.

Grunnleggende og avansert IRB-metode skiller seg i behandlingen av engasjementer med stater, institusjoner og foretak. Kredittilsynet har valgt en definisjon der hvor begrepene kun relaterer seg til disse tre (engasjements-)kategoriene, slik at når man refererer til engasjementer som behandles under grunnleggende IRB-metode, følger det implisitt at det kun er snakk om engasjementer med stater, institusjoner eller foretak. Dette valget er gjort for å unngå å måtte presisere engasjementskategorier for eksempel når en institusjon anvender grunnleggende IRB, og der reglene avviker for retail. For å skille mellom bestemmelser knyttet til engasjementer i de aktuelle kategoriene på den ene siden, og bestemmelser for IRB-systemet som helhet, vil Kredittilsynet bruke terminologi som ”institusjoner som anvender avansert IRB-metode”, som i § 13-2 sjette ledd.

Ut over de bestemmelser der hvor forskriften eksplisitt skiller mellom grunnleggende og avansert metode, vil Kredittilsynet kunne gjøre forskjellige vurderinger for institusjoner som anvender grunnleggende og som anvender avansert metode, for eksempel der hvor bruk av innførings- og unntaksbestemmelser er knyttet opp til kriterier knyttet til hvorvidt det vil være en uforholdsmessig byrde å pålegge institusjonen å anvende de bestemmelser det kan søkes unntak fra.

§ 1-3 Tillatelse til bruk av metode

gjennomfører **artikkel 84 (1)**

§ 1-3 fastslår kravet til forhåndstillatelse og enkelte sentrale betingelser knyttet til dette.

Annet ledd første punktum fastslår at IRB-systemet skal måle risiko med forsvarlig pålitelighet. Forskriften stiller minimumskrav til estimatene på detaljnivå ("bottom up"-synsvinkel), men Kredittilsynet vil også forvente at modellen fungerer tilfredsstillende fra en "top-down"-synsvinkel og at det ikke foreligger systematiske feil som aggregeres opp til uheldige utslag. Det vises også til direktivforslagets **anneks VII:4 (31)**, der det forutsettes at kapitaldekningskravet (i mest kompliserte fall et produkt av egenestimerte *LGD*, *EAD* og en ulineær funksjon av *PD*) ikke forrykkes av modellene gjennom for eksempel estimeringstekniske skjevheter. I "over tid" ligger det en forutsetning om at et IRB-system skal kunne fungere under alle påregnelige forhold.

Annet punktum fastslår at Kredittilsynet kan gi nærmere bestemmelser for søknadsprosessen. Kredittilsynet vil i forbindelse med det gjenstående arbeidet med nye kapitaldekningsregler vurdere hvorvidt det er mer hensiktsmessig å nedfelle denne bestemmelsen i lov.

Kredittilsynet ser det dessuten som aktuelt å stille vilkår for selve tillatelsen. Særlig gjelder dette for institusjoner som benytter seg av forskriftens overgangsbestemmelser og bestemmelsene knyttet til innføring ("roll out") og unntak, der Kredittilsynet ser for seg at en tillatelse vil knyttes opp til innføringsplanen (jf. § 4-1 tredje ledd), som er å betrakte som en del av søknadsgrunnlaget.

Tredje ledd fastslår at en institusjon skal anvende den IRB-metoden den har fått tillatelse for. Dette innebærer både at institusjoner ikke uten tillatelse fra Kredittilsynet går fra IRB-metode til standardmetoden, eller gjør vesentlige endringer i IRB-systemet (herunder innføringsplanen). Spesielt skal ikke en institusjon med tillatelse for avansert IRB-metode, gå over til å anvende grunnleggende IRB-metode. Kredittilsynet vil vurdere hvor omfattende søknadsprosess som er nødvendig og hensiktsmessig for tilfeller der IRB-systemet endres eller må endres på enkelte områder, se § 4-1 fjerde ledd.

Ad fjerde ledd: I Kredittilsynets adgang til å trekke tilbake en tillatelse, er det også tatt inn en mulighet for å kreve at en institusjon som anvender avansert IRB-metode, går over til grunnleggende metode. Dette er motivert i den generelle to-trinnstanken i IRB-rammeverket, og vil for eksempel kunne være aktuelt dersom institusjonen i vesentlig grad inngår eksponeringer på nye produkttyper der det ikke kan antas at institusjonen vil kunne estimere *LGD* og *EAD* innenfor rammene av en revidert innføringsplan over rimelig tid etter § 4-1 fjerde ledd.

§ 1-4 Anvendelse av IRB-systemet

gjennomfører **artikkel 84 (2) bokstav b)**.

§ 1-4 er det såkalte anvendelseskravet, og er en av de vesentligste forutsetninger for tillatelse. I anvendelseskravet ligger at IRB-systemet skal stå sentralt i institusjonens prosesser knyttet til innvilgelse av kreditt og styring av kredittrisiko. En institusjon som ikke har den nødvendige tiltro til sitt IRB-system til å legge det til grunn i interne prosesser, kan heller ikke få det godkjent for fastsettelse av kapitalkrav. I høringsnotatet fra september 2004, avsnitt E1.1, stilles det opp momenter som naturlig inngår i vurderingen av oppfyllelse av anvendelseskravet:

- Institusjonens kjernevirksomhet knyttet til kredittrisiko: kredittgivning, limitsetting, rapportering av kredittrisiko, tapsavsetninger.
- Institusjonens bredere spektrum: økonomisk kapital, regulatorisk kapital (inklusive pilar 2), kredittpolicy/strategi, lønnsomhet, kompensasjon.
- Institusjonens infrastruktur: IT, tilgang til ressurser og knowhow, organisasjonskultur.

Spesielt gjelder anvendelseskravet også krav til anvendelse av de risikoparametre (*PD, LGD, EAD/KF*) som IRB-systemet produserer. Unntaket i siste punktum, jf. direktivforslagets *anneks VII:4 (55)*, er motivert av at den nye Basel-accorden, direktivforslaget og dette forskriftsutkastet på enkelte punkter bygger på underliggende forutsetninger av modellteknisk, konservativ eller insentivmotivert art, og som ikke nødvendigvis er hensiktsmessig å anvende fullt ut i institusjonens forretningsmessige drift. Et konkret eksempel kan være kravet i § 8-6 fjerde ledd som pålegger institusjonen å vaske *LGD*-estimatene for ikke-kvalifisert pant. Å anvende dette i full konsekvens ville bety å verdsette slik sikkerhet til null, og en institusjon kan ha gode grunner til å fravike dette ved inngåelse av engasjement.

Generelt gjelder imidlertid at institusjonen skal dokumentere og begrunne avvik. Det vises i denne forbindelse også til den nye Basel-accordens pilar 2, der institusjonen skal gjøre en vurdering av sitt kapitalbehov basert på både pilar 1-kravet etter denne forskrift, og de risikoer som ikke er dekket av pilar 1.

H4 Merknader til kapittel 2: Krav til risikokontroll og dokumentasjon

§ 2-1 Ansvar og rapportering

gjennomfører *VII:4 (123–126)*, se også avsnitt E1.3 i høringsnotatet fra september 2004.

Forutsatt at institusjonen primært driver kredittvirksomhet, vil anvendelseskravet medføre at et fullt ut integrert IRB-system nødvendigvis står sentralt i institusjonens samlede risikostyring. Styret må, som ansvarlig for driften av institusjonen, ha et aktivt forhold til IRB-systemet også ut over beslutningen om å sende søknad. Styret må ha tilstrekkelig kunnskap om hvordan systemet på et overordnet nivå fungerer, til å kunne styre ut fra rapporteringen, jevnfør siste ledd. Institusjonens øverste ledelse må på sin side ha den nødvendige kunnskap om systemets utforming og virkemåte til å sikre at systemet løpende fungerer. Forskriftsutkastet åpner i enkelte sammenhenger for at rapporteringen kan baseres på data eller informasjon utarbeidet av andre, se kommentar til § 2-2.

Direktivforslaget åpner (*VII:4 (123–124)*) for at godkjenning av IRB-systemet eller endringer i dette i stedet kan fattes av et eget utvalg nedsatt av styret. Etter Kredittilsynets vurdering bør det imidlertid være et formelt krav at godkjenning av systemet og de mer vesentlige endringene aktivt beslutes av styret. Dette kravet skal likevel ikke være til hinder for at øvrige oppgaver knyttet til utforming og endringer kan forankres høyt oppe i organisasjonen ved å løftes til et utvalg direkte nedsatt av styret.

Tredje ledd stiller opp minimumskrav til innhold. Det vil være et krav at rapporteringen basert på IRB-systemet gir et både allsidig og helhetlig bilde av institusjonens kredittrisikoprofil basert på både estimerte risikoparametre (*PD, LGD, EAD*) og faktisk realiserte risikoparametre samt dessuten faktisk migrasjon, samt dessuten validering og stresstesting når dette er gjennomført.

Generelt vil Kredittilsynet akseptere og forvente at detaljeringsnivå mv. står i forhold til vesentlighet.

§ 2-2 Organisering av risikokontrollen

gjennomfører *artikkel 84 (2) bokstav c)*, og *anneks VII:4 (127–129)*

For å få godkjent et IRB-system, må institusjonen ha en risikokontroll som er uavhengig og forankret tilstrekkelig høyt i organisasjonen.

Ad første ledd: Med "øverste ledelse" menes her administrerende direktør eller annen ledende beslutningstaker som er organisatorisk direkte underordnet administrerende direktør, og som ikke har ansvar for den daglige kredittvirksomhet, som nevnt i høringsnotatet fra september 2004, side 17.

Ad annet ledd: Bestemmelsene omfatter oppgaver av betydelig omfang, jf. direktivforslagets **anneks VII:4 (128)**. Risikokontrollenheten skal produsere rapporter basert på IRB-systemet, overvåke risikoen i hver klasse og (rating-) kriteriene og deres forklaringskraft, påse at IRB-systemet anvendes på konsistent måte gjennom hele organisasjonen, herunder bruk av de enkelte modeller, og være delaktig i utforming, implementering, kalibrering og justering av disse. Risikokontrollenheten skal også påse at endringer i systemet dokumenteres.

Noen av disse oppgavene vil tangere oppgavene knyttet til validering, og på et punkt **(128f)** pålegger direktivutkastet risikokontrollen en rolle i valideringen. Kredittilsynet anser det ikke for hensiktsmessig å forskriftsfeste at risikokontrollenheten – slik den er beskrevet her – skal utføre valideringen. For kravene til organisering av validering, se kapittel 3.

Tredje ledd er tenkt anvendt for institusjoner som anvender data som er poollet sammen med andre institusjoner. Generelt fritar ikke en slik organisering institusjonen fra noen form for ansvar for IRB-systemet eller bruken av det, men Kredittilsynet kan tillate at informasjon utarbeides og leveres fra en ekstern enhet. Forutsetningene er at denne informasjonen holder samme kvalitet som det som ville ha vært krevet dersom institusjonen selv hadde produsert den, og at Kredittilsynet sikres samme adgang til å overvåke de utkontrakterte oppgavene og utførelsen av disse som hvis institusjonen selv hadde utført oppgavene, herunder gjennom stedlig tilsyn. Det presiseres at dette ikke innebærer at en slik ekstern enhet som sådan underlegges tilsyn, men at Kredittilsynet, som ledd i tilsynet med den aktuelle institusjonen, skal gis rett til å gjennomføre stedlig tilsyn også hos den enheten som utfører det aktuelle arbeidet. Informasjon som kan innhentes eksternt er sammendrag av risikoprofil over risikoklasser, mer detaljert informasjon som er nødvendig for å teste og overvåke de underliggende karakteristikker, informasjon om ratingkriterier og deres forklaringskraft, og dokumentasjon. Det vil i alle tilfeller være institusjonens ansvar å påse at den informasjonen som innhentes utenfra på basis av poolede data er dekkende for institusjonens egen virksomhet eventuelt etter å ha blitt bearbeidet internt. Institusjonen må uansett være i stand til å kunne anvende eksternt levert informasjon på riktig måte, jf. direktivforslagets **anneks VII:4 (58)**.

Kommentarene i forrige avsnitt knyttet til siste ledd, gjelder tilsvarende der hvor institusjoner samarbeider om IRB-systemet ut over bare pooling av data. Så langt det passer gjelder de også når institusjoner anvender modeller utviklet av andre, enten det er spesialtilpasset eller hylleware, se kommentarene til § 2-4.

§ 2-3 Internrevisjonen

*gjennomfører **anneks VII:4 (130)***

Denne bestemmelsen fastslår at en IRB-søker må ha en internrevisjon, og at denne skal gjennomgå og etterprøve IRB-systemet i lys av alle minimumskrav minst årlig. Kredittilsynet vurderer å foreslå at denne bestemmelsen i stedet gjennomføres i forskrift om klargjøring av kontrollansvar, dokumentasjon og bekreftelse av den interne kontroll.

§ 2-4 Dokumentasjon

*gjennomfører **anneks VII:4 (32–36)***

I og med annet ledd bokstav a), vil hovedtyngden av dokumentasjonskravene i denne forskriften fremgå av rutinekrav under andre paragrafer og kapitler.

Det presiseres for ordens skyld at realitetene i **anneks VII:4 (36)** anses å følge av dokumentasjonskravene i denne forskriften, all den tid det ikke er spesifisert noe unntak som følge av tredjeparts forretningshemmeligheter. Som nevnt i avsnitt E1.5 i høringsnotatet fra september 2004, vil en modell som (for institusjonen) fremstår som black box ikke kunne kvalifisere.

H5 Merknader til kapittel 3: Stresstesting og validering

§ 3-1 Stresstesting

gjennomfører **annekse VII:4 (41–42)**

I den nye Basel-accorden (paragraf 435) heter det blant annet at stresstestene skal være ”meaningful and reasonably conservative”, en formulering man også finner igjen i direktivforslaget. I dette ligger at et scenario tilsvarende stresstestene ikke skal være innenfor det man bør kunne forvente innenfor et kort tidsrom, men representere forhold som vil kunne inntreffe fra tid til annen, og som institusjonen derfor bør ta høyde for under hensynet til langsiktig drift. Direktivforslaget nevner ”mild recession” som et minstemål på konservatisme. Særlig i dagens situasjon der hoveddelen av institusjonenes data må formodes å reflektere økonomiske oppgangstider og lave tap, vil Kredittilsynet legge betydelig vekt på utforming av stresstestene og anvendelse av utfallet. Fordi direktivforslaget ikke tydelig regulerer dette, herunder hva angår forholdet mellom pilar 1 og pilar 2, foreslås det i fjerde ledd å gi Kredittilsynet myndighet til å fastsette nærmere regler knyttet til stresstesting.

Kredittilsynet forventer et detaljnivå der institusjonen minst vurderer ratingmigrasjon som følge av stressscenariene, jf. direktivforslagets **annekse VII:4 (42)**.

Merknader om validering, §§ 3-2–3-4

gjennomfører **annekse VII:4 (26, 31b, 109–113)**; paragrafene VII:4(116–122) **gjenstår**.

Validering er en sentral forutsetning for å kunne anvende et IRB-system. Valideringen skal sikre at modellene bygger på rimelige forutsetninger, systemet brukes slik de er ment å skulle brukes og måler det er ment å skulle måle, og gir forsvarlig kvalitet av estimatene – innenfor den enkelte institusjon og på dennes egen portefølje.

Bestemmelsene er forsøkt gjort korte og generelle. Når det gjelder den nærmere forvaltningen av bestemmelsene, vises det til høringsnotatet fra september 2004. Det ble der spesifisert en rekke elementer som naturlig vil inngå i en validering, og som viser hva Kredittilsynet vil forvente av innhold.. Bestemmelsene knyttet til validering er inndelt i generelle bestemmelser og bestemmelser knyttet til prosess (§ 3-2) og bestemmelser knyttet til valideringen av klassifisering og kvantifisering (§ 3-3). Særlige bestemmelser knyttet til interne modeller for egenkapitalposisjoner (**gjenstår**) er tenkt plassert i en § 3-4.

Generelt innser Kredittilsynet at valideringen ikke kan forventes å overgå det som til enhver tid er beste praksis internasjonalt. Kredittilsynet vil likevel påpeke at et IRB-system uansett må kunne valideres forsvarlig. Dersom de data som finnes ikke gir grunnlag for å fastslå at institusjonens systemer på tilfredsstillende vis differensierer mellom og måler risiko, selv med valideringsmetoder som er absolutt ”state of the art”, så vil ikke Kredittilsynet kunne tillate modellen.

Fordi validering utgjør en så vidt sentral del av et IRB-system, forventer Kredittilsynet at også valideringsarbeidet er gjenstand for en grundig vurdering. I høringsnotatet fra september 2004 ble det vurdert hvorvidt en egen komité kunne vurdere valideringsarbeidet. Kredittilsynet foreslår ikke å gjøre et slikt krav gjeldende for enhver IRB-institusjon gjennom forskrift. Det er imidlertid et krav om at internrevisjonen skal gjennomgå etterlevelsen av forskriftens krav (jf. **VII:4 (130)** i direktivforslaget). Enkelte institusjoner vil kunne se det som mer hensiktsmessig å ha en dedikert enhet for å gjennomgå valideringsarbeidet og på denne måten gi internrevisjonen bedre grunnlag. Med referanse til uttalelser til høringsnotatet i september 2004, vil Kredittilsynet presisere at hensikten ikke var å trekke internrevisjonen inn i noen regulær godkjenning av verken valideringsarbeidet eller valg av metoder eller retningslinjer og rutiner. Avgrensningen av internrevisjonens rolle i forhold til uavhengighet ligger fast. Det samme gjelder det forhold at internrevisjonen rapporterer til styret. Et alternativ til en separat enhet, kan være en dypere gjennomgang av valideringen innenfor rammene av de ordinære revisjonshandlinger.

§ 3-2

Denne paragrafen fastslår bestemmelser for nivå og detaljeringsgrad av valideringen. Det vises her til høringsnotatet fra september 2004. Valideringen skal gi en vurdering av både systemets utforming og de prosesser som ligger til grunn, og på den andre siden resultatene systemet produserer. Valideringen skal videre sikre både at klassifisering og kvantifisering av risiko foregår konsekvent, og at det foregår på en pålitelig måte i alle ledd, på både detaljert nivå og på overordnet/aggregert nivå (porteføljer, forretningsområder og for institusjonens samlede virksomhet). I tillegg til kravene stilt i fjerde ledd, vil Kredittilsynet også forvente, ut fra den mer generelle bestemmelsen i tredje ledd, at valideringen sikrer at IRB-systemet fungerer tilfredsstillende for forskjellige typer av nivåer av risiko.

Direktivforslaget stiller videre krav til en separat analyse av eksponeringer der det har skjedd en skjønnsmessig overprøving, og hvem som har foretatt denne (VII:4 (26), *de to siste punktum*). Kredittilsynet har valgt å gjennomføre denne bestemmelsen under kapittelet om validering, all den tid man her er nødt til å gjennomføre en vurdering av de elementer som inngår i ratinger. Kredittilsynet vil likevel åpne for en viss fleksibilitet i hvordan institusjonens systemer håndterer ex post vurderinger av ansattes skjønnsmessige overstyringer.

I forbindelse med høringsnotatet vurderte Kredittilsynet å kreve at valideringen skulle gjennomføres av et team som ikke bare kunne bestå av risikokontrollens ansatte. Dette var motivert i å sikre uavhengighet mellom utvikling og metodevalg på den ene siden, og på den andre siden den kontroll og etterprøving som ligger i valideringen. Med referanse til høringssvarene, har Kredittilsynet ikke foreslått å nedfelle noe slikt krav i forskrift. Kredittilsynet ser det som ønskelig at et team for validering har en sammensetning som både ivaretar behovet for modellteknisk ekspertise og tilstrekkelig oversikt over institusjonen til å kunne fastslå konsekvent bruk, og det kan i lys av ressursituasjonen synes for sterkt å dessuten kreve uavhengighet på alle punkter. Der hvor valideringen ikke kan utføres av uavhengige personer, legger Kredittilsynet til grunn at retningslinjer og rutiner er tilstrekkelig klare og velfunderte og at valideringsarbeidet utføres på tilstrekkelig transparent måte til at uavhengigheten kan ivaretas gjennom den ovennevnte gjennomgangen av valideringsarbeidet.

Ad femte ledd: Det materielle innholdet er et krav om at valideringen både skal gi en analyse av hvordan systemet fungerer over tid, og hvorvidt det i nyere tid har skjedd endringer som gir grunn for revisjoner.

Ad sjette ledd: Rutinekravet om gjennomføring (bokstav a)) innebærer blant annet at det skal foreligge retningslinjer og rutiner som fastslår når og hvordan validering skal skje. For statistiske modeller er det hensiktsmessig å formulere visse særkrav. Modellene skal kryssvalideres (jf. fjerde ledd), det vil si testes på annen populasjon / i annen tid enn de data de ble utviklet på, og institusjonen skal på forhånd spesifisere den statistiske test som modellen skal vurderes opp mot. Bokstav c) er relatert til neste paragraf, og fastslår tilsvarende at institusjonen på forhånd skal gjøre en negativ avgrensning med hensyn på hvilke avvik som kan aksepteres.

§ 3-3

Første ledd relaterer seg til klassifisering. Det vil her forventes at valideringen eksplisitt vurderer hvor presist IRB-systemet ex ante diskriminerer mellom lav og høy risiko; for *PD* betyr dette hvor godt klassifiseringen på forhånd skiller ut mislighold, for *LGD* og *KF* tilsvarende samsvaret mellom "god" klassifisering og "lavere" realisert verdi.

Annet ledd er på tilsvarende måte relatert til kvantifiseringen (første punktum). Valideringen skal både vurdere fastsettelsen av hver enkelt risikoparameter og forventet tap / forventet tapt beløp.

Ad tredje ledd: I alle tilfeller skal valideringen bygge på en analyse av de dynamiske egenskaper ratingsystemet må forventes å utvise ut fra konstruksjon ("point in time" eller "through the cycle"-utgangspunkt, hvordan estimerer for konjunkturedgang fremkommer og behandles etc.), slik at man unngår å trekke gale konklusjoner ut av naturlige svingninger. Det vises også til kravene i § 8-6 tredje

ledd bokstav b) og § 8-7 (som viser til denne), om å estimere *LGD/KF* for nedgangstider dersom dette gir et mer konservativt estimat.

Fjerde ledd er av praktiske årsaker plassert sammen med bestemmelsene for validering (som i den nye Basel-accorden, paragraf 505), og det er ikke et krav om at sammenligningen foretas etter standarder tilsvarende dem som gjelder for validering. Bestemmelsen er ikke et krav etter direktivforslaget, men er vurdert som verdifull blant annet i forbindelse med pilar 2.

§ 3-4 *gjenstår*

(vil gjennomføre *anneks VII:4 (116–122)*)

H6 Merknader til kapittel 4: Innføring og unntak

For innføring og unntak inneholder direktivforslaget en rekke nasjonale valg. Se også overgangsordninger i § 13-2.

§ 4-1 Innføring av IRB-metoden

gjennomfører *artikkel 84 (3–5), 85, 89 (1c og 2), 154 (5–6)*.

Denne paragrafen inneholder blant annet bestemmelser knyttet til enkelte punkter der Kredittilsynet etter drøftelser på nordisk nivå har modifisert sitt syn siden høringsnotatet i september 2004. Dette gjelder innføring ("roll out") stegvis mhp. risikoparametre (fjerde ledd nedenfor), samt de forhold som ble publisert i april¹¹ om datakrav ved innføring (sjette ledd nedenfor), samt også overgangsbestemmelser knyttet til erfaringskravet (annet ledd nedenfor, overgangsbestemmelsen i § 13-2 sjette ledd). Disse punktene er omhandlet spesielt i del G i dette notatet, og omtales kun kort her.

Ad første ledd: bokstav a) fastslår at IRB-metoden skal anvendes også for de datterselskapene som er institusjoner: banker, finansieringsforetak, holdingselskaper i finanskonsern, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond som har tillatelse til å drive aktiv forvaltning. Bokstav b) fastslår som hovedregel at institusjonen skal velge mellom grunnleggende og avansert IRB-metode. Innføringsplaner etter § 4-1 kan imidlertid tillates å overlape når en institusjon innfører avansert IRB-metode i løpet av innføringsplanen for grunnleggende IRB-metode.

Annet ledd er det såkalte erfaringskravet, som er motivert i at en institusjon skal ha noe som i hovedsak tilsvarende ("broadly in line with") et IRB-system (med samme metode – grunnleggende eller avansert – som det søkes om), løpende og etablert i god tid før tillatelse. I høringsnotatet fra september 2004 stilte Kredittilsynet opp noen forhold som man antok ville måtte inngå i vurderingen av oppfyllelsen av erfaringskravet. Dette gjaldt styrets og ledelsens involvering, fastsettelse av og bruk i operativ drift av de aktuelle risikoparametre, anvendelseskravet og kravet til validering. Etter Kredittilsynets vurdering må disse forholdene ses i sammenheng med den praktiske utstrekning av ratingsystemet. For eksempel gjelder dette nivået på valideringen, og også stabiliteten av rutineene. Det vises dessuten til avsnitt G3 i dette høringsnotatet.

Ad tredje ledd: *Artikkel 85 (2) første og annet punktum* gir en adgang til å gjennomføre IRB-metoden stegvis kun dersom det foreligger klare betingelser fra myndighetenes side, og en rimelig tidshorisont. Kredittilsynet legger opp til å gjennomføre dette i form av en innføringsplan som ligger til grunn for søknaden og tillatelsen. Innføringsplanen skal som hovedregel ikke strekke seg over mer enn tre år, se nedenfor for unntakene fra denne tidsrammen. Behovet for en innføringsplan forutsettes å dokumenteres fra institusjonens side. Det vises blant annet til *artikkel 85 (2) siste ledd* som utelukker lettelser i kapitalkrav som motivasjon. Etter *artikkel 85 (3) skal* egenkapitalposisjoner omfattes av IRB-metoden fra første dag. Dette må forstås i lys av unntaksordningene, se § 4-2.

¹¹ http://www.kredittilsynet.no/archive/f-avd_word/01/04/KapIR023.doc

Tredje ledd siste punktum er i direktivforslaget formulert som et nasjonalt valg på en unntaksbestemmelse knyttet til "exposures in non-significant business units as well as exposure classes that are immaterial in terms of size and perceived risk profile". Kredittilsynet legger opp til å benytte dette valget som en innføringsbestemmelse, og har i tråd med hva som ser ut til å være praksis blant andre land, foreslått femten prosent som en øvre grense; immaterielle egenkapitalposisjoner regnes dog utenfor denne, se § 4-2. Kredittilsynet presiserer for øvrig at denne andelen er ment å skulle beregnes på den måten institusjonen etter ev. tillatelse rapporterer på, slik at beregningsgrunnlaget fastsatt etter denne regelen, etter standardmetoden, på løpende basis er under grensen på femten prosent. I grunnlaget for skjønn knyttet til unntaksbestemmelsen, vil Kredittilsynet knytte unntak opp mot forutsetninger om at engasjementene tilhører forretningsområder og kategorier/underkategorier som er immaterielle i størrelse og risiko, og at det vil være en uforholdsmessig byrde for institusjonen å behandle de aktuelle engasjementene etter IRB-metoden. Kredittilsynet går derfor ut fra at det kun i svært sjeldne tilfeller vil være grunnlag for å nærme seg den absolutt øvre grensen på femten prosent. Kredittilsynet vil i de fleste tilfeller anse det som rimelig å forutsette at institusjonen på sikt vil kunne behandle en portefølje etter IRB-metoden. Unntak etter denne bestemmelsen vil dermed kun i de færreste tilfeller kunne være permanente. Man kunne da ha knyttet unntaket – og dermed tillatelsen til bruk av IRB-metode – opp mot forutsetninger om at den aktuelle porteføljen ikke økte i størrelse eller risiko (og at "uhensiktsmessig byrde"-kriteriet ville ha forblitt oppfylt over tid). Alternativt kan man formulere dette i form av mulighetene for en innføringsplan som strekker seg ut over tre år, eventuelt supplert med muligheter for å søke om revidert innføringsplan. Kredittilsynet har foreslått å forskriftsfeste denne siste muligheten. Begrunnelsen er blant annet at datakravene for estimering av risikoparametre kan gjøre det hensiktsmessig med en innføringsplan som til syvende og sist strekker seg ut over tre år på enkelte områder.

Fjerde ledd gjelder behovet for revidert innføringsplan som viser seg på senere tidspunkt, når institusjonen inngår engasjementer på nye områder eller ved fusjoner og oppkjøp. Det vises her også til § 1-3 annet ledd. Det presiseres at Kredittilsynet vil forvente at et IRB-system fungerer innenfor de skiftende forhold som må påregnes (jf. for øvrig [artikkel 84 \(5\)](#)).

Femte ledd gjelder utrulling stegvis med hensyn på risikoparameterne. Med henvisning til høringsnotatet fra september 2004 og høringssvarene, bemerker Kredittilsynet at man kan tillate at en institusjon for gitte porteføljer innfører egne *LGD*-estimerer før egne *KF*-estimerer og i en periode bruker grunnleggende metodes *KF*-verdier – eller omvendt. Kredittilsynet legger opp til å anvende denne fleksibiliteten bare når institusjonen kan godtgjøre et reelt behov. Dersom institusjonen går til avansert metode via grunnleggende metode, vil institusjonen regnes for å anvende avansert metode fra det tidspunkt den anvender mer enn bare egne *PD*-verdier. Kredittilsynet gjør for øvrig oppmerksom på at denne fleksibiliteten uansett ikke gjelder retail.

Sjette ledd gjennomfører [artikkel 154 \(5–6\)](#), som i og med endringer siden Kommissjonens forslag har blitt til innføringsbestemmelser i stedet for overgangsbestemmelser. Kredittilsynet vil presisere at på samme måte som de vanlige datalengdekravene i § 8-5 og § 9-5 ikke gir unntak fra det generelle kravet til forsvarlighet av datagrunnlag, jf. § 7-3 første ledd bokstav d) gir heller ikke denne bestemmelsen noe slikt unntak. Lettelsene gjelder ikke under avansert metode, men de gjelder retail uansett hvilken metode institusjonen anvender for engasjementer med stater, institusjoner og foretak.

Sjuende ledd angår parallellrapportering, som blant annet er nødvendig for at Kredittilsynet skal kunne vurdere hvorvidt systemet i praksis gir rimelige og stabile utslag. Det vises her til del G i dette notatet.

§ 4-2 Unntak fra IRB-metoden

gjennomfører [artikkel 89](#) (for [89:1 \(c\)](#), se § 4-1.)

[Artikkel 89](#) gir nasjonale myndigheter en rekke muligheter til å tillate avgrensede unntak fra bruk av IRB-metoden. Kredittilsynet legger opp til å anvende de unntaksbestemmelsene som fremstår som relevante for norske forhold, i den grad det vil være en uforholdsmessig byrde for institusjonen å

skulle gjennomføre IRB-metoden også for de aktuelle engasjementene. Direktivbestemmelsen knyttet opp mot immaterielle porteføljer og forretningsområder er innarbeidet i § 4-1. For egenkapitalposisjoner er unntaksmuligheten gjort permanent etter § 4-2. Dette har blant annet sammenheng med at en institusjon som skal innføre "Simple Risk Weight Approach" (VII:1 (17-19) – *gjenstår*) neppe trenger mer enn tre år. Kredittilsynet antar for øvrig at dette typisk ikke vil være en uforholdsmessig byrde, særlig ikke for selskaper som i betydelig grad har egenkapitalposisjoner. Det er derfor etter Kredittilsynets syn lite grunnlag for å unnta enkeltstående i konsernet fra grensen, slik en høringsinstans argumenterte for, og Kredittilsynets opprettholder den vurdering at grensen på ti (hhv. fem) prosent som hovedregel skal gjelde på alle nivåer.

Kredittilsynet vil kun anvende første ledd bokstav b) dersom institusjonens engasjementer i kategorien eller kategoriene ikke utgjør noen hoveddel av institusjonens eksponering, institusjonen ikke er innrettet mot (relativt) høy risiko i kategoriene, og antall materielle motparter er lavt – Kredittilsynet legger for øvrig opp til en vurdering fra sak til sak her. Det materielle innholdet i bokstav a) er at disse engasjementer med den norske stat og norske kommuner/fylkeskommuner ikke behøver å tas inn i denne vurderingen. Det at norske kommuner/fylkeskommuner er omfattet av bokstav a), er en konsekvens av vurderingene beskrevet i avsnitt B3, se merknader til § 5-1 første ledd.

I forbindelse med unntakene i bokstav a) og b), etterlyste en høringsinstans en avklaring på en formulering på side 23 i høringsnotatet fra september 2004, der det ble kommunisert en forventning om at institusjoner som internt anvender et ratingsystem for stater eller institusjoner, fortsatt skulle anvende dette på tross av unntak fra IRB-metode. Kredittilsynet presiserer at dette dreier seg om en forventning om intern bruk, der anvendelseskravet ikke skal forstås som at det stiller krav til at output fra standardmetoden anvendes når institusjonen har tillatelse om unntak.

§ 4-3 Bruk av sjablongmetoden for engasjementer med spesialiserte foretak

Denne bestemmelsen gjelder engasjementer med spesialiserte foretak (specialised lending, SL). Direktivforslaget knytter bruk av sjablongmetoden opp til at institusjonen ikke kan estimere etter minimumskravene, og Kredittilsynet vil vurdere adgangen til sjablongmetoden etter et "uforholdsmessig byrde"-kriterium. Det legges i utgangspunktet opp til at institusjonen for hver av Basel-underkategoriene (prosjektfinansiering, objektfinansiering, varefinansiering og inntektsgenererende eiendom – den såkalte HVCRE-underkategorien er ikke foreslått innført) skal ha en konsistent behandling på enten sjablongmetoden eller etter ordinær metode for foretak. Kredittilsynet ser imidlertid at det kan være tilfeller der det kan være hensiktsmessig å fravike dette, for eksempel for å unngå at finansieringen av store prosjekter som ikke er sammenlignbart med noe annet engasjement banken har detaljerte opplysninger om, medfører at sjablongmetoden må anvendes på hele underkategorien.

For øvrig er SL tatt opp i mer bredde i del D i dette høringsnotatet.

H7 Merknader til kapittel 5: Kategorisering av engasjementer mv.

§ 5-1 Kategorier

gjennomfører *artikkel 86* og *anneks VII:4 (10-11)*

Dette dreier seg om bestemmelser om kategorisering av engasjementer, posisjoner og eiendeler. Kredittilsynet har ved tidligere anledninger brukt begrepet "fordringsklasser" her, men har gjort et annet ordvalg dels fordi "fordringer" kan være et for snevert begrep, og dels fordi man ønsker å reservere "klasser" til risikoklasser.

En av de store forskjellene i forhold til dagens regelverk er at garantier ikke lenger likestilles med direkte engasjement, men skal behandles separat. Kredittilsynet vil som nevnt i avsnitt B3 i dette notatet foreslå endret risikovektning av norske kommuner og fylkeskommuner under standardmetoden,

og dette får den konsekvens at de skal kategoriseres som stater under IRB. Som nevnt i avsnitt B2 i dette notatet, har Kredittilsynet ikke slutført vurderingen av anvendelse av kapitalkrav for forsikringsselskapene, og de er derfor tatt inn i institusjonskategorien inntil videre.

Foretakskategorien, jf. § 5-1 første ledd bokstav c) omfatter alle engasjementer som institusjonen ikke har fordelt til andre kategorier, men det er likevel et krav om at rutinene nevnt i sjettede ledd skal være uttømmende og gi en korrekt identifisering, slik at for eksempel institusjoner ikke havner i foretakskategorien.

Den såkalte "use test" (håndteringskriteriet) for retail er plassert sammen med retningslinjer og rutiner i femte ledd. Grensen mellom foretak og retail er dermed til en viss grad avhengig av institusjonens egen praksis, i og med kravet om veldiversifisert portefølje og likeartet massebehandling som ikke er sammenlignbar med behandlingen (herunder spesielt oppfølgingen) av foretakskunder. Kredittilsynet har foreløpig ikke konkludert hva angår eventuelle kriterier for å håndheve "veldiversifisert"-kravet, men avventer utviklingen internasjonalt, se avsnitt C9 i dette notatet. For å regne engasjementsbeløp opp mot den harde grensen på 1 mill. euro, skal institusjonen konsolidere opp både innenfor sin gruppe (jevnfør de øvrige bestemmelsene for kapitaldekning) og på tilknyttede selskaper (jevnfør for eksempel bestemmelsene om store engasjementer). All den tid grensen på 1 mill. euro likevel er for høy for norske forhold, vil Kredittilsynet legge betydelig vekt på institusjonens inndeling og bruk. Som signalisert i høringsnotatet fra september 2004, ser ikke Kredittilsynet det som hensiktsmessig å avskjære institusjonen fra nærmere oppfølging i enkelttilfeller også for retailengasjementer.

For underkategoriene av retail, vil Kredittilsynet gi følgende merknader:

- For eiendomsengasjementer vil Kredittilsynet påpeke at det her ikke skilles mellom forskjellige typer eiendom. Kredittilsynet vil imidlertid forvente at type, geografi mv. inngår som forklaringsvariabel.
Kredittilsynet vil videre peke på adgangen til å dele opp et engasjement. Det kan dermed være hensiktsmessig å dele engasjement som delvis er sikret i eiendom opp i et med eiendoms pant og et uten, der sistnevnte regnes som øvrig retail. Det har innkommet høringsuttalelser som støtter denne løsningen; Kredittilsynet vurderer også løsningen til å være i tråd med andre innkomne innspill, der det har blitt foreslått at man legger til grunn hva som fremstår som praktisk enkelt å implementere, eller bedt Kredittilsynet om å ikke foreskrive en form for oppdeling på det nåværende tidspunkt.
I forbindelse med oppdeling vil det uansett være et krav at *LGD* for øvrig retail vaskes for virkning av pant i eiendom, se § 9-4 fjerde ledd.
- For rullerende engasjementer ("qualifying revolving retail"): "rullerende" betyr her at motparten er fri til å trekke opp også etter (eller under) nedbetaling, innenfor fastsatt grense, som ikke skal overstige 100 000 euro per motpart.
Det bemerkes at motparten etter direktivforslaget skal være en *individuell* fysisk person. Direktivforslaget har et krav om at institusjonen til enhver tid skal kunne kansellere trekkrettigheten, et krav som nå skal ses i lys av relevant forbrukerrettslig lovgivning. Ut fra denne, ser ikke Kredittilsynet noe behov for å forskriftsfeste noen bestemmelser knyttet til kanselleringsretten. Det vises likevel til det generelle kravet om at risikoen skal være konsistent med de underliggende forutsetningene (*anneks VII:1 (11e)*), anses innarbeidet i Kredittilsynets skjønn herunder for eksempel § 1-3 annet ledd). For å ivareta dette kravet, er det spesielt forutsatt lavt ikke-forventet tap og relativt høyt forventet. Dette er formulert i et krav om at tapene skal ha lav volatilitet, målt relativt til gjennomsnittet; dette kravet kommer til anvendelse separat i hvert *PD*-segment (også de laveste der gjennomsnittlig tap er lavt) og der hvor dette kravet brytes skal institusjonen i stedet regne kapitaldekningskrav etter øvrig retail, som gir et høyere kapitaldekningskrav for segmenter med lav *PD*. Kredittilsynet kan ikke se at det på det nåværende tidspunkt er noen internasjonal enighet om hva "lav" betyr i denne sammenhengen, og ber høringsinstansene om synspunkter, og om relevante data.
Ved Ecofin-møtet 7. desember 2004 ble det tatt inn en nasjonal opsjon på å dispensere fra usikret-kravet under visse betingelser, herunder at *LGD*-estimatene skulle vaskes for pant. Formålet med denne bestemmelsen var å sørge for at avtaler der det etableres pant som kan

realiseres for å dekke ethvert mellomværende, ikke nødvendigvis skulle være til hinder for bruk av underkategorien. Slik som avtaler om pant er for engasjementer med forbruker i Norge, ser ikke Kredittilsynet det som nødvendig å gjøre bruk av denne valgmuligheten.

For spesialiserte foretak, har Kredittilsynet lagt opp til å forskriftsfeste Basel-underkategoriene (unntatt HVCRE, som ikke anses relevant). Forskriften er utformet slik at man ikke trenger å omtale en ”øvrige foretak”-underklasse for ikke-SL-engasjementene. Kredittilsynet vil forvente at institusjonen her gjør en konsekvent identifisering og kategorisering etter en samlet vurdering av de kriteriene forskriften setter. Kredittilsynet vil spesielt forvente at institusjonen har klare og hensiktsmessige kriterier for å skille små single purpose-selskaper som skal kategoriseres som spesialiserte foretak under foretak, fra ordinære småbedrifter som kan behandles som retail. Det vises for øvrig til drøftingen i del G i dette høringsnotatet.

H8 Merknader til kapittel 6: Mislighold, engasjementsbeløp og tap

§ 6-1 Mislighold

gjennomfører annekse VII:4 (44–48)

Definisjonen av mislighold står nødvendigvis sentralt i IRB som konsept. Mislighold skal etter dette regelverk anses å ha inntruffet når en eller flere av kriteriene i første ledd har inntruffet, men institusjonen skal også reklassifisere et engasjement (som ikke misligholdt) hvis og når kriteriene ikke lenger er oppfylt (tredje ledd). Dersom kriteriene i første ledd igjen skulle bli oppfylt, skal dette registreres som et nytt, separat mislighold.

Ad første ledd: Det har i flere høringssvar fremkommet et ønske om størst mulig grad av samsvar med kriteriene for nedskrivning i forskrift om regnskapsmessig behandling av utlån og garantier i finansinstitusjoner (utlånsforskriften). Kriteriene i § 6-1 er utformet for å sikre en viss tilpasning med tapshendelsene. Bokstav a) er relatert til nedskrivninger som følge av svekket kredittverdighet hos motparten, noe som dekker de nedskrivninger som følger av objektive bevis for at et individuelt utlån har verdifall etter utlånsforskriften § 2-4 annet avsnitt; dessuten er bokstavene c) og d) tapshendelser, selv om d) bare er et spesialtilfelle av tilsvarende bestemmelse i utlånsforskriften. Bokstav d) er knyttet til det som i direktivforslaget heter ”distressed restructuring”, og skal ikke omfatte andre grunner for reforhandling.

Ad 90-dagersfristen: for trekk ut over bevilget ramme eller der ingen ramme er bevilget, skal ”forfall” regnes for å være det tidspunktet motparten trekker over rammen, og nittidagersfristen begynner å løpe fra dette tidspunktet. Det forutsettes her at motparten er gjort kjent med at bevilget ramme er redusert, dersom dette påvirker utfallet.

Ad bokstavene a)–c): Kredittilsynet gjør en presisering i at de aktuelle forhold skal være relatert til motparten, noe som ikke er helt på det rene etter direktivets ordlyd. Et teoretisk eksempel på et forhold man ikke ønsker å dekke av en misligholdsdefinisjon, kan være salg av en fordring der det er en viss (men ikke overveiende) sannsynlighet for at motparten ikke vil betale fullt ut og i rett tid, og der det ser ut til å være godt sikret, men der hvor sikkerheten (for eksempel verdien av pant) grunnet uforutsette omstendigheter ser ut til å ha svekket seg vesentlig. Dersom underkursen på fordringen skyldes denne svekkelsen i sikkerheten, og ikke forhold knyttet til motparten, skal ikke dette anses å utløse mislighold.

Ad bokstav d): Bestemmelsen skal ikke forstås slik at den omfatter restriksjoner på adgangen til lånoptak etter kommuneloven § 60. Derimot vil styring via tilsynsmemnd etter kommuneloven §§ 56–57 være å anse som ”offentlig administrasjon”.

Ad bokstav e): Kredittilsynet vil forvente at institusjonen har klare kriterier for dette. Det vises for øvrig til § 2-4 annet ledd bokstav c) som fastslår at institusjonens definisjoner av mislighold og tap (jf.

fjerde ledd) skal dokumenteres, og til § 8-11 og § 9-9 som fastslår at omstendighetene rundt mislighold skal registreres.

Annet ledd gjennomfører en bestemmelse om et nasjonalt valg til å sette en annen frist enn 90 dager. Kredittilsynet kommuniserte i høringsnotatet i september 2004 at man ikke ser det som hensiktsmessig å fravike 90 dager i Norge, men kan vurdere å tillate en institusjon med aktivitet i annen EØS-stat å anvende den misligholdsdefinisjonen som gjelder der (et mulig eksempel kan være der hvor institusjonen anvender eksterne data basert på denne statens misligholdsdefinisjon). Høringsinstansene har støttet dette.

Tredje ledd fastslår at et engasjement ikke skal anses misligholdt lenger enn kriteriene for mislighold er oppfylt. Dersom kriteriene på ny skulle vise seg å bli oppfylt, skal dette regnes som et nytt mislighold.

Ad fjerde ledd: All den tid mislighold etter § 6-1 også avhenger av institusjonens praksis, kreves det at institusjonen skal definere mislighold i tråd med kriteriene i de foregående ledd.

§ 6-2 Engasjementsbeløp og EAD/KF

gjennomfører **anneks VII:3**

Kredittilsynet bemerker generelt at det foregår et arbeid internasjonalt på å klargjøre enkelte forhold knyttet til EAD, herunder forholdet til regnskapsreglene, og at det kan komme senere presiseringer i lys av dette.

Ad første ledd: Det materielle innholdet er at EAD skal være hovedstol selv om engasjementet er nedskrevet eller kjøpt med rabatt. Dette er nødvendig for å holde konsistens i estimering og beregning av LGD. Effekten på kapitaldekningskravet vil motsvares av en justering i ansvarlig kapital, jf. § 12-9.

Annet ledd regulerer muligheten til å motregne visse eksponeringer.

Ad sjette ledd: Det har i forbindelse med behandlingen av handelsportefølje-relaterte spørsmål kommet oppdateringer til direktivforslagets anneks III. Behandlingen etter standardmetoden er dermed ikke som etter dagens regelverk, selv om Kommisjonens forslag kunne se slik ut. Bokstav c) gjelder OTC-derivater.

Sjuende ledd innfører konverteringsfaktor for å omregne trekkrettighet til kredittekvivalent EAD. Det vises her til bestemmelsene for retail, samt avansert metode for engasjementer med stater, institusjoner og foretak.

Åttende ledd viser til klassifisering etter standardmetoden (*gjenstår.*)

§ 6-3 Tap

gjennomfører **artikkel 4 (26)**

Med tap menes i denne sammenheng økonomisk tap. Kostnader knyttet til inndrivning skal fordeles på engasjementene på hensiktsmessig måte, og inngå i en uttømmende definisjon av tap for misligholdte engasjementer. Kredittilsynet har valgt å definere tapsgrad eksplisitt; "eksponeringsbeløp" er her realisert EAD. Definisjonen gir et visst rom for tolkning, og kompliseres potensielt av at institusjonen kan ønske å la en misligholdende motpart trekke videre (for eksempel når misligholdet utløses av en restrukturering av gjelden). KF-estimaterne skal reflektere muligheten for dette, se § 8-7. Kredittilsynet vil likevel påpeke at definisjonene skal være innbyrdes konsistente og at LGD og EAD inngår i form av produktet $LGD \cdot EAD$ i formlene for beregningsgrunnlaget for de aktuelle engasjementene. Kredittilsynet ser derfor for seg at institusjonene kan operasjonalisere beregningsmåten for tap og

eksponeringsbeløp for trekkrettigheter på en måte som er hensiktsmessig for estimering. Det vises imidlertid til at det kun er under retail at *KF*-dimensjonen kan elimineres ved å reflektere risikoen i *LGD*, og at institusjonen for engasjementer med stater, institusjoner og foretak skal ha retningslinjer og rutiner for daglig overvåkning, se igjen § 8-7.

H9 Merknader til kapittel 7: Generelle krav til klassifisering og kvantifisering

Kredittilsynet har valgt å samle en del felles bestemmelser for kredittengasjementer med stater, institusjoner, foretak og til dels massemarked i dette kapitlet. Disse engasjementene skal klassifiseres (rates, rangeres etter risiko) og kvantifiseres (tilordnes verdier for risikoparametrene). I forskriftsutkastet er klassifisering og kvantifisering skilt.

§ 7-2 Risikoklassifisering

gjennomfører *anneks VII:4 (7, 11, 18–26)*

Første ledd ligger at alle engasjementer skal omfattes av systemet og risikoklassifiseres. Da retailkunder massebehandles, i motsetning til foretak, vil det praktiske innholdet i bestemmelsen variere mellom kategoriene; jf. også unntaket i femte ledd (se diskusjonen nedenfor).

Ad annet ledd: kravet om at ratingen skal reflektere langsiktig risiko, er essensielt for at ratingen skal kunne legges til grunn for innvilgelse eller fornyelse, hvilket på sin side er en presisering av anvendelseskravet. Det skal likevel ikke være til hinder for at også andre forhold enn det som inngår i ratingen også kan legges til grunn.

Ad tredje ledd: For engasjementer med stater, institusjoner og foretak er det et krav om at ratingen skal godkjennes av en annen part enn den som innvilger eller fornyer engasjementet.

Fjerde ledd bokstav a) gjelder tilfeller der institusjonen har flere klassifikasjonssystemer, som potensielt overlapper hverandres anvendelsesområde. Det skal her foreligge retningslinjer og rutiner som fastslår når hvilket system som skal brukes i hvert tilfelle, jf. *VII:4 (2)*. Tilsvarende skal det foreligge retningslinjer og rutiner for skjønnsmessig overstyring ("overrides"), jf. bokstav b).

Kravet i bokstav c) til tilstrekkelig detaljert beskrivelse av hver risikoklasse er en del av forskriftens implisitte avgrensning av "risikoklasse"-begrepet. Det vises her til den nye Basel-accordens paragrafer 397, 405 og 410, som forklarer hvordan en distinkt risikoklasse skal avgrenses. Disse kravene er gjennomført i *anneks VII:4 (7, 11, 18)*. Dette risikoklassebegrepet er ikke til hinder for at institusjonen internt kan anvende en finere inndeling, for eksempel med "+" og "-"-modifikasjoner av de enkelte risikoklassene. Hva som kan aksepteres som definisjon av risikoklasse vil avhenge av hvilke kriterier som forklarer kredittrisiko, og dermed av portefølje.

Det er videre et krav til at beskrivelsene skal sørge for at rating kan skje på konsekvent vis gjennom institusjonen. Direktivforslaget (*VII:4 (18b)*) krever at en rating skal kunne replikeres av en tredjepart. I dette ligger at sammenhengen mellom kriterier og rating (utfall) skal være transparent nok til ikke å avhenge kritisk av enkeltpersoners innarbeidete skjønn.

Bokstav d) gjelder alle fire engasjementskategoriene, og fastslår at institusjonen skal ha retningslinjer og rutiner for å sikre at oppdatert informasjon ligger til grunn i ratingprosessen. Bokstav e) setter krav til at institusjonen skal sørger for å holde oppdatert sin informasjon knyttet til hvert enkelt engasjement, og reklassifisere dette når nødvendig (denne bestemmelsen gjelder da ikke retail, se siste ledd). I dette ligger det også at motparter med høy risiko – eller volatil risiko, slik at risikobildet kan komme til å endres på kort tid – følges opp tettere enn den årlige reklassifiseringen. Direktivkravet om å ta hensyn til annen relevant informasjon enn en ekstern rating (*VII:4 (19 siste punktum)*) anses

innarbeidet i kravet om å anvende all relevant informasjon. Kredittilsynet legger til grunn at institusjonene ikke vil la en ekstern rating være eneste informasjon som bestemmer en intern rating.

Direktivforslaget inneholder også (VII:4 (18c)) en bestemmelse om at ratingkriteriene skal være konsistente med institusjonens systemer for innvilgelse og for håndtering av betalingsvanskeligheter. Kredittilsynet vurderer slike krav som innarbeidet i anvendelseskravet, jf. § 1-4.

Bokstav f) gjennomfører et krav stilt i VII:4 (19), som fastslår at institusjonene skal utvise sterkere grad av konservatisme ved lavere grad av informasjon. Dette kravet gjelder i utgangspunktet bare informasjonsmengden og ikke kvaliteten. Når bestemmelsen har fått noe bredere ordlyd i forslaget til forskrift, vil Kredittilsynet presisere at dette på ingen måte gir noen generell adgang til å kjøpe seg fri (i form av konservative estimater) fra et generelt forsvarlig informasjonsnivå. I bestemmelsen ligger derimot et krav om at institusjonen skal ha retningslinjer og rutiner for å vurdere kvaliteten på den informasjonen som foreligger i forbindelse med klassifisering og reklassifisering.

§ 7-3 Kvantifisering

gjennomfører *annekse VII:4 (43, 46, 49–58)*

Kravene i denne paragrafen motsvarer til en viss grad kravene for klassifisering i § 7-2, for eksempel hva angår årlig fastsettelse (første ledd siste bokstav) og retningslinjer og rutiner for å innarbeide ny informasjon og spesifisering av valg av system (annet ledd). Også her gjelder det at forsvarlighetskravet medfører en konservativ tilnærming til lavere informasjonsnivå, men ikke gir noen generell anledning til lav kvalitet. Det er videre krav om representativitet og eventuelle korreksjoner for å sikre representativitet (første ledd bokstav b)).

Første ledd bokstav a) fastslår at estimatene skal forutsi de realiserte størrelsene etter de definisjoner som ligger til grunn for mislighold og tap.

Bokstav b) fastslår også et krav om at empiri og historikk skal inngå som en sentral del. Institusjonen kan ikke kvantifisere ene og alene på skjønsmessige kriterier. Direktivforslaget har en bestemmelse om at estimatene skal reflektere informasjonen på en plausibel og intuitiv måte. Kredittilsynet vurderer dette til å være dekket i bokstav a) slik den står. Det er videre en formulering om "long run experience". Dette må ses i lys av krav til at *LGD* og *KF* skal settes for å reflektere konjunkturnedgang og tolkes sammen med dette kravet.

I bokstav b) ligger det også en bestemmelse om detaljert dekomponering. Kravet om å kunne dekomponere faktisk tap i de enkelte risikoparametre vil for data samlet etter at IRB-systemet er innført i det alt vesentlige følge av senere krav i forskriften om hvilke data systemet skal samle, lagre og dokumentere, men innføres her noen grad av tilsvarende krav også for øvrige data. Dessuten ligger imidlertid et krav om å kunne dekomponere i forklaringsvariabler. Som eksempel nevnes *LGD*: Kredittilsynet vil forvente at institusjonen kan påvise hvordan pant påvirker tap. Dessuten forventer Kredittilsynet at institusjonen skal kunne skille ut tilfriskning (overgang fra mislighold til ikke-mislighold), det vil si skille mellom de tilfeller der null / nesten null tap på misligholdte engasjementer kommer som følge av fullstendig inndrivning gjennom for eksempel realisert sikkerhet, versus det at motparten gjenopptar betaling.

Kredittilsynet vil tilsvarende forvente at institusjonene skal kunne vise hvordan disse komponentene inngår i estimatene. Direktivforslaget har et eksplisitt krav om at estimatene skal baseres på de sentrale forklaringsvariablene (VII:4 (49 tredje ledd)). Dette må anses å følge av første ledd bokstav b) første punktum. For de eksemplene som er nevnt i forrige avsnitt, gjelder da at en institusjon må kunne vise hvordan *LGD*-estimatene påvirkes av pant og av mulighetene for tilfriskning (som må inngå i *LGD* siden *PD* kun reflekterer risiko for mislighold eller ikke, og ikke muligheten for at mislighold opphører.)

Første ledd bokstav c) stiller en rekke krav til data og måten estimatene reflekterer disse på. Kjernen i bestemmelsen er at institusjonen skal treffe de nødvendige tiltak for å sørge for at de data som inngår er representative for hva estimatene skal reflektere. Dette gjelder både måten de er innsamlet på, og forholdene de er samlet inn under. Tilsvarende bestemmelsen i § 7-2 annet ledd om at klassifiseringen skal reflektere langsiktig risiko, skal også estimatene reflektere den risiko som er forbundet med engasjementet over tid. Hva angår konsistens med definisjonene, vil Kredittilsynet gi en merknad knyttet til relevante direktivbestemmelser: **VII:4 (46 og 56–58)** gir en adgang til å anvende eldre data (samlet før Basel II) eller eksterne data selv om de ikke er i tråd med definisjonen av mislighold, dersom man gjør de nødvendige justeringer. Da annet ledd siste bokstav krever at registrering av interne data skal samsvare med institusjonens definisjoner av mislighold og tap, legger Kredittilsynet til grunn at nyere interne data er i tråd med definisjonene. Ved fusjoner der hvor institusjonen kan overta en portefølje som har vært behandlet etter standardmetoden og der dataene ikke samsvarer med kravene til et IRB-system, vil Kredittilsynet uansett måtte praktisere et visst skjønn ved tillatelse til endring av innføringsplan.

Første ledd bokstav d) stiller et generelt krav om at man skal ha tilstrekkelig med data både for forsvarlig kvantifisering og for å kunne validere. Kredittilsynet presiserer at de særlige kravene som stilles til datalengde andre steder i forskriften kommer på toppen av dette. Således er det ikke alene tilstrekkelig at estimatene er basert på dataserier av gitt lengde; dataene må også gi grunnlag for prediksjoner under de forhold man må påregne. Kredittilsynet antar at det å dokumentere at man vil kunne estimere risikoparametre for skiftende konjunkturførhold vil innebære en vesentlig utfordring for mange institusjoner. Dette kravet vil kunne ses i relasjon til kravet til dekomponering i forklaringsvariable (herunder i denne sammenhengen spesielt markedsforhold). Kredittilsynet er klar over at det i "low default"-segmenter kan være vanskelig å oppnå en fullgod kvantifisering, spesielt av *LGD*. Det er imidlertid Kredittilsynets oppfatning at et IRB-system må oppfylle visse minstekrav til forsvarlig kvantifisering for den porteføljen det skal anvendes på. Dersom det ikke er mulig å oppfylle minimumskravene til et IRB-system på den aktuelle porteføljen, vil institusjonen være henvist til å anvende standardmetoden – eventuelt innenfor de bestemmelser som gjelder i kapittel 4.

§ 7-4 Bruk av statistiske modeller

gjennomfører **anneks VII:4 (31, 35)**

De aktuelle bestemmelsene i direktivforslaget er organisert under bestemmelser knyttet til klassifisering, men kommer også til anvendelse noe mer generelt (jf. henvisningen i **VII:4 (65)** om *PD*-estimering.) Når man ser bestemmelsene knyttet til bruk av – og validering av – modeller i sammenheng med de generelle krav Kredittilsynet vil måtte stille til forsvarlighet av et IRB-system, ligger det forenkling og ikke skjerpet materielt innhold i at man rent teknisk foreslår å la kravene komme til anvendelse også for kvantifisering ved bruk av modeller.

Ad tredje ledd siste punktum, presiseres det at bestemmelsen ikke er rettet mot skjønnsmessig overstyring (som også skal følge gitte retningslinjer og rutiner, jf. § 7-2 fjerde ledd bokstav a)) Bestemmelsen sier at sammenstilling av kvantitative og kvalitative elementer også skal være nedfelt i retningslinjer og rutiner.

Kredittilsynet har foreløpig valgt å ikke foreslå noen særlig bestemmelse for tilfeller der institusjoner ønsker å anvende modeller som leverer verdier for risikoparametre direkte, uten å gå via tilordning til et diskret antall veldefinerte risikoklasser (se **anneks VII:4 (4)**). Det er uklart hvordan slike modeller skal kunne oppfylle øvrige bestemmelser i direktivforslaget og denne forskriften, for eksempel § 7-2 fjerde ledd bokstav c). Kredittilsynet vil her avvente avklaringer internasjonalt.

H10 Merknader til kapittel 8: Risikoklassifisering og kvantifisering: engasjementer med stater, institusjoner og foretak

De første paragrafene spesifiserer skillet mellom grunnleggende og avansert metode, for engasjementer med stater, institusjoner og foretak. For bestemmelsene knyttet til egne estimater, gis det en forklarende kommentar som i første rekke er relevant for avansert metode, men som også gjelder ratingsystemer for retail i den grad disse har slik utforming at henvisningene fra kapittel 9 til kapittel 8 kommer til anvendelse: Ratingsystemet skal ha tre dimensjoner (to der hvor *KF* ikke er aktuell): en motpartsdimensjon, en *LGD*-dimensjon og en *KF*-dimensjon. Når det i § 8-4 tredje ledd snakkes om å klassifisere i et antall risikoklasser, så menes det klasser i motpartsdimensjonen. Når det i § 8-6 snakkes om å klassifisere i risikoklasser, menes det klasser i en *LGD*-dimensjon, og tilsvarende for *KF* for de engasjementer der *KF* er aktuell.

§ 8-2 Grunnleggende IRB-metode

gjennomfører **annekse VII:2 (1, 5, 8, og 11) og VII:3 (11)**

Under grunnleggende metode skal institusjonen selv fastsette risikoparameteren *PD* og størrelsesparameteren *S*. *LGD* og *KF* samt *M* skal være gitte verdier fastsatt i denne forskrift (se henholdsvis **VII:2 (8)**, **VII:3 (11)** og **VII:2 (11)**). Institusjonen kan anvende sikkerhetsforskriften for å justere *PD* og/eller *LGD* for å ivareta sikkerheter (merk likevel at motregningsavtaler er dekket i § 6-1 fjerde ledd). Kredittilsynet påpeker videre at *LGD_m* for grunnleggende metode er definert kun for å ha en enhetlig formel for beregningsgrunnlaget for misligholdte engasjementer (som i dette tilfellet vil bli 0.)

§ 8-3 Avansert IRB-metode

gjennomfører **annekse VII:2 (1, 6, 10, 26–29), VII:3 (11d) VII:4 (95–103)**

Under avansert metode skal institusjonen selv fastsette alle parametre, og sikkerhetsforskriften kommer kun til anvendelse på isolerte punkter som spesifisert i § 8-3 jf. § 6-1 fjerde ledd og § 8-6. Det ligger en ikke ubetydelig forskjell i at man under avansert metode kan hensynta flere former for kredittbeskyttelse, herunder garantier som ikke kan gjøres gjeldende før institusjonen har forfulgt kravet overfor debitor, samt – etter tillatelse fra Kredittilsynet – betingede garantier. Forutsetningen er at institusjonens retningslinjer og rutiner sikrer betryggende estimater.

Som det vil fremgå av kapittel 9, gjelder avansert metodes regler for kredittbeskyttelse også for retail.

§ 8-4 Sjablongmetode for engasjementer med spesialiserte foretak

gjennomfører **artikkel 87 (5)**

Sjablongmetoden for engasjementer med spesialiserte foretak er en særordning under både grunnleggende og avansert metode. For adgangen til å benytte denne, se § 4-3.

Direktivforslaget gir liten informasjon om risikoklassifisering under sjablongmetoden – det heter i **VII:1 (5)** at klassifiseringen skal hensynta følgende faktorer: ”*Financial strength, political and legal environment, transaction and/or asset characteristics, strength of the sponsor and developer including any public private partnership income stream, security package*”. Kredittilsynet har tidligere signalisert at man vil avvente utviklingen internasjonalt før man gir nærmere regler for risikoklassifisering under sjablongmetoden. Det er satt i gang, men ikke slutført, et arbeid i regi av CEBS. Inntil videre vises det til den nye Basel-accorden, paragraf 276 og annekse 4.

Inndelingen i fem klasser er ikke til hinder for at det internt anvendes ytterligere inndeling

§ 8-5 Egne PD-verdier

gjennomfører **anneks VII:2 (2–6) og VII:4 (5–13, 18–24 og 59–66)**

For engasjementer med stater, institusjoner og foretak er det et krav at ratingsystemet skal ha en separat dimensjon som utelukkende reflekterer risikoen for at motparten misligholder **(VII:4 (6))**. Dette medfører at alle engasjementer med samme motpart skal klassifiseres og kvantifiseres likt (og à fortiori, alle regnes som misligholdte dersom ett misligholdes). Det er likevel to unntak fra dette **(VII:4 (24))**:

- beskyttelse i form av garanti kan hensyntas og eventuelt medføre en bedre risikoklassifisering og lavere PD, etter de reglene som gjelder for den aktuelle metoden.
- risiko forbundet med transaksjoner over landegrensene – det være seg valutarisiko eller risiko forbundet med betalingssystemer eller restriksjoner på kapitalbevegelser – skal hensyntas og eventuelt medføre en mindre fordelaktig risikoklassifisering. Selv om det kan argumenteres for at disse forholdene i økonomiske termer ikke er misligholdsrelaterte ut fra en ”unlikelyness to pay”-definisjon, vil de være relatert til en risiko for at man ikke får inn den påregnede kontantstrømmen, og det legges derfor opp til at disse særtilfellene skal reflekteres i PD.

Klassifisering av motparter arter seg noe annerledes for stater/institusjoner/foretak sammenlignet med under retail: For stater/institusjoner/foretak skal hver motpart (hver juridiske enhet) klassifiseres og reklassifiseres som en separat handling **(VII:4 (23))** der skjønsmessig vurdering skal inngå i estimatene (annet ledd bokstav b), jf. **VII:4 (62)**). Selv om hver motpart skal klassifiseres separat, forventes det likevel at institusjonene kan håndtere risikoen forbundet med motparter som står hverandre nær og dermed har sterkt korrelert risiko for mislighold (igjen, se **VII:4 (23)**).

Første ledd stiller opp noen krav særlig forbundet med klassifisering av misligholdsrisiko. På den ene siden er det et krav til forsvarlig kvantifisering og validering – som skal skje separat for hvert forretningsområde – og dette sammen med krav til definisjonen av ”risikoklasse” (§ 7-2 fjerde ledd bokstav c)) begrenser antall klasser. På den andre siden skal antall klasser være høyt nok til unngå uhensiktsmessige konsentrasjoner (dette er likevel ikke til hinder for konsentrasjon som skyldes at institusjonen har et stort antall like kredittverdige motparter **(VII:4 (8))**). For å sikre en meningsfull differensiering av risiko og at motpartene i en klasse er tilstrekkelig homogene i risiko, har man for disse eksponeringene satt et minstekrav til antall klasser, på sju for ikke-misligholdende motparter og en for misligholdende. Selv om alle misligholdende motparter skal ha $PD=1$, (annet ledd bokstav d)) står institusjoner fritt til internt å ha en finere oppdeling for misligholdende motparter.

Ad annet ledd: I tråd med langsiktighetskravene i kapittel 7, skal PD estimeres som forventet annualisert misligholdsrate for risikoklassen, ut fra lange tidsserier (jevnfør datakravet i bokstav e)) av realiserte årlige misligholdsfrekvenser **(VII:4 (59))**; se likevel bokstav f) for de tilfeller der institusjonen har en klassifiseringsmodell som gir ut et PD-estimat direkte **(VII:4 (65))**. For disse engasjementskategoriene er det et krav om skjønsmessig vurdering også i kvantifiseringen.

Det er videre et golv på tre basispunkter unntatt for stater, og et krav om at PD skal være 1 for motparter som misligholde **(VII:2 (4))**

Datalengdekravet på fem år **(VII:4 (65))** i bokstav e) er ikke å forstå som et unntak fra kravet i § 7-3 første ledd bokstav d) om tilstrekkelig data til en forsvarlig kvantifisering, se kommentarer til denne bestemmelsen. Det stilles videre opp krav til at dataene skal være representative, eller gjøres representative gjennom en mapping; for interne data forventes det spesielt at endringer i retningslinjer og rutiner eller policy skal hensyntas på forsvarlig måte. For bruk av ekstern rating gjelder visse særkrav. Ekstern rating kan ikke være den eneste faktoren som bestemmer en intern rating **(VII:4 (19))**, og bokstav g) spesifiserer et minstekrav til ytterligere informasjon som skal tas i betraktning. Kredittilsynet vil videre forvente at institusjoner som anvender ekstern rating som faktor, gjør sammenligninger mellom utfall av intern rating med utfall av ekstern rating på samme motparter.

§ 8-6 Egne LGD-verdier

gjennomfører **anneks VII:4 (9, 11–12 og 73–81)**

Denne paragrafen gjelder under avansert metode. Deler av paragrafen er også gjort gjeldende for retail, jf. § 9-4 tredje ledd.

Første ledd fastslår at engasjementene skal klassifiseres i en egen LGD-dimensjon i ratingsystemet. Som for motpartsdimensjonen må inndelingen være hensiktsmessig for å sikre kvantifisering og validering, og fin nok til å sikre tilstrekkelig homogenitet (**VII:4 (12)**). Det er ikke et fast minstekrav til antall risikoklasser i LGD-dimensjonen.

Andre ledd fastslår, for å unngå problemer med definisjoner av ”engasjement”, at man kan dele opp engasjementer for å lette LGD-estimering.

Ad tredje ledd: LGD skal estimeres som forventet tapsgrad gitt mislighold, ut fra lange tidsserier (jevnfør datakravet i ledd bokstav a)) av forholdstallet tap/eksponeringsbeløp (**VII:4 (73)**).

Kredittilsynet gir tre presiseringer:

- Direktivforslagets og den nye Basel-accordens begrep ”default-weighted average” betyr at man skal legge til grunn totalt tap dividert på totalt eksponeringsbeløp (i motsetning til å addere realiserte tapsgrader og dividere på antall engasjementer).
- Direktivforslagets ordlyd er at LGD skal estimeres for hver risikoklasse (underforstått: hver klasse i LGD-dimensjonen) ut fra realiserte verdier innen risikoklassen. Kredittilsynet vil likevel vurdere nærmere om institusjonene kan benytte metoder der estimatene også baseres på data fra nærliggende klasser.
- Direktivforslaget krever at alle misligholdte engasjementer skal inngå i kvantifiseringen. Dette inkluderer også tap for saker som ikke er avsluttet. I disse tapstallene vil inngå (med negativt fortegn) et sikkert element i form av allerede inndrevet beløp fratrukket allerede påløpne kostnader, og et usikkert (fremtidig ditto) som i seg selv må estimeres. Kredittilsynet antar at det kan være naturlig å estimere den usikre komponenten av dette tapet via et LGD-estimat basert på engasjementer med tilsvarende status (se for øvrig femte ledd hva angår LGD for misligholdte engasjementer).

For LGD er det et krav om at estimatene skal reflektere økonomiske nedgangstider dersom dette gir et mer konservativt estimat. Kredittilsynet vil forvente at institusjonen har gjort forsvarlige vurderinger av hvilke scenarier/justeringer som skal legges til grunn, og at dette inngår i valideringen.

Ad fjerde ledd: Selv om en institusjon under avansert metode selv skal estimere LGD, kan pant bare reflekteres i LGD-estimatene i den grad visse minstekrav i sikkerhetsforskriften er oppfylt. Disse er § 1-3, og håndteringskravene i § 2-3 annet ledd bokstav c)–d), § 2-4 første ledd bokstav e), § 2-5 første ledd bokstav c)–d), annet ledd bokstav c)–e), tredje ledd bokstav d) og fjerde ledd bokstav b). Det er et krav om at LGD-estimatene skal vaskes for pant der disse kravene ikke er oppfylt, det vil si at estimatene reflekterer et tilsvarende engasjement uten slik pant. Som nevnt under § 1-4, vil dette kunne være et område der institusjonen kan ønske å benytte seg av unntaket fra anvendelseskravet, og for interne formål tillegge slik ikke-kvalifisert sikkerhet en positiv verdi.

LGD-estimatene skal også hensynta faktorer som påvirker realisering av pant. Det er videre krav om å hensynta på konservativ måte valutarisiko og samvariasjon mellom misligholdsrisiko og LGD-relatert risiko.

Ad femte ledd: Det er et krav til separat fastsettelse av LGD for misligholdte engasjementer, den parameteren som i direktivforslaget (etter Ecofin-møtet 7. desember 2004) heter *EL_{BE}*. Denne bestemmelsen innebærer ikke noe krav om en ekstra separat dimensjon i ratingsystemet, eller et krav om at ratingsystemets LGD-dimensjon må ha separate klasser for misligholdte engasjementer. Snarere er bestemmelsen å forstå som at et engasjements LGD skal fastsettes på to forskjellige måter og under to forskjellige sett betingelser avhengig av hvorvidt engasjementet er misligholdt eller ikke, derav valget av notasjon. For misligholdte engasjementer gjelder ikke noe krav om å pålegge konservative

antagelser om konjunkturer, samvariasjon med motparts kredittkvalitet eller valutarisiko, all den tid man for misligholdte engasjementer kjenner de aktuelle forholdene; LGD_m skal i utgangspunktet fastsettes som forventningsrett estimat på forventet tapsgrad betinget på informasjonen på det tidspunkt man estimerer, tillagt mulighetene for at eksponeringen i løpet av prosessen rundt inndrivelse kan endre status – ikke kun betinget på en status som ”misligholdt”, eventuelt ta for gitt dagens omstendigheter rundt misligholdet.

Ad sjette ledd: Som for PD , er datalengdekravet (VII:4 (81)) et minimumskrav som ikke er å forstå som et unntak fra kravet i § 7-3 første ledd bokstav d) om tilstrekkelig data til en forsvarlig kvantifisering, se kommentarer til denne bestemmelsen. Det gjøres oppmerksom på at det her ikke er noen lettelser i noen overgangs- eller innføringsperiode, i motsetning til for retail.

§ 8-7 Egne KF -verdier

gjennomfører *annekse VII:4 (10–12 og 86–92)*

Bestemmelsene for KF er ikke ulike bestemmelsene for LGD . Hovedforskjellene er at omtalen av sikkerhet ikke er relevant for KF , og at trekk skal overvåkes daglig. Annet ledd presiserer hva KF faktisk skal måle. Det forventes at estimatene reflekterer de tiltak institusjonen kan treffe for å hindre eller begrense ytterligere trekk etter at mislighold har inntruffet, og dessuten institusjonens policy og vurdering av hvilke tiltak den faktisk vil finne hensiktsmessig for å begrense tap.

§ 8-8 Egne M -verdier

gjennomfører *annekse VII:2 (12–14)*

Paragrafen regulerer beregning av løpetidsparameteren M . Kredittilsynet legger opp til at M skal fastsettes med en nøyaktighet tilsvarende en dag. Beregnet effektiv løpetid etter formelen kan eventuelt fastsettes konservativt dersom det av gode grunner er vanskelig å fastslå betalingsstrømmen i et engasjement. Kredittilsynet vil normalt forvente institusjonene faktisk kan identifisere betalingsstrømmene i de avtaler de inngår. M fastsettes deretter ved om nødvendig å anvende et tak (5 år) eller et golv, som varierer etter type.

Det er flere nasjonale valg knyttet til M :

- Kredittilsynet legger ikke opp til å pålegge – og heller ikke tillate – institusjoner som anvender grunnleggende metode å fastsette M selv (VII:2 (11)). Kredittilsynet har registrert at høringsinstansene støtter dette valget.
- Det foreligger dessuten en mulighet for å tillate unntak (og dermed sette $M = 2,5$) for motparter av begrenset størrelse (VII:2(14)) – i lys av forrige strekpunkt vil dette i så fall kun gjelde under avansert metode. Det har innkommet hørings svar som argumenterer for bruk av dette valget av konkurransemessige hensyn. Kredittilsynet vil påpeke at selv om bruk av beregnet M er mer risikosensitivt og øker kapitalkravet ved lang løpetid, vil det på den andre siden redusere kapitalkravet ved kort løpetid. Totalt sett ser ikke Kredittilsynet noen tungtveiende konkurransemessige hensyn for å anvende dette unntaket. Det påpekes videre at det neppe er noen urimelig teknisk utfordring for institusjoner som uansett må innføre systemer for å beregne M , å anvende disse også for de aktuelle motpartene når systemet først er på plass. En samlet vurdering taler etter Kredittilsynets mening mot å anvende dette valget.
- Kredittilsynet avventer, i påvente av utviklingen internasjonalt, en nærmere vurdering av eksponeringer der M -golvet skal settes tilsvarende 1 dag (VII:2(13)).

§ 8-9 S

gjennomfører **annekse VII:1 (4)**

S er for fastsettelsen av den såkalte SMB-rabatten, som i risikovektformelen gir et lavere kapitalkrav for gitt *PD*, *LGD* og *EAD* for små og mellomstore foretak.

Kredittilsynet har gjort noen foreløpige undersøkelser av relevansen av mål på størrelse. I denne sammenhengen isolerte man foretak (unntatt eiendomsselskaper, holdingselskaper, offentlige organer og finansielle foretak), der eiendeler utgjør så vidt mye mer enn årssomsetning at det å sette *S* lik eiendeler i stedet for årssomsetning utgjør en positiv forskjell på mer enn noen få prosent i kapitalkrav. De aktuelle foretakene utgjorde noen få prosent av populasjonen, og en gjennomgang av disse viser at et flertall er av en noe annen type enn de typiske småbedrifter som SMB-rabatten er ment å tilgodese: man finner single purpose-selskaper innen infrastruktur (kraftforsyning mv.), shipping, og man finner spesialiserte tjenesteytende foretak rettet mot blant annet disse. Kredittilsynets vurderinger trekker i den retning at det at eiendeler overstiger omsetning i seg selv er et tegn på at eiendeler kan være en mer relevant indikator.

Det har i et hørings svar blitt innvendt at det ikke er opp til Kredittilsynet å avgjøre hva som er den mest relevante indikatoren for størrelse. Kredittilsynet vil påpeke at institusjonene i en IRB-søknad uansett må dokumentere at den differensierer risiko på en hensiktsmessig måte, og Kredittilsynet vil forvente at institusjonen har klare kriterier også for denne vurderingen.

Ved fastsettelse av *S* skal institusjonen uansett legge til grunn siste tilgjengelige årsregnskap.

§ 8-10 [særlige bestemmelser for kjøpte fordringer – **gjenstår**]

§ 8-11 Lagring av opplysninger

gjennomfører **annekse VII:4 (38–39)**

IRB-systemet skal samle, lagre og dokumentere og ha tilgjengelig for bruk en rekke data som er nødvendige for å kunne etterprøve, validere og dessuten estimere fra data.

Ad bokstav a) presiseres at "hver risikoklassifisering" betyr hver motpart, hver garantist og i hver av ratingsystemets dimensjoner, og inkluderer reklassifiseringer (herunder reklassifisering til eller fra klassen for misligholdende motparter) og dermed også migrasjon.

Ad bokstav b): med "risikoparametre" menes normalt *PD*, *LGD* og *KF*. Imidlertid må institusjonen for å fastsette *R* (jf. kapittel 12) også kjenne *S*.

Bokstav c) følger ikke av direktivet, men er satt inn av hensyn til definisjoner av mislighold.

Ad bokstav d): med "opplysninger" om misligholdte engasjementer menes minst omstendighetene knyttet til selve misligholdet, herunder de data som er nødvendig for å validere forklaringsvariablene bak risikoklassifisering i motpartsdimensjonen (eventuelt i sjablongmetoden). Omstendigheter knyttet til kredittbeskyttelse skal spesielt identifiseres. Institusjoner som anvender grunnleggende metode skal også samle realiserte tapsdata og engasjementsbeløp på misligholdstidspunktet; dette står formulert som en oppfordring i den nye Basel-accordens paragraf 505, der det vises til pilar 2 og vurdering av behovet for økonomisk kapital. Det vises her til § 7-2 annet ledd bokstav d) som krever at disse dataene skal være konsistente med misligholdsdefinisjonen. Kredittilsynet anser det likevel ikke som hensiktsmessig å stille like strenge krav under grunnleggende som under avansert IRB-metode, all den tid verdiene ikke inngår i kapitalkravet direkte eller som data for egne estimater.

Annet ledd fastslår at institusjoner under avansert metode skal samle de nødvendige data knyttet til *LGD*- og *KF*-relatert risiko, inklusive data som er nødvendig for å vurdere forklaringsvariable. Disse data inkluderer trekkhistorikk der hvor *KF*-bestemmelsen kommer til anvendelse.

Det vil også være et generelt krav at institusjonen skal ha de data som er nødvendig for å oppfylle pilar 3 (VII:4 (37)). Det *gjenstår* å avgjøre i hvilken form dette kravet skal forskriftsfestes.

H11 Merknader til kapittel 9: Risikoklassifisering og kvantifisering: massemarkedsgasjementer

Kredittilsynet har valgt å skille ut retail som eget kapittel for å tydeliggjøre både likhetene og forskjellene med gasjementer med stater, institusjoner og foretak. For retail er det kun én metode (i motsetning til ”grunnleggende” eller ”avansert” metode). Det er derimot en viss valgfrihet hva angår ratingsystemets struktur.

§ 9-2 Risikoklassifisering

gjennomfører **annekse VII:4 (14–17, 25)**

Bestemmelsene om et ratingsystems struktur er vesentlig mer fleksible for retail enn for stater/institusjoner/foretak. For retail er kravet kun at ratingsystemet skal ivareta all risiko, og det er ikke noe krav om separate dimensjoner for misligholdsrisiko, *LGD*-relatert risiko og eventuelt *KF*-relatert risiko. Kredittilsynet har likevel foreslått å forskriftsfeste adgangen til en slik struktur eksplisitt, som et alternativ til en struktur der institusjonen grupperer sammen gasjementer som totalt sett fremstår som innbyrdes homogene i det som direktivet kaller ”pools” (denne forskriften skiller ikke mellom ”grades” og ”pools”, men omtaler begge som risikoklasser). Motivasjonen for å skille disse to strukturene, ligger blant annet i muligheten for å estimere *LGD* ut fra tap og *PD*-estimerer (eller omvendt); for at dette skal være hensiktsmessig, bør gasjementene i en og samme risikoklasse være innbyrdes homogene simultant i (*PD*, *LGD*), og derfor er slike estimeringsmetoder bare gjort tilgjengelige der hvor samlet risikobedømmelse brukes.

For retail kan institusjonen også velge å la det som normalt ville ha blitt oppfattet som *KF*-relatert risiko, reflekteres i *LGD* i stedet for i *KF*. Igjen presiseres at dette ikke gir unntak fra de generelle kravene om forsvarlig klassifisering og kvantifisering.

Det er heller ikke noe krav til et minste antall risikoklasser. Intensjonen bak dette kravet for gasjementer med stater/institusjoner/foretak er å sikre tilstrekkelig differensiering, et formål som er tatt inn eksplisitt i første ledd.

Det er et krav om at betalingshistorikk skal inngå som forklaringsvariabel, med mindre dette ikke har forklaringskraft. Direktivet stiller videre et krav om at IRB-systemet skal hensynta mulighetene for at samme sikkerhet stilles bak flere gasjementer, og for eksempel hensyntar forskjellig (tinglyst) prioritet for pant.

§ 9-3 Kvantifisering av PD

gjennomfører **annekse VII:2 (2–6) og VII:4 (67–72)**

For retail kan *PD* estimeres for hver risikoklasse på en måte som konseptuelt tilsvarer estimeringen for foretak. Institusjonen kan også velge å estimere *PD* fra totale tap og *LGD*-estimerer. I begge tilfeller skal estimatene reflektere lang historikk.

For retail er det videre et krav at estimeringen hovedsakelig skal baseres på interne data, for å sikre at estimatene i tilstrekkelig grad hensyntar institusjonens egen praksis. Det åpnes imidlertid for at institusjoner kan bruke eksterne data, herunder modeller utviklet på eksterne data og/eller data som er

poolen med samarbeidende institusjoner. Institusjonen skal i så fall sikre at dataene er representative for intern praksis.

Direktivet har en bestemmelse (VII:4 (72)) om at institusjonen skal identifisere og analysere påregnelige endringer over en eksponerings livssyklus. Kredittilsynet anser dette kravet for å være innarbeidet i de generelle kravene til forsvarlig kvantifisering. Spesielt bør institusjonene gjøre en vurdering av virkningen av at en del lån har en løpetid som kan være vesentlig lengre enn institusjonens datatilfang.

§ 9-4 Kvantifisering av *LGD* og *KF*

gjennomfører *annekse VII:4 (73–80, 82–84, 86–91 og 93)*.

For *LGD* gjelder tilsvarende *PD* at man enten kan estimere for hver klasse, eller avlede fra totale tap og *PD*-estimer. Uansett metode skal *LGD*-estimatene oppfylle visse minstekrav, se siste ledd. Igjen omfatter risikoklasse-begrepet både "grade" og "pool". Som nevnt i kommentarene til kapittel 5, skal *LGD*-estimatene for øvrig retail vaskes for pant i fast eiendom dersom dette er nødvendig etter oppdeling av engasjementet.

Institusjonen skal estimere *KF* for hver klasse (med mindre denne risikoen er hensyntatt i *LGD* slik at *KF* uansett skal settes lik 1) som for foretak. Igjen har "klasse" potensielt et annet innhold enn for engasjementer med stater, institusjoner og foretak.

§ 9-5 Datahistorikk

gjennomfører *annekse VII:4 (71, 85 og 94)*.

Datakravet for retail er fem år. I direktivforslaget er det eksplisitt tatt inn en mulighet for å vekte ned eldre og opp nyere data dersom man kan dokumentere forbedret prediksjonsevne. Kredittilsynet vurderer det dit hen at kravene i § 7-3 om at dataene skal sikre at estimatene er representative for den fremtiden de skal forutsi, er mer sentrale. Dersom for eksempel konjunktursituasjonen endrer seg slik at data fra en gitt periode i populasjonen er mer representative, skal IRB-systemet like fullt foreta en forsvarlig kvantifisering. Det vises dessuten til kravet om å kvantifisere *LGD* og *KF* for nedgangstider.

Observer også at lettelsene i datalengdekrav ved innføring, jf. § 4-1 sjettede ledd, gjelder retail. Igjen viser Kredittilsynet til at minstekravet til datalengde ikke innebærer noe fritak fra kravet til en forsvarlig fastsettelse av risikoparametrene.

§ 9-6 *M*

Dette er en rent regneteknisk bestemmelse for å unngå å gjenta risikovekt-formelen i § 12-2 første ledd spesielt for retail.

§ 9-7 Garantier og kredittderivater

gjennomfører *annekse VII:4 (95–103)*

Reglene for garantier og kredittderivater følger de reglene som gjelder for stater/institusjoner/foretak under avansert metode, se omtale av § 8-3.

§ 9-8 [særlige bestemmelser for kjøpte fordringer – *gjenstår*]

§ 9-9 Lagring av opplysninger

gjennomfører **anneks VII:4 (40)**.

Det vises her til kommentarer gitt under § 8-11, med de modifikasjoner som følger av ordlyden. For retail er det ikke et krav at alle engasjementer med samme motpart skal ha samme *PD*, og forskriften må derfor formuleres for å sikre at mislighold registreres og lagres for hvert engasjement. Betalingshistorikk skal som nevnt inngå som forklaringsvariabel.

Siste bokstav, om tapsdata for kvalifisert rullerende engasjementer, er relatert til kravet om å kunne dokumentere lav volatilitet i forhold til gjennomsnittlig tap, jf. § 5-1 annet ledd bokstav b).

H12 Kapittel 10 og 11 – gjenstår

H13 Merknader til kapittel 12: Beregningsgrunnlag for kapitalkrav, samt justert forventet tapt beløp

gjennomfører **artikkel 88 (2–4)** og **anneks VII:1**.

Kapittel 12 gir formler for beregningsgrunnlag og justert forventet tapt beløp for beregning av ansvarlig kapital. Ikke alle bestemmelser krever kommentarer.

§ 12-2 Beregningsgrunnlag for engasjementer der institusjonen skal estimere *PD*

Kredittilsynet antar at misligholdssannsynligheter på nøyaktig null ikke forekommer i virkeligheten, og regner grenseverdien 0 for $PD=0$ kun som en potensiell approksimasjon¹². Formelen i annet ledd er tatt inn i forbindelse med endringsforslagene ved Ecofin-møtet 7. desember 2004. Leddet reduseres til 0 for engasjementer med stater/institusjoner/foretak under grunnleggende metode.

§ 12-4 [nth to default-beskyttelse – gjenstår]

Denne bestemmelsen skal gjennomføre **VII:1 (8)**, som tilsvarende **VI:1 (86)** for standardmetoden og vil få en tilsvarende ordlyd.

§ 12-5 Beregningsgrunnlag og forventet tapt beløp under sjablangmetoden for engasjementer med spesialiserte foretak

Det foreligger et nasjonalt valg som gir Kredittilsynet anledning til å tillate enkeltinstitusjoner å anvende ”< 2½ år”-raden i tabellen uansett løpetid. Muligheten er knyttet opp mot særlig gode rutiner i institusjonene, jf. **VII:1 (5)**. All den tid det fortsatt foregår et internasjonalt arbeid knyttet til SL, vil Kredittilsynet komme tilbake til en endelig avgjørelse på et senere tidspunkt. Kredittilsynets foreløpige vurdering er likevel å ikke anvende dette valget. Institusjoner med spesielt sterk håndtering av SL-engasjementer bør heller ha insentiver til å estimere risikoparametre etter ordinær metode.

§ 12-9 Justert forventet tapt beløp

Innføringen av IRB vil medføre justeringer i Forskrift om beregning av ansvarlig kapital. Dersom justert forventet tapt beløp er positivt, skal det komme til fradrag ved beregning av kjernekapital. Hvis justert forventet tapt beløp er negativt, skal tallverdien inngå i tilleggskapitalen.

¹² kun aktuell for engasjementer med stater, all den tid andre engasjementer har en minste *PD* på 3 punkter.

H14 Merknader til kapittel 13: Ikrafttredelse og overgangsordninger

gjennomfører *artikkel 152, 154, 157.*

Dette kapittel fastslår ikrafttredelse og overgangsordninger. Utsettelsen med én dag, som blant annet innebærer at rapporteringen for 31. desember 2006 skal skje etter gjeldende kapitaldekningsregler, er tatt inn i direktivforslaget ved Ecofin-møtet 7. desember 2004.

§ 13-2 Overgangsordninger

Ad tredje ledd: *Artikkel 154 (4)* inneholder et nasjonalt valg om definisjonen av mislighold, der man som overgangsordning kan anvende en annen misligholdsdefinisjon enn 90 dager også på flere typer engasjementer enn dem nevnt i *VII:4 (44)*. Som for denne bestemmelsen legger Kredittilsynet ikke opp til å anvende en annen misligholdsdefinisjon enn 90 dager, men vil vurdere fra sak til sak hvorvidt det er hensiktsmessig å godta avvike der hvor en institusjon har virksomhet i en stat der annen misligholdsdefinisjon gjelder.

Ad fjerde ledd: *LGD*-golvet gjelder på aggregert nivå. Det praktiske innholdet er at hvis *LGD* i gjennomsnitt for disse engasjementene er for eksempel 7 prosent, så skal kapitaldekningskravet for disse engasjementene multipliseres med 10/7. Som ellers i denne forskriften beregnes gjennomsnittlig *LGD* ved å vekte med engasjementsbeløp – altså som summen av forventet tap beløp dividert på summen av engasjementsbeløp.

Ad femte ledd: Direktivforslaget har en tilsvarende bestemmelse for golv for institusjoner som anvender avansert metode for operasjonell risiko.

Sjette ledd gir overgangsordninger for erfaringskravet. Det vises her til avsnitt G3 i dette høringsnotatet.

Kredittilsynet har ikke foreslått å anvende det nasjonale valget knyttet til lange overgangsordninger for visse egenkapitalposisjoner, se artikkel 154 (3). Etter det Kredittilsynet kjenner til, ble denne bestemmelsen tatt inn for å ivareta problemstillinger som er særegne for enkeltland og ikke aktuelle for Norge. Det vises i stedet til unntaksreglene for egenkapitalposisjoner under § 4-2 første ledd bokstav d).

Del I: Om utkast til forskrift om sikkerhetsstillelse

11 Generelt om sikkerhetsstillelse

Forslag til revidert direktiv regulerer fastsettelsen av beregningsgrunnlaget for kredittrisiko i *Title V, Chapter 2, Section 3*. Hvilken sikkerhetsstillelse som kan hensyntas i fastsettelse av kapitalkrav for kredittrisiko er behandlet i direktivforslagets *Title V, Chapter 2, Section 3, Subsection 3*. Direktivforslagets regulering av sikkerhetsstillelse er gjennomført i utkastet til "*Forskrift om adgangen til å ta hensyn til sikkerheter ved fastsettelsen av kapitalkrav for kredittrisiko (sikkerhetsforskriften)*". Dette forskriftsutkastet gjennomfører sikkerhetsstillelse som kan hensyntas i både standardmetoden og i IRB-metoder. Sikkerhetsstillelse under IRB-metoder er fastsatt i utkast til IRB-forskrift.

Utkast til sikkerhetsforskrift består av fire kapitler. Kapittel 1 definerer virkeområdet, begreper og generelle krav som stilles til alle typer sikkerhetsstillelse. Kapittel 2 spesifiserer hvilke sikkerheter som kan hensyntas i fastsettelsen av beregningsgrunnlaget. Kapittel 3 regulerer beregningen av effekten av sikkerhetene fra kapittel 2 i fastsettelsen av beregningsgrunnlaget. Kapittel 4 spesifiserer hvordan løpetidsforskjeller mellom underliggende eksponering og sikkerhetsstillelsen skal hensyntas i beregningen av effekten av sikkerhetsstillelsen i fastsettelsen av beregningsgrunnlaget. Bestemmelsene som gjennomføres i utkast til sikkerhetsforskriften er nærmere kommentert nedenfor.

Forskriftsutkastet fastsetter hvilke krav som stilles til disse sikkerhetene for å kunne hensyntas i fastsettelsen av minstekravet til ansvarlig kapital. Forskriftsutkastet fastsetter også hvordan effekten av disse sikkerhetene skal hensyntas. Imidlertid *gjenstår* gjennomføringen av metodene for behandling av effekten av finansiell pant.

11.1. Typer sikkerhetsstillelse

Forslag til revidert direktiv anerkjenner flere typer sikkerhetsstillelse enn dagens regelverk og er delt inn i hovedkategoriene: pant, motregningsavtaler, garantier og kredittderivater. Pant omfatter finansielle instrumenter, boligeiendom, næringseiendom, kundefordringer, livsforsikringspoliser og øvrige eiendeler. Det åpnes for å kunne anerkjenne motregning av innskudd og utlån og motregning av gjenkjøpsforpliktelser. Dersom institusjonen benytter en IRB-metoder eller mer avanserte metode for behandlingen av finansiell pant vil det anerkjennes ytterligere sikkerheter.

11.2. Spesielt om finansiell pant

Det er to metoder for å beregne effekten av finansiell pant. Den enkle metoden tilsvarer dagens metode der risikovekten til et engasjement erstattes med pantets vekt. Den avanserte metoden for behandling av finansiell pant anerkjenner flere finansielle instrumenter som pant og tillater lavere sikringsgrad enn den enkle metoden. Ved bruk av avansert metode for finansiell pant volatilitetsjusteres verdien til pantet. Volatilitetsjusteringene kan gjøres etter tre forskjellige metoder. Institusjonen kan benytte volatilitetsjusteringer gitt av tilsynsmyndighetene (sjablongmetoden) eller velge å benytte institusjonens egne estimater. Den tredje metoden baseres på bruk av interne modeller. Utkast til sikkerhetsforskriften omhandler hvilke typer finansiell pant som kan benyttes og hvilke krav som stilles, men regelverket for verdivurdering og beregningsmetode for finansiell pant er foreløpig ikke inkludert i dette utkastet, i tråd med tidligere fastlagte prioriteringer, jf. avsnitt A3.

11.3. Behandling av sikkerhetsstillelse

Etter gjeldende kapitaldekningsregelverk erstattes risikovekten til motparten med risikovekten til pantet/garantiene. Forslaget til revidert direktiv viderefører i hovedsak dette i standardmetoden, men

innfører større grad av fleksibilitet med hensyn til verdisetting av sikkerhetsstillelsen. I en IRB-metode vil sikkerheter kunne hensyntas i både *PD*, *LGD* og *EAD*. For eksempel vil et engasjement kunne benytte en garantists *PD* i stedet for låntakers, og pant i fast eiendom vil kunne redusere forventet tap og reflekteres i *LGD*.

11.4. Sikkerhetsstillelse under standardmetoden [artikkel 78–83]

Forslag til revidert direktiv inneholder ulike alternativer for beregning av kapitaldekning. Utkast til sikkerhetsforskrift er også tilpasset disse metodene. Kredittilsynet har i denne omgang ikke utarbeidet forskriftsutkast til standardmetoden, men utkast til sikkerhetsforskrift regulerer også sikkerhetsstillelse i standardmetoden. Forskriftsutkastet omhandler ikke samtlige sikkerhetsstillelse i standardmetoden. For eksempel er engasjementer med pant i boligeiendom ikke inkludert siden pant i boligeiendom behandles som en egen risikoklasse under standardmetoden. Tilsvarende vil adgangen til å motregne derivatkontrakter behandles under standardmetoden.

For engasjementer som fastsettes etter standardmetoden omfatter dette forskriftsutkastet følgende sikkerheter:

- Finansiell pant (finansielle instrumenter, innskudd og tilvarende og gull)
- Garantier og kredittderivater
- Pant i livsforsikringspoliser
- Motregning av innskudd og utlån
- Motregning av gjenkjøpsforpliktelser

11.5. Sikkerhetsstillelse under IRB-metode

Sikkerhetsforskriften regulerer sikkerhetsstillelse for engasjementer under IRB-metodene. Hvilke sikkerheter, kravene som stilles og hvordan de skal hensyntas i fastsettelsen av kapitalkravet vil avhenge av hvilke engasjementer og hvilken IRB-metode benyttes for. Utkast til IRB-forskriften fastsetter hvilke krav som stilles til sikkerhetsstillelse under de ulike IRB-metodene. Utkast til sikkerhetsforskrift gjelder i hovedsak for engasjementer med stater, institusjoner og foretak i den grunnleggende IRB-metoden. Ut over dette fastsetter utkast til IRB-forskrift i hvilke tilfeller hvor utkast til sikkerhetsforskriften forøvrig vil bli gjort gjeldende for IRB-metodene.

For engasjementer med stater, institusjoner og foretak i den grunnleggende IRB-metoden omfatter dette forskriftsutkastet følgende sikkerheter:

- Finansiell pant (finansielle instrumenter, innskudd og tilvarende og gull)
- Pant i fast eiendom (inkludert leasing av fast eiendom)
- Pant i kundefordringer (inkludert leasing av slike kundefordringer)
- Pant i andre eiendeler (inkludert leasing av slike eiendeler)
- Garantier og kredittderivater
- Pant i livsforsikringspoliser
- Motregning av innskudd og utlån
- Motregning av gjenkjøpsforpliktelser

Annen sikkerhetsstillelse som for eksempel lån til bolig som er et massemarkedsengasjement vil reguleres av utkast til IRB-forskrift. Også adgangen til å motregne derivatkontrakter *gjenstår* siden disse omfattes av regelverket for standardmetoden.

11.6. Verdipapirisering og store engasjementer

Sikkerhetsstillelse i forbindelse med regulering av verdipapirisering er særlig regulert i direktivforslagets *Title V, Chapter 2, Section 3, Subsection 4*. Sikkerhetsstillelse i forbindelse med regulering av store engasjementer er særlig regulert i *Title V, Chapter 2, Section 3, Subsection 4*.

Sikkerhetsstillelse i forbindelse med verdipapirisering og store engasjementer omhandles ikke i dette forskriftsutkastet.

12 Kommentarer til forskriftsutkastet

Bestemmelsene i utkast til forskrift om adgangen til å ta hensyn til sikkerheter ved fastsettelsen av kapitalkrav for kredittrisiko (Sikkerhetsforskriften) er kommentert nedenfor. Disse kommentarene representerer den foreløpige vurderingen som er foretatt. Høringsinstanser inviteres til å kommentere Kredittilsynets tolkning av enkeltbestemmelsene til denne delen av forslaget til revidert direktiv.

Flere av bestemmelsene i direktivforslaget viser til standardmetoden. Forskriftsutkastet om sikkerhetsstillelse avhenger derfor av hvordan standardmetoden vil bli gjennomført i Norge. Når ikke annet er sagt i kommentarene til de enkelte bestemmelsene i sikkerhetsforskriften vil Kredittilsynet komme tilbake til hvordan standardmetoden kan gjennomføres i Norge. Standardmetoden vil være en del av det samlede regelverket som vil oversendes Finansdepartementet etter at de nye kapitaldekningsreglene er vedtatt i EU (se del A i dette notatet).

Dette forskriftsutkastet omhandler hvilke typer finansiell pant som kan benyttes og hvilke krav som stilles. Imidlertid *gjenstår* gjennomføringen av metodene for behandling av effekten av finansiell pant. Dette inkluderer både enkel og avansert metode for finansiell pant, jf. § 3-2 og § 3-3. Behandlingen av finansiell pant vil være en del av det samlede regelverket som vil oversendes Finansdepartementet etter at de nye kapitaldekningsreglene er vedtatt i EU (se avsnitt A4 i dette notatet).

13 Merknader til kapittel 1: Virkeområde mv.

§ 1-1 Virkeområde og § 1-2 Særskilt virkeområde

gjennomfører [artikkel 91](#) og [artikkel 93](#)

Forskriften er foreslått gjort gjeldende for banker, finansieringsforetak, holdingselskaper i finanskonsern, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond som har tillatelse til å drive aktiv forvaltning som skal beregne minstekrav til kapitaldekning etter forslag til revidert direktiv 2000/12/EC. Sikkerhetsforskriften fastsetter hvilke sikkerheter, krav til disse og beregningsmetode for sikkerhetene som kan benyttes for engasjementer som beregnes under standardmetoden og for engasjementer med stater, institusjoner og foretak under den grunnleggende IRB-metode. Sikkerhetsforskriften regulerer også deler av sikkerhetsstillelse for øvrige IRB-metoder, men bare der hvor dette følger av IRB-forskriften.

Hvilke sikkerheter som kan hensyntas i beregningen av minstekrav til kapitaldekning avhenger av om institusjonen benytter standardmetoden eller en IRB-metode. Sikkerheter omtalt under § 2-5 kan kun hensyntas i grunnleggende IRB-metode. Det innebærer at øvrige sikkerheter spesifisert i § 2-1 kan hensyntas i både standardmetoden og den grunnleggende IRB-metode.

Samtlige sikkerheter som skal hensyntas skal oppfylle de generelle kravene under § 1-3 der de er relevant. Der sikkerhetsstillelse anerkjennes etter denne forskrift kan sikkerhetene inngå i beregningen av beregningsgrunnlaget og i beregningen av forventet tap etter bestemmelsene i kapittel 3 (fastsettelsen av minstekrav til kapitaldekning). I tilfeller der det eksisterer løpetidsforskjeller skal dette hensyntas etter bestemmelsene i kapittel 4.

For engasjementer hvor det er stilt sikkerhet etter denne forskrift skal det ikke tilordnes et høyere beregningsgrunnlag eller forventet tap, enn et identisk engasjement ville hatt uten slik sikkerhet. Sikkerheter som hensyntas i andre deler av forslag til revidert direktiv for standardmetoden og IRB-metode vil ikke anerkjennes etter denne forskrift.

Tredje ledd (uavhengig av sikkerhetsstillelse – full risikovurdering av underliggende eksponering)

gjennomfører [anneks VIII:2 \(2\)](#)

Selv om institusjonene hensyntar sikkerhetsstillelsen ved fastsettelsen av kapitalkravet skal institusjonen fortsatt foreta full risikovurdering av de underliggende eksponeringene. Unntak fra denne er bestemmelsen er gjenkjøpsforpliktelser som kan for dette formålet begrenses til netto eksponering.

§ 1-3 Generelle krav til sikkerhetsstillelse

Første ledd (gyldig etablert sikkerhetsstillelse; må kunne realiseres innen rimelig tid)

gjennomfører [artikkel 92](#), [anneks VIII:2 \(3a, 4a, 6b–c, 8a, 9a, 10, 11a, 11c, 12, 13e, 13h, 14d og 17b\)](#)

Dersom sikkerheter hensyntas i kapitaldekningsberegningene skal institusjonens retningslinjer og rutiner som følger av slike tiltak påse å ivareta juridisk gyldighet i alle relevante jurisdiksjoner som tilvarer den ordlyden i forslaget til revidert 2000/12/EC "Legally effective and enforceable in all relevant jurisdictions" ([artikkel 92 \(1, 4 og 5\)](#)). Institusjonen skal etter denne bestemmelsen foreta hensiktsmessige tiltak for å ivareta kredittbeskyttelsens effektivitet og hensynta relevante risikoer ([artikkel 92 \(2\)](#)). Det innebærer blant annet at institusjonen skal påse at alle kontraktsfestede og lovbestemte krav knyttet til pantet til enhver tid oppfyller kravet til å være gyldig etablert. Den juridiske sikringen skal gjennomgå med hensiktsmessige mellomrom for til enhver tid kunne ivareta rett til pantet ("enforceability"). For leasingavtaler skal det være etablert klare rutiner som sikrer at utleier er den juridiske eier av objektet og dermed sikrer utleiers rettigheter som eier ([anneks VIII:2 \(11c\)](#)).

Rett til sikkerheten skal være ivaretatt slik at det muliggjør realisering av sikkerhetsstillelsen innen rimelig tid. For pant og motregningsavtaler skal institusjonen innen rimelig tid kunne realisere eller holde tilbake de aktuelle eiendelene ved mislighold, herunder insolvens og konkurs eller andre avtalte utløsende hendelser og i de tilfeller der en tredjepart oppbevarer pantet ("custodian"), [artikkel 92 \(4\)](#). I tilfeller der finansiell pant oppbevares av en tredjepart skal institusjonene foreta de nødvendige tiltak for å sikre at denne tredjepart skiller pantet fra sine egne eiendeler. [anneks VIII:2 \(6c sjette ledd\)](#). En garanti skal også være en eksplisitt dokumentert forpliktelse. [anneks VIII:2 \(17b\)](#)

Bestemmelsen gjennomfører [anneks VIII:2 \(6b og c\)](#) for pant i finansiell pant, [anneks VIII:2 \(8a og c\)](#) for pant i eiendom, [anneks VIII:2 \(9a\)](#) for pant i kundefordringer, [anneks VIII:2 \(10\)](#) for pant i andre eiendeler, [anneks VIII:2 \(11a og c\)](#) for pant i leasingavtaler, [anneks VIII:2 \(12\)](#) for pant i innskudd mv. hos en tredjepart, [anneks VIII:2 \(3a\)](#) for motregning av utlån og innskudd, [anneks VIII:2 \(4a\)](#) for motregning av gjenkjøpsforpliktelser og [anneks VIII:2 \(14d og 17b\)](#) for garantier og kredittderivater.

Annet ledd (tilstrekkelig forsikret)

gjennomfører [anneks VIII:2 \(8d, 10i og 11a\)](#)

Institusjonen skal ha rutiner som ivaretar at pantet er tilstrekkelig forsikret. Dette forplikter institusjonen som har tatt pant å påse at eiendelene som det er tatt pant i er tilstrekkelig forsikret mot skader. Institusjonen skal ha rutiner for å overvåke at dette kravet forblir oppfylt. Denne bestemmelsen gjennomfører [anneks VIII:2 \(8d\)](#) for eiendom og [anneks VIII:2 \(10i\)](#) for pant i andre eiendeler, eller leasing av slik pant etter [anneks VIII:2 \(11a\)](#).

Tredje ledd (sikkerhetene skal være likvide og med stabile priser)

gjennomfører [artikkel 92 \(3\)](#), [anneks VIII:1 \(8e og 21 a\)](#) og [anneks VIII:2 \(10f\)](#)

Pant og motregningsavtaler vil kun hensyntas i kapitaldekningsberegningene når disse eiendelene er tilstrekkelig likvid for formålet og verdien til eiendelene er tilstrekkelig stabile over tid. Dette for å kunne ivareta hensiktsmessig sikkerhet til den forventede kredittbeskyttelsen.

Krav til at eiendelen skal være likvid er et sentralt krav til hvilke pant i andre eiendeler som vil kunne hensyntas i fastsettelsen av kapitalkravet under grunnleggende IRB-metode [anneks VIII:2 \(21a\)](#).

Fjerde ledd (risikostyring og verdivurdering)

gjennomfører [anneks VIII:2 \(1, 3c–d, 6c, 8b, 9b ii og v, 10c og 15\)](#)

Institusjonen skal ha rutiner for å styre og kontrollere risikoen for redusert verdi eller bortfall av sikkerheten, risiko knyttet til verdivurdering av sikkerheten, risiko forbundet med oppgjør av sikkerheten, konsentrasjonsrisiko i forbindelse med å benytte sikkerheten og hvordan dette påvirker institusjonens overordnede risikoprofil. Institusjonen skal ha dokumenterte retningslinjer og rutiner for hvilke og i hvilke grad sikkerheter skal eller kan benyttes. Pantets markedsverdi skal beregnes med hensiktsmessig mellomrom, men minimum hver sjette måned eller når institusjonen har grunn til å tro at verdien av pantet er vesentlig endret. Når en tredjepart oppbevarer pantet skal det forsikres at pantet er adskilt fra dens egne eiendeler. Institusjonen skal ha dokumenterte rutiner for innkreving av kundefordringer under utpanting. Det skal foretas nødvendige tiltak for innkreving, selv om institusjonen vanligvis ser hen til låntaker for innkreving [anneks VIII:2 \(9b v\)](#). Ved pant i kundefordringer skal retningslinjene omfatte rammer for konsentrasjonsrisiko som ikke er ivarettatt i institusjonens generelle risikohåndteringssystem [anneks VIII:2 \(9b ii\)](#).

Institusjonen skal ha løpende kontrollrutiner som anses som hensiktsmessig i forhold til garantier og kredittderivater. Institusjonen skal også ha systemer for å styre potensiell konsentrasjonsrisiko som følger av bruken av garantier og kredittderivater. Institusjonen skal kunne vise hvordan retningslinjene for bruken av kredittderivater og garantier påvirker den samlede risikostyringen [anneks VIII:2 \(15\)](#). Institusjonen skal også kontrollere at rammene for konsentrasjonsrisiko overholdes [anneks VIII:2 \(9b ii\)](#).

Femte ledd (utlånspolicy)

gjennomfører [anneks VIII:2 \(8c\)](#) og [anneks VIII:2 \(10e\)](#).

Institusjonen skal ha dokumenterte retningslinjer og rutiner/policy for hvilke sikkerheter som kan hensyntas i forbindelse med et engasjement. Dette gjelder blant annet krav til bolig- og næringsseiendom som pantsettes i forbindelse med utlån ([anneks VIII:2 \(8c\)](#)). Institusjonen skal også ha dokumenterte retningslinjer og rutiner for egnet belåningsgrad ved pant i andre eiendeler etter § 2-5 tredje ledd. Det innebærer at interne retningslinjer og rutiner skal være dokumentert og tilgjengelig for tilsynsformål, [anneks VIII:2 \(10e\)](#).

14 Merknader til kapittel 2: Sikkerheter

Dette kapittelet gjennomfører i hovedsak det som omhandles i [anneks VIII:1 og 2](#), dvs. hvilke sikkerheter som vil kunne hensyntas i kapitaldekningsberegningen (*del 1*) hvis kravene i (*del 2*) er oppfylt. De kravene som stilles generelt for alle typer sikkerhetsstillelse er behandlet i § 1-3. Beregning av effekten av sikkerheter behandles i kapittel 3.

§ 2-1 Sikkerheter

Typer sikkerhetsstillelse

Sikkerheter nevnt i denne paragraf omtales under de respektive paragrafer i kapittel 2 som det henvises til. Unntaket er pant i gull som gjennomfører [anneks VIII:1 \(7g\)](#).

Instrumenter med tilbakekjøp

Instrumenter utstedt av en annen institusjon som er forpliktet til å kjøpe instrumentet tilbake kan behandles som en garanti etter forslag til revidert direktiv [anneks VIII:1 \(25\)](#). Etter hva Kredittilsynet forstår er dette en bestemmelse som er ment å ivareta spesielle forhold i et av EU-landene og anses derfor ikke relevant for norske forhold. Kredittilsynet vil vurdere å gjennomføre denne bestemmelsen på et senere tidspunkt hvis det skulle vises å være tilstrekkelig grunnlaget for det.

§ 2-2 Krav til innskudd mv.

Institusjonen skal i tillegg til å oppfylle kravene i denne paragraf også oppfylle de generelle kravene i § 1-3.

Første ledd (innskudd som gyldig pant)

gjennomfører *anneks VIII:1 (7a)* og *artikkel 4 (35)*

Innskudd mv. omfatter det som er fastsatt i forslag til revidert direktiv *anneks VIII:2 (7a)*. Dette tilsvarer "cash assimilated instruments" som er definert i *artikkel 4 (35)*. Det vil inkludere instrumenter som kan likestilles med kontanter. Dette vil også omfatte kontantinnskuddet i tilknytning til kredittlinket gjeldsinstrumenter (CLN) etter § 2-10 første ledd bokstav c).

Annet ledd (innskudd hos en tredjepart)

gjennomfører *anneks VIII:1 (23)*, *anneks VIII:2 (12)* og *artikkel 90*

For å kunne hensynta innskudd i eller tilsvarende instrumenter i besittelsen av en annen institusjon (tredjepart) skal pantsettelsen av låntakers krav i en annen institusjon eller at kravet er overdratt til utlånende institusjonen være offentliggjort. Innskuddet eller tilsvarende instrumenter i besittelsen av en annen institusjon skal ikke oppbevares på vegne av andre eller være en del av egen sikkerhetsstillelse. Pantsettelsen eller overdragelsen av kravet skal være gyldig etablert, jf. § 1-3. Institusjonen som er tredjepart skal også være underrettet om pantsettelsen eller at kravet er overført den utlånende institusjonen. Dette skal resultere i at institusjonen som er tredjepart kan utbetale til den utlånende institusjonen eller til andre under den utlånende institusjonens samtykke. Med utlånende institusjon menes "lending credit institution" etter *artikkel 90*. Pantsettelsen eller overdragelsen skal også være ubetinget og ugjenkallelig.

§ 2-3 Krav til pant i finansielle instrumenter

Hvilke finansielle sikkerheter som kan hensyntas i kapitaldekningsberegningene avhenger av om enkel eller avansert metode for finansiell pant benyttes. Denne paragrafen spesifiserer hvilke typer finansiell pant som kan hensyntas uavhengig av hvilke av disse metodene som benyttes. Første ledd bokstav j). spesifiserer imidlertid finansiell pant som i tillegg kan hensyntas i kapitaldekningsberegningene under avansert metode for finansiell pant. Det gis her oversikt over hvilke sikkerheter som vil stilles for å kunne benytte slike i kapitaldekningsberegningene (*anneks VIII:1 (6-7)*). I tillegg til kravene i denne paragraf gjelder også de generelle kravene i § 1-3.

Første ledd bokstav a) (stater og sentralbanker)

gjennomfører *anneks VIII:1 (7 første ledd bokstav b)*

Pant i gjeldsinstrumenter utstedt av stater eller sentralbanker vil kunne hensyntas i kapitaldekningsberegningene dersom instrumentene er rated av et godkjent ratingbyrå eller godkjent eksportkreditbyrå ("ECA"). Dette forutsetter at ratingen er tilstrekkelig god av ratingbyrået eller er godkjent eksportkreditbyrå. Det vil i reguleringen av standardmetoden fastsettes hva som vil være tilstrekkelig god (rating bedre enn 4). Hvilke ratingbyrå eller eksportkreditbyrå som vil kunne oppfylle kravene som stilles for å bli godkjent behandles også under standardmetoden.

Første ledd bokstav b) (lokale og regionale myndigheter)

gjennomfører *anneks VIII:1 (7 første ledd bokstav c og annet ledd, punkt i)*

Gjeldsinstrumenter utstedt av lokale og regionale myndigheter (inkludert norske kommuner og fylkeskommuner) vil anerkjennes som pant. Vurderingen av hvorvidt regionale og lokale myndigheter vil kunne likestilles med stater vil kun få følger for hvilket kapitalkrav som stilles. Nærmere omtale av behandling av kommuner etter forslaget til revidert direktiv er i avsnitt B3 i dette notatet.

Offentlige foretak som er en del av kommunen omfattes av denne bestemmelsen.

Første ledd bokstav c) (multilaterale utviklingsbanker)

gjennomfører *annekse VIII:1 (7, annet ledd, punkt ii og tredje ledd, punkt iii)*

Gjeldsinstrumenter utstedt av multilaterale utviklingsbanker kan hensyntas i kapitaldekningsberegningene etter denne bestemmelsen. Hvilke multilaterale utviklingsbanker som kan hensyntas behandles under standardmetoden. Uavhengig av vurderingene Kredittilsynet vil gjøre i standardmetoden vil alle multilaterale utviklingsbanker anerkjennes. Vurderingen knyttes i hovedsak til hvilke multilaterale utviklingsbanker som vil kunne risikovektes med 0 % *annekse VI:1 (19–21)*.

Første ledd bokstav d) (internasjonale organisasjoner)

gjennomfører *annekse VIII:1 (7, annet ledd, punkt iii)*

Gjeldsinstrumenter utstedt av internasjonale organisasjoner vil kunne hensyntas i kapitaldekningsberegningene etter denne bestemmelsen. Hvilke internasjonale organisasjoner som vil kunne hensyntas er behandlet under standardmetoden. Hvilke internasjonale organisasjoner som vil kunne anerkjennes er opplistet i *annekse VI:1 (23)* (EC, IMF og BIS).

Første ledd bokstav e) (institusjoner, private foretak og kortsiktige fordringer)

gjennomfører *annekse VIII:1 (7, første ledd, bokstav c–e)*

Pant i gjeldsinstrumenter utstedt av institusjoner, private foretak og gjeldsinstrumenter med en kortsiktig risikoklassifisering kan hensyntas i kapitaldekningsberegningene dersom disse er risikoklassifisert (rated) med tilstrekkelig god rating av et godkjent ratingbyrå. Kredittilsynet vil fastsette under standardmetoden hva som vil kunne anses som tilstrekkelig god (rating 3 eller bedre). Hvilke ratingbyrå som vil kunne oppfylle de krav som stilles for å bli godkjent behandles også under standardmetoden.

Første ledd bokstav f) (utenlandske offentlige foretak)

gjennomfører *annekse VIII:1 (7, tredje ledd, punkt ii)*

Pant i gjeldsinstrumenter utstedt av utenlandske offentlige foretak kan hensyntas i kapitaldekningsberegningene dersom disse vurderes av hjemlandet myndigheter å likestilles med institusjoner etter standardmetoden [*artikkel 78–83*], dvs. tilordnes en risikovekt på 20 %. Dette er et nasjonalt valg under standardmetoden derfor viser denne bestemmelsen til behandlingen av engasjementer mot offentlige foretak i standardmetoden, dvs. behandling under *artikkel 78–83* (se avsnitt B3 i dette notatet). For norske offentlige foretak som ikke er en del av en kommune er den foreløpige vurderingen at disse ikke likestilles med institusjoner, dvs. tilordnes en risikovekt på 100 %. Dermed vil ikke gjeldsinstrumenter utstedt av norske offentlige foretak kunne benyttes som finansiell pant i beregningen av minstekrav til kapitaldekning.

Første ledd bokstav g) (egenkapitalinstrumenter og konvertible obligasjoner)

gjennomfører *annekse VIII:1 (7, tredje ledd, punkt ii)*

Pant i egenkapitalinstrumenter og konvertible obligasjoner som er inkludert i en hovedindeks kan hensyntas i kapitaldekningsberegningene. Med konvertible obligasjoner menes en obligasjon som kan omgjøres eller byttes i et annet verdipapir som definert i forslag til revidert direktiv 93/6/EC artikkel 3j. Med hovedindeks vurderes det til å være hovedindekser på regulerte markedsplasser.

Første ledd bokstav h) (institusjoner som ikke er ratet av godkjent ratingbyrå)

gjennomfører *annekse VIII:1 (8)*

Gjeldsinstrumenter som er utstedt av institusjoner kan hensyntas i kapitaldekningsberegningen der det ikke foreligger en rating av et godkjent ratingbyrå under forutsetningene presisert i denne bestemmelsen. Det tredje strekpunktet setter krav til at hvis institusjonen har andre fordringer med en rating av et godkjent ratingbyrå skal ratingen være tilstrekkelig god. Kredittilsynet vil fastsette under standardmetoden hva som vil kunne anses som tilstrekkelig god (rating 3 eller bedre). Hvilke ratingbyrå som vil kunne oppfylle de krav som stilles for å bli godkjent behandles også under

standardmetoden. Forsikringsselskaper er her etter en foreløpig vurdering likestilt med institusjoner. Det er ikke tatt endelig stilling til hvordan forsikringsselskaper skal behandles i forhold til de nye kapitaldekningsreglene, jf. avsnitt B2 i dette notatet. Denne bestemmelsen vil dermed kunne endres som følge av utfallet av denne vurderingen.

Første ledd bokstav i) (andeler i fond)

gjennomfører [anneks VIII:1 \(9\)](#)

Første ledd bokstav j) (pant under avansert metode for finansiell pant)

gjennomfører [anneks VIII:1 \(11\)](#)

Denne paragrafen åpner for utvidet adgang til å benytte finansiell pant der institusjonen benytter avansert metode for beregning av finansiell pant. Gjennomføringen av beregningsmetoder for finansiell pant *gjensstår* og er derfor ikke nærmere kommentert i dette høringsnotatet. Egenkapitalinstrumenter og konvertible obligasjoner som ikke er inkludert i en hovedindeks, men notert på en regulert markeds plass, vil tillates. Andeler i fond kan også benyttes som sikkerhet når kravene i § 2-3 i. er oppfylt, men fondet kan i tillegg investere i egenkapitalinstrumenter og konvertible obligasjoner etter dette punktet.

Annet ledd bokstav a) (korrelasjon)

gjennomfører [artikkel 92 \(4\)](#) og [anneks VIII:2 \(6 a første ledd\)](#)

Det skal ikke være urimelig stor grad av korrelasjon mellom verdien til eiendelene for kredittbeskyttelsen og kredittkvaliteten til lånetaker [artikkel 92 \(4\)](#). Dette inkluderer også at det ikke skal være vesentlig positiv korrelasjon mellom kredittkvaliteten til låntaker og verdien av eiendelene for finansiell pant i [anneks VIII:2 \(6 a første ledd\)](#). Kravet til korrelasjon gjelder også for obligasjoner med pantesikkerhet i en utlånsportefølje, selv om obligasjonen er utstedt av egen institusjon, datterselskaper eller tilknyttede selskaper. Erverv av egne slike obligasjoner vil bare kunne benyttes som pant i gjenkjøpsavtaler og oppfylle kravene i [anneks VI:1 \(65–67\)](#).

Annet ledd bokstav b) (krav til finansiell pant – utstedt av utlånende institusjon)

gjennomfører [anneks VIII:2 \(6a annet ledd\)](#) og [anneks VI:1 \(65–67\)](#)

Verdipapirer utstedt av utlåner, datterselskaper eller tilknyttede selskaper anerkjennes ikke (se § 2-3 annet ledd bokstav b)). Unntatt er utlåners utstedte obligasjoner som er sikret i en utlånsportefølje hvor kravene i [anneks VI:1 \(65–67\)](#) er oppfylt og når disse er stilt som sikkerhet for gjenkjøpsavtaler. Denne bestemmelsen faller inn under standardmetoden.

Kredittilsynets foreløpige vurdering tilsier at tilknyttede virksomheter vil inkludere selskaper som faller inn under konsolideringsbestemmelsene etter regnskapsreglene og/eller forskrift av 25.03 1991 om anvendelse av kapitaldekningsregler på konsolidert basis mv.

Annet ledd bokstav c) (krav til finansiell pant – verdivurdering av pantet)

gjennomfører [anneks VIII:2 \(6c fjerde og femte ledd\)](#)

Pantets markedsverdi skal beregnes med hensiktsmessig mellomrom, men minimum hver sjette måned eller når institusjonen har grunn til å tro at verdien av pantet er vesentlig endret.

Annet ledd bokstav d) (krav til finansiell pant – ”custodian”)

gjennomfører [anneks VIII:2 \(6 c sjette ledd\)](#)

Når en tredjepart (”custodian”) oppbevarer pantet skal det forsikres at pantet er adskilt fra dens egne eiendeler. Se nærmere omtale under § 1-3.

Tredje ledd (flere ratinger)

gjennomfører **anneks VIII:1 (10)**

I tilfeller der en rating har betydning for adgangen til å benytte finansiell pant under denne paragraf og det foreligger flere ratinger, skal den dårligste av de to beste legges til grunn.

§ 2-4 Krav til pant i livsforsikringspoliser

gjennomfører **anneks VIII:1 (24)** og **anneks VIII:2 (13)**

Institusjonen skal i tillegg til å oppfylle kravene i denne paragraf også oppfylle de generelle kravene i § 1-3.

Etter gjeldende kapitaldekningsregelverk tilordnes norske forsikringsselskaper og pensjonskasser samme risikovekt som øvrige finansinstitusjoner og verdipapirforetak. Avhengig av hvordan norske forsikringsselskaper og pensjonskasser vil reguleres med hensyn til forslag til revidert kapitaldekningsregelverk, vil dette få følger også for pant i livsforsikringspoliser utstedt av norske forsikringsselskaper. Kredittilsynet har foreløpig vurdert kredittforsikringer utstedt av norske forsikringsselskaper til å kunne oppfylle kravene til livsforsikringspoliser. Dersom engasjementer garantert av norske forsikringsselskaper vil likestilles med garantier gitt av andre finansinstitusjoner og verdipapirforetak, vil denne bestemmelsen ikke begrense adgangen til kun å gjelde kredittforsikringer. Dette fordi samtlige garantier gitt av norske forsikringsselskaper, som oppfyller kravene til garantier etter dette forskriftsutkastet, vil kunne anerkjennes. Det er foreløpig ikke avgjort hvordan norske forsikringsselskaper skal behandles i revidert kapitaldekningsregelverk. Det vises til avsnitt B2 i dette notatet for omtale av forsikringsselskapene og forholdet til de nye kapitaldekningsreglene.

Pant i livsforsikringspoliser omhandlet under denne bestemmelsen vil uavhengig av behandlingen av norske forsikringsselskaper være aktuell for livsforsikringspoliser utstedt av utenlandske forsikringsselskaper.

§ 2-5 Krav til sikkerheter under grunnleggende IRB-metode

Institusjonen skal i tillegg til å oppfylle kravene i denne paragraf også oppfylle de generelle kravene i § 1-3.

Denne paragrafen spesifiserer hvilke typer sikkerheter som kan benyttes i tillegg til andre sikkerheter omhandlet i omhandlet i kapittel 2 dersom institusjonen vil kunne benytte grunnleggende IRB-metode. Det innebærer at for den grunnleggende IRB-metode vil kunne hensynta flere typer sikkerheter i kapitaldekningsberegningene enn institusjoner som benytter standardmetoden. Engasjementer med pant i boligeiendom under standardmetoden inngår ikke i dette forskriftsutkastet siden slike engasjementer vil behandles ved gjennomføring av standardmetoden (se avsnitt J1 i dette notatet).

Denne paragraf består av fire ledd hvor første ledd omhandler pant i fast eiendom, annet ledd omhandler pant i andre eiendeler, tredje ledd omhandler pant i kundefordringer og fjerde ledd omhandler pant i leasingavtaler.

Finnish residential housing companies

Kredittilsynet antar at denne bestemmelsen ikke relevant for norske forhold og det er derfor ikke foreslått å gjennomføre denne bestemmelsen (**anneks VIII:1 (14-15)**). Kredittilsynet vil vurdere på et senere tidspunkt om det vil være hensiktsmessig å gjennomføre denne bestemmelsen. Bestemmelsen omhandler pant i andeler i boligaksjeselskaper ”*Finnish residential housing companies*” og tilsvarende selskaper for næringsseiendom særlig regulert av finske myndigheter.

Første ledd (pant i fast eiendom)

gjennomfører *annekts VIII:1 (12–13 og 16–19)*.

Første ledd i denne paragraf omhandler pant i fast eiendom (bolig- og næringseiendom). For en nærmere vurdering av lån med pant i fast eiendom, se del C i dette notatet.

Første ledd bokstav a) (verdien av eiendommen skal være uavhengig av låntakers betalingsevne)

gjennomfører *annekts VIII:1 (13a)*

Første ledd bokstav b) (låntakers betalingsevne skal være uavhengig av avkastningen fra eiendommen)

gjennomfører *annekts VIII:1 (13b, 16 og 19)*

Første ledd bokstav c)–d) (verdi av pant i eiendom)

gjennomfører *annekts VIII:2 (8b)*

Første ledd bokstav e) (bebodd eller utleid av låntaker)

gjennomfører *annekts VIII:1 (13 første ledd)*

Engasjementer med pant i boligeiendom som er eller vil bli bebodd av låntaker eller i bolig som er utleid. Med boligeiendom forstås eiendom i Norge eller utlandet som med hensyn til beliggenhet, utforming og planløsning kan benyttes til boligformål.

Annet ledd (pant i kundefordringer)

gjennomfører *annekts VIII:1 (20) og annekts VIII:2 (9)*

Dette er et nasjonalt valg hvor den foreløpige vurderingen er diskutert i del E i dette notatet. Institusjonen skal i tillegg til å oppfylle kravene i denne paragraf for å kunne hensynta pant i kundefordringer, oppfylle de generelle kravene i § 1-3.

Annet ledd bokstav a) (pant i kundefordringer – førsteprioritet)

gjennomfører *annekts VIII:2 (9a ii)*

Pant i kundefordringer skal være av første prioritet og alle nødvendige tiltak skal foretas for å sikre rett til pantet og til den eventuelle realiserte verdien fra pantet. Dersom første prioritet ikke kan oppnås kan nasjonale myndigheter unnta fra dette kravet. Den foreløpige vurderingen tilsier at norsk panterett ikke er til hinder for å gjennomføre denne bestemmelsen.

Annet ledd bokstav b) (pant i kundefordringer – tilgang til pantet)

gjennomfører *annekts VIII:2 (9a iv)*

Annet ledd bokstav c) (pant i kundefordringer – krav til risikostyring)

gjennomfører *annekts VIII:2 (9b i)*

Institusjonen skal ha betryggende rutiner for vurdering av kredittrisikoen knyttet til fordringene. Dette skal minst inkludere analyse av låntakers egen forretningsdrift, tilhørende næring(er) og typer kunder. I tilfeller der institusjonen legger til grunn låntakers vurdering av kundenes kredittrisiko, skal institusjonen gjennomgå låntakers kredittrutiner i forvissing om de er betryggende og pålitelige.

Annet ledd bokstav d) (pant i kundefordringer – krav til verdivurdering)

gjennomfører *annekts VIII:2 (9b ii)*

Marginen mellom eksponeringen og verdi av fordringene skal hensynta alle relevante faktorer slik som kostnader knyttet til inndrivelse, konsentrasjonsrisiko i fordringene og potensiell

konsentrasjonsrisiko knyttet til institusjonens samlede engasjementer som ikke hensyntas i institusjonens generelle risikohåndteringssystem.

Annet ledd bokstav e) (pant i kundefordringer – krav til overvåkning av verdivurdering)

gjennomfører *annekse VIII:2 (9b ii)*

Annet ledd bokstav f)–g) (pant i kundefordringer – krav til diversifisering/ korrelasjon)

gjennomfører *annekse VIII:2 (9b iii)*

Fordringene stilt som sikkerhet skal være diversifiserte og verdien skal ikke være vesentlig korrelert med låntaker. Der vesentlig positiv korrelasjon foreligger skal tilhørende risiko hensyntas i pantets forventet verdi av sikkerhetsstillelsen.

Annet ledd bokstav h) (pant i fordringer – tilknyttede selskaper)

gjennomfører *annekse VIII:2 (9b iv)*

Fordringer på tilknyttet virksomhet til låntaker, herunder datterselskaper og ansatte, anerkjennes ikke som gyldig pant. Kredittilsynets foreløpige vurdering tilsier at tilknyttede virksomheter vil inkludere selskaper som faller inn under konsolideringsbestemmelsene etter regnskapsreglene og/eller forskrift av 25.03 1991 om anvendelse av kapitaldekningsregler på konsolidert basis mv.

Annet ledd bokstav i) (pant i kundefordringer – tilknyttet virksomhet)

gjennomfører *annekse VIII:2 (9b iv)*

Tredje ledd (pant i andre eiendeler)

gjennomfører *annekse VIII:1 (21)*, og *annekse VIII:2 (10)*

Tredje ledd i denne paragraf omhandler pant i eiendeler annet enn i bolig- og næringsseiendom behandlet i første ledd. Pant i andre eiendeler er omtalt i avsnitt E2 i dette notatet.

Fjerde ledd (leasing)

gjennomfører *annekse VIII:1 (11)*

Eksponeringer i forbindelse med transaksjoner hvor en institusjon leaser eiendom, kundefordringer og andre eiendeler etter første, andre og tredje ledd i denne paragraf til en tredjepart kan behandles likt som engasjementer med tilsvarende pant.

§ 2-6 Krav til motregning av innskudd og utlån

gjennomfører *annekse VIII:1 (3–4)* og *annekse VIII:2 (3)*

Institusjonen skal i tillegg til å oppfylle kravene i denne paragraf for å kunne hensynta motregning av innskudd og utlån, oppfylle de generelle kravene i § 1-3.

Institusjonen skal til enhver tid ha oversikt over hvilke innskudd og utlån som omfattes av motregningsadgangen. Selv om institusjonens risikostyring og kontroll baseres på netto eksponering skal institusjonen til enhver tid kunne ha kontroll på hvilke bruttoeksponeringer som inngår dersom motregningsadgangen skulle bortfalle.

Institusjonen skal også ha kontroll over og styre de risikoer som er forbundet med utløpet av motregningsavtalen. Det innebærer risikoen for økning i eksponeringen når kortsiktige innskudd er motregnet mot langsiktige utlån. Risikoen for at det dermed vil kunne oppstå uventede eksponeringer som følge av at de langsiktige forpliktelsene ikke vil kunne motregnes mot nye kortsiktige forpliktelser ("roll-off risk").

§ 2-7 Krav til motregning av gjenkjøpsforpliktelser

gjennomfører **anneks VIII:1 (5)** og **anneks VIII:2 (4–5)**

For institusjoner som benytter avansert metode for finansiell pant vil gjenkjøpsavtaler, utlån og innlån av verdipapirer og varer og/eller andre markedsbaserte transaksjoner dekket av bilaterale motregningskontrakter kunne hensyntas i kapitaldekningsberegningen. Med markedsbaserte transaksjoner menes kontrakter hvor det stilles regelmessig marginkrav på nettobasis. Pant og lånte verdipapirer eller varer innenfor slike motregningsavtaler skal oppfylle kravene til finansiell pant under § 2-3 første ledd.

Institusjonen skal i tillegg til å oppfylle kravene i denne paragraf oppfylle de generelle kravene i § 1-3.

Det presiseres at motregning av derivater ikke omfattes av motregning av gjenkjøpsforpliktelser. Motregning av derivater omhandles i **anneks III** i forslag til revidert direktiv og vil bli behandlet samtidig som implementeringen av standardmetoden.

§ 2-8 Krav til garantier

Institusjonen skal i tillegg til å oppfylle kravene i denne paragraf også oppfylle de generelle kravene i § 1-3.

Første ledd bokstav a) (gyldige garantister – stater og sentralbanker)

gjennomfører **anneks VIII:1 (26a)**

Første ledd bokstav b) (gyldige garantister – utenlandske regionale og lokale myndigheter)

gjennomfører **anneks VIII:1 (26b)**

Norske kommuner tillates ikke å utstede selvskyldnergarantier som er et krav til at en garanti skal kunne anerkjennes. Norske kommuner og offentlige foretak som er en del av disse er dermed ikke anerkjent som gyldig garantist (se avsnitt B3 i dette notatet).

Første ledd bokstav c) (gyldige garantister – multilaterale utviklingsbanker)

gjennomfører **anneks VIII:1 (26c)**

Første ledd bokstav d) (gyldige garantister – internasjonale organisasjoner)

gjennomfører **anneks VIII:1 (26d)**

Garantier stilt av internasjonale organisasjoner som tilordnes en risikovekt på 0 % kan hensyntas i kapitaldekningsberegningene etter denne bestemmelsen. Hvilke internasjonale organisasjoner som vil kunne hensyntas vil behandles under standardmetoden. Opplisting av hvilke internasjonale organisasjoner som vil anerkjennes er listet i **anneks VI:1 (23)**.

Første ledd bokstav e) (gyldige garantister – utenlandske offentlige foretak)

gjennomfører **anneks VIII:1 (26e)**

Kredittilsynets foreløpige vurdering tilsier at norske offentlige foretak skal vektas 100 % når slike ikke er en del av kommunen. Dette er en bestemmelse under standardmetoden.

Første ledd bokstav f) (gyldige garantister – institusjoner)

gjennomfører **anneks VIII:1 (26f og 28)**

Forsikringsselskaper er her etter en foreløpig vurdering likestilt med institusjoner. Det er ikke tatt endelig stilling til hvordan forsikringsselskaper skal behandles i forhold til de nye

kapitaldekningsreglene, jf. avsnitt B2 i dette notatet. Denne bestemmelsen vil dermed kunne endres som følge av utfallet av denne vurderingen. Det må anses som en foreløpig vurdering å benytte det nasjonale valget under **annekse VIII:1 (28)** for forsikringselskaper og pensjonskasser.

Første ledd bokstav g) (gyldige garantister – foretak)

gjennomfører **annekse VIII:1 (26g og i)** og **annekse VIII:1 (27)**

Garantier stilt av foretak kan hensyntas i kapitaldekningsberegningene etter denne bestemmelsen under visse forutsetninger. Foretaket må være risikoklassifisert (rated) med tilstrekkelig god rating av et godkjent ratingbyrå for å kunne anerkjennes som garantist. Hva som anses som tilstrekkelig god (rating 2 eller bedre) vil behandles under standardmetoden. Hvilke ratingbyrå som oppfyller de krav som stilles for å bli et godkjent ratingbyrå behandles også under standardmetoden.

Første ledd bokstav h) (gyldige garantister – foretak)

gjennomfører **annekse VIII:1 (26g ii)** og **annekse VIII:1 (27)**

Det tillates å benytte garantier stilt av foretak med en tilstrekkelig god *PD* slik den er beregnet under grunnleggende IRB-metode. Det følger av avsnittet over at det foreløpig ikke er tatt stilling til hva som vil kunne regnes som tilstrekkelig god (rating 2 eller bedre). Det er imidlertid et krav at for at en grunnleggende IRB-metode skal kunne benyttes må alle kravene i **annekse VII:4** være oppfylt (**annekse VIII:1 (27)**).

Annet ledd bokstav a)–b) (minstekrav til garantier)

gjennomfører **annekse VIII:2 (14)**

Forslaget til revidert direktiv stiller en del felles krav til garantier og kredittderivater i **annekse VIII:2 (14)** som er innført i § 2-10 annet ledd bokstav a)–c) for kredittderivater og tilvarer dette leddets bokstav a)–b) for garantier.

Garantisten skal ikke kunne trekke garantien (kredittbeskyttelsen) tilbake, redusere garantiens løpetid, øke kostnaden eller kunne forhindre at utbetaling skjer innen rimelig tid der garantien er utløst. Garantien skal være direkte og hvilke engasjementer som er beskyttet skal fremgå av avtalen.

Krav til garantier som stilles etter gjeldende kapitaldekningsregelverk er vurdert videreført. Det innebærer at bare engasjementer sikret med selvskyldnergaranti vil kunne hensyntas i kapitaldekningsberegningene.

Garantier kan inneholde klausuler hvor garantisten kan foreta endringer i kredittbeskyttelsen forutsatt at disse klausulene er under direkte kontroll av utlåner. Dette omfatter eksempelvis den som garantien er stilt ovenfor ikke betaler forfalte krav i henhold til kontrakten og hvor garantisten da kan trekke beskyttelsen tilbake. Også krav til opplysninger til den garantien er stilt ovenfor kan kreves dersom slike opplysninger er under direkte kontroll.

Annet ledd bokstav c) (ved mislighold)

gjennomfører **annekse VIII:1 (17)**

Det skal ikke være noe som hindrer garantisten til å være forpliktet til å foreta utbetaling innen rimelig tid når låntaker har ubetalte forfalte innbetalinger. Det innebærer at ved kvalifiserte mislighold av og/eller manglende betaling fra motparten skal utlånende institusjon innen rimelig tid kunne ha rett til å forfølge garantisten for alle forfalte pengekrav som omfattes av garantien. Garantistens betalinger skal ikke forutsette at den utlånende institusjonen først skal forfølge kravet ovenfor låntaker. Garantien skal være en eksplisitt dokumentert forpliktelse som garantisten har akseptert.

Tredje ledd (statlig godkjente garantiordninger og kontragarantier)

gjennomfører *annekse VIII:1 (18)*

Det er foreløpig ikke vurdert hvilke statlige godkjente garantiordninger som vil omfattes av denne bestemmelsen. Det bes derfor om innspill fra høringsinstansene til en slik vurdering.

Med en kontragaranti menes det når en institusjon A forespør en annen institusjon B om å utstede en garanti ovenfor en tredjepart og institusjon B krever en garanti fra A. Garantien fra A til B vil være en kontragaranti.

§ 2-9 Særlig om kontragarantier fra stater mv.

gjennomfører *annekse VIII:2 (16)*

I tillegg til kravene i denne paragraf gjelder også de generelle kravene i § 1-3.

Med kontragarantier menes stiltte garantier som vil erstatte en annen garanti i tilfeller der denne ikke kan oppfylles. Det innebærer at fordringshaver vil kreve oppfyllelse av kontragarantien i tilfeller der en annen garantist ikke kan oppfylle sine forpliktelser. Denne paragrafen omhandler kontragarantier stilt av stater, sentralbanker og multilaterale utviklingsbanker som etter standardmetoden vil kvalifisere til 0 % risikovekt.

Forslag til revidert direktiv åpner for å akseptere kontragarantier stilt av regionale og lokale myndigheter, samt utenlandske offentlige foretak (se kommentarer til § 2-3 første ledd bokstav b) og f), samt § 2-8 første ledd bokstav b) og e)). Det forutsetter at tilsynsmyndighetene vurderer risikoen knyttet til engasjementer på regionale og lokale myndigheter som likestilt med stater og sentralbanker (*annekse VI:1 (19)*). For at kontragarantier stilt av offentlige foretak skal kunne hensyntas i kapitaldekningsberegningene forutsetter det at tilsynsmyndighetene vurderer risikoen knyttet til engasjementer på offentlige foretak som likestilt med institusjoner (*annekse VI:1 (15)*). Disse vurderingene er omtalt i avsnitt B3 i dette notatet.

Det stilles like krav til kontragarantier som for andre garantier. Det følger av imidlertid av egenskapene til kontragarantier at det unntas kravet til at garantier skal være stillet direktiv overfor institusjonen, jf. § 2-8 annet ledd bokstav a).

Annekse VIII:2 (16c) tilsier at tilsynsmyndigheter vil kunne vurdere om slike kontragarantier oppfylder kravet til at det ikke skal foreligge forhold som skulle tilsi at kontragarantien ikke kan likestilles med en direkte garanti fra samme motpart. Kredittilsynet har foreløpig ikke vurdert hvilke kontragarantier som vil kunne oppfylle dette kravet. Kredittilsynet ber derfor om innspill fra høringsinstansene til en slik vurdering.

§ 2-10 Krav til kredittderivater

Se også nærmere omtale av kredittderivater under del G i dette notatet. I tillegg til kravene i denne paragraf gjelder også de generelle kravene i § 1-3.

Kredittderivater kan hensyntas som kredittbeskyttelse for engasjementer på egen balanse spesifisert i denne paragraf § 2-10 første ledd. Dette forutsetter at kravene i denne paragraf er oppfylt. Dette gjelder også kredittderivater som beskytter en portefølje av flere underliggende kreditter spesifisert under § 3-8 (kurvprodukter).

Første ledd (typer kredittderivater)

gjennomfører *annekse VIII:1 (29-31)*

Tre typer kredittderivater vil kunne anerkjennes som kredittbeskyttelse for underliggende kreditt på institusjonens balanse. Disse er kredittbytteavtaler ("credit default swaps"),

totalavkastningsbytteavtaler ("total return swaps") og kredittlinket gjeldsinstrumenter ("credit linked notes"). Kredittderivatene er nærmere omtalt i del G i dette notatet. Andre instrumenter som er sammensatt av slike derivater eller instrumenter hvor slike inngår vil også kunne anerkjennes der kredittbeskyttelsen er tilvarende. Beskyttelse gjennom kredittderivater benyttet som intern sikring fra bank- til handelsporteføljen vil kun anerkjennes der denne er videreført til en eller flere tredjeparter. *annekse VIII:1 (31)*.

Beskyttelse gjennom en totalavkastningsbytteavtale anerkjennes ikke når netto positiv kontantstrøm føres som inntekt uten å korrigere verdien av eiendelene som er beskyttet. Korrigeringen av verdien av eiendelene som er kredittbeskyttet kan gjøres både gjennom reduksjon i virkelig verdi eller egenkapital (reserver) *annekse VIII:1 (30)*.

For kredittlinket gjeldsinstrumenter vil kredittbeskyttelsen kunne hensyntas i den utstrekning den er innbetalt i form av innskudd, kontanter eller tilsvarende sikkerhet. Det vil si at beskyttelsen er begrenset til det beløpet som er innbetalt. *annekse VIII:1 (29c)*.

Annet ledd bokstav a)–b) (krav til kredittderivatet)

gjennomfører annekse VIII:2 (14)

Selger av beskyttelse skal tilsvarende en garantist ikke kunne trekke beskyttelsen (garantien) tilbake, reduserer beskyttelsens løpetid, øke kostnaden eller kunne forhindre at utbetaling skjer innen rimelig tid der kredittbeskyttelsen er utløst. Kredittbeskyttelsen skal være direkte slik at avtalen innebærer at selger av beskyttelse har forpliktet seg direkte overfor kreditor eller kjøper av beskyttelse. Avtalen skal også spesifisere hvilke kreditter som er beskyttet og være uomtvistelig. Forslaget til revidert direktiv stiller en del felles krav til garantier og kredittderivater i *annekse VIII:2 (14)* som er innført i § 2-10 annet ledd.

Annet ledd bokstav c) (krav til kjøper av beskyttelse)

gjennomfører annekse VIII:2 (14c)

Denne bestemmelsen tilsier at avtalen kan inneholde klausuler hvor selger av beskyttelse kan foreta endringer i kredittbeskyttelsen forutsatt at disse klausulene er under direkte kontroll av utlåner. Dette omfatter eksempelvis kjøpere av beskyttelse som ikke betaler forfalte krav i henhold til kontrakten og hvor selger av beskyttelsen da kan trekke beskyttelsen tilbake. Også krav til opplysninger til kjøper av beskyttelse kan stilles dersom slike opplysninger er under direkte kontroll. Dette vil kunne anses som et unntak for bestemmelsen i § 2-8 annet ledd bokstav b) hvor det presiseres at selger av beskyttelse ikke *ensidig* kan endre avtalen om kredittbeskyttelse.

Annet ledd bokstav d) (fysisk oppgjør)

gjennomfører annekse VIII:2 (19d)

Denne bestemmelsen omhandler kredittderivater der fysisk oppgjør er avtalt ved en utløsende hendelse. Det kreves at kjøper av beskyttelse ved oppgjør skal både ha rett og evne til å overføre underliggende kreditt til selger av beskyttelsen. Det skal heller ikke være betingelser knyttet til underliggende kreditt som forhindrer eller unødig tilbakeholder det fysiske oppgjøret. Dette omfatter tilfeller der overførsel av kreditten krever samtykke av debitor før en slik overførsel kan foretas. Dette innebærer også at ved fysisk oppgjør skal underliggende kreditt inngå i de leverbare kredittene.

Annet ledd bokstav e) (utløsende hendelser)

gjennomfører annekse VIII:2 (19a)

Disse bestemmelsene spesifiserer kravene som stilles til hvilke utløsende hendelser som minimum skal omfattes av kredittbeskyttelsen. Med utløsende hendelse ("credit event") menes en kontraktsspesifisert hendelse som utløser kredittbeskyttelsen og medfører at selgeren av beskyttelse må betale i henhold til avtalen. Utløsende hendelser skal omfatte betalingsmislighold der forfalte krav ikke er betalt etter den underliggende kreditt. I tillegg skal utløsende hendelser omfatte konkurs, insolvens eller manglende

betalingsevne hos låntaker eller annen bekreftelse på generelt manglende betalingsevne eller begrenset adgang til å betjene gjelden, eller lignende hendelser.

Kredittbeskyttelsen skal omfatte alle kontraktsfestede betalingsmislighold der en utløsende hendelse utløses etter en henstandsperiode lik eller kortere enn henstandsperioden til underliggende kreditt. Med andre ord at kredittbeskyttelsen skal ikke opphøre i noen henstandsperioder før en utløsende hendelse i underliggende kreditt kvalifiserer til en slik hendelse. Med henstandsperiode ("grace period") menes en kort utsettelse av betalingen fra det avtalefestede tidspunktet før oppfyllelse av vilkår i låneavtalen.

Utløsende hendelser skal også omfatte restrukturering av underliggende kreditt for å oppnå full anerkjennelse for kredittbeskyttelsen. Restrukturering skal innebære ettergivelse eller utsettelse av hovedstol, rente eller gebyrer. Dersom restrukturering ikke er en utløsende hendelse etter avtalen, mens øvrige utløsende hendelser er omfattet og andre krav oppfylt, vil kredittbeskyttelse avkortes i henhold til § 3-6 første ledd.

Hvilke parter som er utpekt til å avgjøre når en utløsende hendelse har funnet sted skal være klart definert. Denne avgjørelsen kan ikke være helt overlatt til selger av beskyttelse. Kjøper av beskyttelse skal ha rett og evne til å informere selger av beskyttelse når en utløsende hendelse oppstår.

Tredje ledd (avvik mellom referansekreditt og underliggende kreditt)

gjennomfører annekts VIII:2 (20)

Det kan i mange tilfeller være situasjoner der institusjonen har kjøpt beskyttelse for en annen kreditt (referansekreditten) enn den underliggende kreditten som ønskes avhendet. Forslag til revidert direktiv åpner for å anerkjenne beskyttelse av underliggende kreditt selv når denne avviker fra referansekreditten. Dette forutsetter imidlertid at visse krav er oppfylt. Dette omfatter også når den underliggende kreditt avviker fra den utløsende kreditten som benyttes til fastslå når en utløsende hendelse har oppstått. Utløsende kreditt er den kreditt som benyttes til å fastsette verdien ved finansielt oppgjør eller leverbare kreditter i forbindelse med fysisk oppgjør.

Kravene som må være oppfylt for at referansekreditten kan avvike underliggende kreditt er at:

- Referansekreditten har lik eller lavere prioritet enn underliggende kreditt.
- Referansekreditten eller utløsende kreditt har den samme referanseenheden.
- Det er klausuler som sikrer at dersom debitor misligholder andre lån vil dette ha tilsvarende effekt som ved mislighold av referansekreditten.

Selv om det åpnes for at referansekreditt kan avvike fra underliggende kreditt er det imidlertid viktig at institusjoner som kjøper av beskyttelse er oppmerksom på at kredittbeskyttelsen kan være ufullstendig som følge av basisrisiko. Med basisrisiko menes at verdien av kredittbeskyttelsen og underliggende kreditt ikke samvarierer fullt ut. Dermed vil ikke verdibevegelsene til den underliggende kreditt og kredittbeskyttelsen alltid fullt ut motsvare hverandre. Kilder til avvik kan blant annet være at underliggende kreditt består av en portefølje ulik referansekredittens portefølje, valuta og løpetid er ulik, terskelbeløp, verdsettelsesmekanismer, og andre forhold i derivatkontrakten som vil kunne påvirke verdiutviklingen.

Med referansekreditt menes den kreditten som brukes til å verdsette tapet ved finansielt oppgjør, eventuelt avgjøre prioriteten på leverbare kreditter ved fysisk oppgjør eller fastslå avkastningen i en totalavkastningsbytteavtale.

Fjerde ledd (finansielt oppgjør)

gjennomfører annekts VIII:2 (19c)

Når kredittderivater med finansielt oppgjør benyttes skal det forligge betryggende rutiner for verdivurdering for å sikre pålitelig estimering av eventuelle tap. Perioden for å verdivurdere underliggende kreditt etter en utløsende hendelse skal være spesifisert. Finansielt oppgjør ("cash

settlement”) er en oppgjørsform der betalingen består av forskjellen mellom referansekredittens pålydende og referansekredittens markedsverdi.

15 Merknader til kapittel 3: Beregning av effekten av sikkerhetsstillelse

Sikkerheter som oppfyller kravene i kapittel 1 og 2 kan hensyntas i fastsettelsen av minstekravet til ansvarlig kapital etter dette kapittel. Dersom det eksisterer løpetidsforskjeller mellom sikkerhetsstillelsen og eksponeringen skal denne fastsettes først etter kapittel 4 i forskriftsutkastet.

Beregning av effekten av sikkerhetsstillelsen foretas gjennom å fastsette beregningsgrunnlaget og forventet tap dersom det er relevant. Dette danner grunnlag for minstekravet til ansvarlig kapital.

§ 3-1 Generelt

Første ledd (”custodian”)

gjennomfører annekts VIII:3 (80)

Innskudd eller tilsvarende eiendeler som oppbevares i en institusjon annen en utlånende institusjon (hos en ”custodian”) som oppfyller kravet til gyldig pant under § 2-2 annet ledd kan behandles som en garanti fra denne institusjonen (”custodian”).

Annet ledd (livsforsikringspoliser)

gjennomfører annekts VIII:3 (81)

Livsforsikringspoliser som oppfyller kravene etter denne forskrift kan behandles som en garanti fra selskapet som utsteder livsforsikringspolisen. Verdien av kredittbeskyttelsen skal være livsforsikringspolisens gjenkjøpsverdi.

Tredje ledd (motergning innskudd og utlån)

gjennomfører annekts VIII:3 (4)

Fjerde ledd (kredittlinket gjeldsinstrument)

gjennomfører annekts VIII:3 (3)

Der en institusjon har kjøpt kredittbeskyttelse gjennom å utstede et kredittlinket gjeldsinstrument (”credit linked note”) som oppfyller kravene etter denne forskrift, vil kunne behandles som kontanter (dvs. som innskudd og tilsvarende instrumenter etter § 2-1 første ledd bokstav a)). Erverv av egne utstedte kredittlinkede obligasjoner vil også kunne behandles som kontanter.

§ 3-2 Pant i finansielle instrumenter, innskudd mv. og gull (finansiell pant) – enkel metode

vil gjennomføre annekts VIII:3 (25–30)

Den enkle metoden for hensynta finansiell pant er forbeholdt institusjoner som benytter standardmetoden.

Gjennomføring av hvordan institusjoner skal hensynta finansiell pant i fastsettelsen av minstekravet til ansvarlig kapital *gjenstår*.

§ 3-3 Pant i finansielle instrumenter, innskudd mv. og gull (finansiell pant) – avansert metode

*vil gjennomføre **annekse VIII:3 (31–62)***

Dersom en IRB-metode benyttes skal institusjonen benytte den avanserte metoden for å kunne hensynta finansiell pant. Institusjoner som benytter standardmetoden kan benytte den avanserte metoden for finansiell pant, men kan ikke benytte både den avanserte og den enkle samtidig for ulik finansiell pant.

Vurderingen av hvordan institusjoner skal hensynta finansiell pant i fastsettelsen av minstekravet til ansvarlig kapital *gjensstår*.

§ 3-4 Sikkerheter under grunnleggende IRB-metode

Første ledd bokstav a) (pant i fast eiendom)

*gjennomfører **annekse VIII:3 (63–66)***

Pantsikkerhet i fast eiendom skal vurderes til et forsvarlig verdigrunnlag. Fast eiendom omfatter både bolig- og næringseiendom som oppfyller kravene fastsatt i denne forskrifts § 2-5 første ledd. Se også avsnitt E3 i dette notatet. Verdivurderingen skal gjøres av en uavhengig part og forsvarlig verdigrunnlag skal ikke være høyere enn markedsverdien. Med markedsverdi menes den verdien eiendommen ville blitt overført for med passende markedsføring mellom to velinformerte og frivillige parter med en armlengdes avstand på tidspunktet for verdisettingen. Markedsverdien skal også kunne dokumenteres.

Verdien av pantet skal fastsettes etter en forsiktig vurdering som innebærer en beregning av verdien som kan opprettholdes over en lengre tidsperiode der hensynet til fremtidig salgbarhet er ivarettatt. Verdivurderingen skal også inkludere både normale og lokale markedsforhold, den aktuelle bruken av eiendommen og alternative bruksområder for eiendommen.

En forsiktig verdivurdering skal ikke hensynta spekulative elementer. Institusjonen må kunne fremlegge dokumentasjon som viser hva som er lagt til grunn for en forsiktig verdivurdering. Verdivurderingen skal også hensynta kravene til interne rutiner etter forskriftens § 1-3. Det skal også hensynta andre krav med høyere prioritet på pantet.

Første ledd bokstav b) (pant i kundefordringer)

*gjennomfører **annekse VIII:3 (67)***

Verdien av pant i kundefordringer skal være utestående beløp. Med pant i kundefordringer menes de fordringer som oppfyller kravene i denne forskrifts § 2-5 annet ledd.

Første ledd bokstav c) (pant i andre eiendeler)

*gjennomfører **annekse VIII:3 (68)***

Med pant i andre eiendeler menes de eiendeler som oppfyller kravene i § 2-5 tredje ledd. Verdien av slike eiendeler skal settes til markedsverdi. Med markedsverdi menes den verdien eiendelen ville blitt overført for med passende markedsføring mellom to velinformerte og frivillige parter med en armlengdes avstand på tidspunktet for verdisettingen.

Annet ledd (effekten av pant)

*gjennomfører **annekse VIII:3 (69–73)***

Pant i kundefordringer, fast eiendom og pant i andre eiendeler som oppfyller kravene i denne forskrifts § 2-5, vil kunne hensyntas i beregningen av *LGD* for engasjementer beregnet under en grunnleggende IRB-metode for engasjementer med stater, institusjoner og foretak. Usikrede engasjementer som ikke står tilbake for annen gjeld etter IRB-forskriftens § 8-2 første ledd bokstav a) tredje strekpunkt skal

tilordnes en *LGD* på 45 %. Dette omfatter i hovedsak gjeld som utlån og fordringer. Usikrede engasjementer som står tilbake for øvrig gjeld vil etter IRB-forskriftens § 8-2 første ledd bokstav a) annet strekpunkt tilordnes en *LGD* på 75 %. Dette er i hovedsak ansvarlige lån eller andre hybride gjeldsinstrumenter med egenkapitalegenskaper.

Dersom engasjementet er sikret med pant som nevnt i denne bestemmelsen vil dette kunne redusere *LGD*-parameteren. Tabellen under denne bestemmelsen viser minimum sikringsgrad (*S*) som skal være oppfylt for at engasjementet skal kunne tilordnes en lavere *LGD* (justert $LGD = LGD_j$). Dersom sikringsgraden overstiger S_M kan hele engasjementet tilordnes den justerte LGD_j . I tilfeller der sikringsgraden er mellom *S* og S_M , skal engasjementet deles i en sikret og en usikret del. Den sikre delen skal oppfylle kravet til sikringsgraden S_M og kan da benytte LGD_j . Den resterende andelen av engasjementet skal behandles om usikret engasjement med *LGD* fra IRB-forskriften (45 eller 75 % avhengig av om det er vanlig gjeld eller hybride instrumenter).

Nedenfor er et eksempel på hvordan denne bestemmelsen skal benyttes i fastsettelsen av *LGD* for et engasjement med pant i fast eiendom:

- Eksponeringsbeløpet er 100 kr (*E*)
- Pant i fast eiendom er 70 kr (sikkerhetsverdien *V*)

Belåningsgraden er $70/100 = 70\%$ som oppfyller minimum sikringsgrad (*S*) på 30 %

- Eksponeringen skal være tilstrekkelig pantesikret, for pant i fast eiendom minst 140 % ($= S_M$). Andelen av eksponeringen som er tilstrekkelig pantesikret er $70/140 = 50$, dvs. at 50 kr av eksponeringen vil kunne vektes 35 %.

Resterende 50 kr av eksponeringsbeløpet vil vektes 45 % som et usikret engasjement, jf. IRB-forskriften § 8-2 første ledd bokstav a) tredje strekpunkt.

Gjennomsnittlig *LGD* for dette engasjementet vil da være $(50 \cdot 35\% + 50 \cdot 45\%)/100 = 40\%$.

Tredje ledd (engasjementer sikret med flere typer sikkerheter)

gjennomfører *anneks VIII:3 (77–79)*

For engasjementer som behandles etter grunnleggende IRB-metode skal engasjementer sikret med flere typer pant justere *LGD* for hver av de respektive andelene av engasjementet. Det gjelder alle typer pant. Engasjementets volatilitetsjusterte verdi skal dermed deles i deler sikret for hver type pant. Det innebærer at engasjementet skal deles inn i en del sikret med finansiell pant, en del sikret med pant i fordringer, en del dekket med pant i bolig- og næringsseiendom, en del sikret av annen pant og en usikret del. LGD_j for hver andel av eksponeringen skal beregnes separat.

Engasjementer som er sikret med garantier og kredittderivater i tillegg til pant, vil ikke påvirke behandling av *LGD* siden garantier og kredittderivater vil justere *PD*. Det innebærer at all sikkerhetsstillelse for hvert engasjement uavhengig av om det er sikret gjennom garantier og kredittderivater eller pant vil hensyntas. Garantier og kredittderivater beregnes for engasjementer beregnet med en IRB-metode i § 3-7.

§ 3-5 Motregning av gjenkjøpsforpliktelser

Motregning av gjenkjøpsforpliktelser som oppfyller kravene etter denne forskrift kan behandles etter denne paragraf. Hva som omhandles av gjenkjøpsforpliktelser er omtalt i § 2-7 første ledd.

Det er kun institusjoner som benytter avansert metode for finansielle pant etter § 3-3 som kan hensynta motregning av gjenkjøpsforpliktelser i beregningen av minstekravet til ansvarlig kapital. Under forutsetning av at institusjonen benytter avansert metode for finansiell pant vil motregning av gjenkjøpsforpliktelser justere eksponeringsverdien for hver motpart. Gjennomføring av kravene for å

benytte avansert metode *gjenstår*, men § 3-3 er avsatt til dette. Hvorledes eksponeringsverdien skal justeres vil blant annet avhenge av hvilken metode for volatilitetsjusteringer som velges av institusjonen. Det eksisterer tre muligheter for å volatilitetsjustere eksponeringsbeløpet (*EAD* for engasjementer hvor IRB-metode benyttes) ved motregning av gjenkjøpsforpliktelser:

- Sjablongmetode
- Egne estimater
- Interne modeller

Det fremgår av denne paragrafen hvorledes eksponeringsbeløpet skal justeres for motregning av gjenkjøpsforpliktelser for både sjablongmetoden og eventuelt ved bruk av egne estimater, men ikke selve volatilitetsjusteringen siden dette vil behandles under avansert metode for finansiell pant i § 3-3. Fremgangsmåten og formelen for eksponeringsbeløpet etter denne paragrafs tredje ledd er felles for begge metodene, men volatilitetsjusteringene etter § 3-3 vil avvike. Siden gjennomføringen av finansiell pant *gjenstår* inneholder ikke denne forkriften størrelsen på volatilitetsjusteringene som finnes i *annekse VIII:3 (35–60)*.

Et alternativ til sjablongmetoden og egen metode for volatilitetsjusteringer er bruk av institusjonenes egen interne modell som anses å være den mest krevende metoden for institusjoner å benytte for volatilitetsjusteringer. Behandlingen av kravene som stilles for å kunne benytte en slik intern metode er *gjenstår*, men forslag til revidert direktiv omhandler disse i *annekse VIII:3 (12–22)*.

Første ledd (volatilitetsjusteringer)

gjennomfører annekse VIII:3 (5)

Denne bestemmelsen fastsetter at dersom motregning av gjenkjøpsforpliktelser kan benyttes skal eksponeringsbeløpet volatilitetsjusteres. Beregning av E^* for eksponeringer omfattet av motregningsavtaler av gjenkjøpsforpliktelser vil inngå som justert eksponeringsverdi under standardmetoden eller justert *EAD* for eksponeringer hvor en IRB-metode er benyttet. Volatilitetsjusteringene kan under denne bestemmelsen utføres på grunnlag av enten sjablongmetode, på grunnlag av egne estimater eller ved bruk av interne modeller etter § 3-3 fjerde ledd.

Annet ledd (volatilitetsjusteringer under sjablongmetoden eller egne estimater)

gjennomfører annekse VIII:3 (6–11)

Denne bestemmelsen regulerer hvordan eksponeringsbeløpet for eksponeringer der det foreligger avtale om motregning av gjenkjøpsforpliktelser. Denne beregningsmetoden gjelder kun institusjoner som benytter sjablongmetoden eller egne estimater for slike volatilitetsjusteringer.

Bokstav a) etter dette leddet beskriver hvordan nettoposisjonen for hvert instrument omhandlet av motregningsavtalen fremkommer. Dette innebærer at det skal beregnes nettoposisjon for hvert instrument for hver motregningsavtale (flere nettoposisjoner under samme motregningsavtale). Volatilitetsjusteringene skal anvendes på de positive eller negative nettoposisjonene for hver type instrument. Med hvert instrument menes verdipapirer som er utstedt av samme selskap/enhet. Verdipapirene skal være utstedt på samme tidspunkt med lik løpetid og omfattet av like betingelser. Verdipapirene skal også være med tilsvarende likviditet, dvs. at det ikke skal foreligge forhold som tilsier at realisasjonstiden for papirene er forskjellig.

Bokstav b) etter dette leddet beskriver hvordan justering for valutarisiko skal utføres. Justering for valutarisiko skal foretas på bakgrunn av nettoposisjonen for hver valuta bortsett fra den avtalte oppgjørsvalutaen. Denne fremkommer ved at samlet verdi av instrumentene denominert i samme valuta som er utlånt, solgt eller vil bli fremskaffet i henhold til motregningsavtalen, med tillegg av kontantbeløp i den valutaen som er utlånt, overført eller omhandlet av avtalen, trekkes fra totalverdien av verdipapirene som er lånt, kjøpt eller mottatt under samme avtale, med tillegg av kontantbeløp i den valutaen lånt eller mottatt som er en del av avtalen. Volatilitetsjusteringene for valutarisiko skal gjøres for de positive og negative nettoposisjonene for hver valuta, bortsett fra den avtalte oppgjørsvalutaen.

Bokstav c) etter dette ledd beskriver hvordan eksponeringsbeløpet skal beregnes for å hensynta volatilitetsjustering i forhold til type instrument/verdpapir og volatilitetsjustering for valutarisiko.

E representerer eksponeringsbeløpet uten motregning, dvs. utgangspunktet før justering. C er instrumentene som omfattes av begrepet gjenkjøpsforpliktelser som representerer sikkerhetsstillelsen, dvs. alle instrumentene som representerer en fordring på en motpart som er omfattet av motregningsadgangen. H_{sec} er volatilitetsjusteringen for hvert instrument i henhold til § 3-3 som foreløpig ikke er gjennomført. Tilsvarende gjelder for volatilitetsjusteringen for valutarisiko, H_{fx} .

Tredje ledd (interne modeller)

gjennomfører *annekse VIII:3 (12–22)*

Regulering av interne modeller som grunnlag for volatilitetsjustering av eksponeringer i forbindelse med motregning av gjenkjøpsforpliktelser *gjenstår*.

§ 3-6 Garantier og kredittderivater – verdsettelse

Denne paragrafen fastsetter verdien av en garanti eller et kredittderivat. Dette innebærer at garantier og kredittderivater ikke nødvendigvis vil fullt ut sikre et engasjement dersom kravene i kapittel 1 og 2 er oppfylt. Verdsettelse i denne paragraf danner grunnlag for hvordan sikkerheter skal hensyntas i § 3-7.

Første ledd (verdsettelse)

gjennomfører *annekse VIII:3 (84)*

Verdien av kredittbeskyttelsen (G) skal være det beløpet garantisten/selger av beskyttelse er forpliktet til å betale ved et eventuelt mislighold av låntaker, manglende betaling eller når andre avtalte utløsende hendelser inntreffer.

I tilfeller der kredittderivater ikke inkluderer restrukturering av underliggende kreditt som utløsende hendelse, jf. § 2-10 annet ledd bokstav f) (*annekse VIII:2 (19a iii)*), skal verdien av kredittbeskyttelsen (G) reduseres. I tilfeller der G ikke er høyere enn eksponeringsbeløpet (E) skal G reduseres med 40 %. I tilfeller der G er høyere enn eksponeringsbeløpet (E) skal G ikke overstige 60 % av E . Dette er illustrert med følgende eksempler:

	Eksempel 1.	Eksempel 2.	Eksempel 3.
Eksponeringsbeløpet (E)	100 kr	100 kr	100 kr
Verdien av kredittbeskyttelsen (G)	80 kr	100 kr	150 kr
Justert verdi av kredittbeskyttelsen (G') (i tilfeller der restrukturering ikke er en utløsende hendelse i kredittderivatavtalen)	48 kr	60 kr	60 kr
	$(80 \text{ kr} * 0,6)$	$(0,6 * 100 \text{ kr } (G)$ og maksimalt $0,6 * 100 \text{ kr } (E))$	$(0,6 * 150 \text{ kr } (G)$ men maksimalt $0,6 * 100 \text{ kr } (E))$

Annet ledd (justering for valutarisiko)

gjennomfører *annekse VIII:3 (85)*

Når kredittbeskyttelsen er utstedt i en valuta annen enn eksponeringen skal verdien av kredittbeskyttelsen reduseres ved volatilitetsjustering for valutarisiko etter formelen i denne bestemmelsen. Neste ledd under denne paragraf spesifiserer hvorledes volatilitetsjusteringen H_{fx} for valutarisiko fremkommer.

Tredje ledd (volatilitetsjustering)

gjennomfører *annekse VIII:3 (86)*

Det fremgår av denne bestemmelsen hvorledes kredittbeskyttelse fra garantier og kredittderivater skal justeres der det er forskjell i valutaen kredittbeskyttelsen er denominert i og valutaen eksponeringen

(underliggende kreditt) er denominert i. Volatilitetsjusteringen H_{fx} som skal anvendes ved valutaforskjeller etter denne paragrafs annet ledd kan beregnes på bakgrunn av sjablongmetoden og ved bruk av egne estimater etter fastsatt under den avanserte metoden for finansiell pant, jf. § 3-3. Fremgangsmåten og formelen for volatilitetsjusteringen for valutarisiko etter denne paragrafs annet ledd er felles for begge metodene, men volatilitetsjusteringene etter § 3-3 vil avvike. Siden gjennomføringen av finansiell pant i forskrift gjenstår, inneholder ikke denne forskriften størrelsen på volatilitetsjusteringene.

§ 3-7 Garantier og kredittderivater – beregningsmetode

Første ledd (transjer – verdipapirisering)

gjennomfører [anneks VIII:3 \(87\)](#)

Der en garanti eller et kredittderivat gir kredittbeskyttelse for en del av et låns risiko, skal reglene om verdipapirisering gjelde. Gjennomføringen av hvordan institusjoner skal behandle verdipapirisering [[artikkel 94 til 101](#)] i fastsettelsen av minstekravet til ansvarlig kapital *gjenstår*.

Dersom kredittbeskyttelsen i form av en garanti eller et kredittderivat ikke vil utløses før utlånende institusjon tar tap ("first loss"), skal dette anses for å være verdipapirisering.

Annet ledd (beregning under standardmetoden)

gjennomfører [anneks VIII:3 \(88–90\)](#)

Denne bestemmelsen fastsetter hvordan garantier og kredittderivater skal hensyntas i beregningen av minstekrav til ansvarlig kapital når dette gjøres etter standardmetoden [[artikkel 78–83](#)].

Bokstav a) fastsetter at risikovekten til garantisten/selger av beskyttelsen skal benyttes der et engasjement er fullt ut sikret. Det innebærer at verdien av garantien/kredittderivatet beregnet under § 3-6 og justert for løpetidsforskjeller i henhold til kapittel 4, minst skal tilsvare engasjementsbeløpet før den anses som fullt ut sikret.

Bokstav b) fastsetter hvilken risikovekt som skal benyttes der kredittbeskyttelsen fra en garanti eller kredittderivat dekker en forholdsmessig lik andel av tapet. Andelen som dekkes av institusjonen selv og kredittbeskyttelsen må være av lik prioritet, det vil si pro rata. Dersom kredittbeskyttelse ikke er pro rata vil den falle inn under denne paragrafs første ledd, dvs. behandles etter regler for verdipapirisering.

Tredje ledd (engasjementer sikret med flere typer sikkerheter)

gjennomfører [anneks VIII:5 \(1–2\)](#)

For engasjementer som behandles etter standardmetoden skal engasjementer sikret med flere typer sikkerheter deles inn i en del for hver type pant. Det gjelder alle typer sikkerhetsstillelse. Det innebærer blant annet at der et engasjement er sikret med både en garanti og med pant skal engasjementet deles inn i en del for hver sikkerhetsstillelse. Den delen om er sikret med en garanti eller et kredittderivat skal beregnes etter denne paragrafs første og annet ledd. Det er risikovekten til engasjementet som endres som følge av en garanti eller kredittderivat.

Engasjementer som er sikret med pant i tillegg til garantier og kredittderivater vil ikke påvirke behandling av garantier og kredittderivater etter denne paragrafs første og annet ledd. Den deles som er sikret med pant skal beregnes etter de respektive metodene for pant. Pant under standardmetoden etter denne forskrift er finansiell pant, pant i livsforsikringspoliser og motregning av innskudd og utlån. Beregningen av disse sikkerhetene er fastsatt i § 3-1 foruten finansiell pant etter § 3-2 og § 3-4 hvor gjennomføringen av denne delen av regelverket *gjenstår*.

§ 3-8 Kurvprodukter – kredittderivater

Kredittderivater kan kredittbeskytte en eller flere underliggende kreditter. De fleste kredittderivater beskyttet én underliggende kreditt, såkalte "single name transactions". Hvis det er flere underliggende kreditter som kredittbeskyttes omtales disse gjerne som et kurvprodukt ("*Basket Transactions*" / "*multiple names*"). Et kredittderivat med en kurv av kreditter avdekker derfor kreditttrisiko for flere kreditter og/eller mot flere ulike juridiske enheter. Denne paragrafen omhandler to typer kurvprodukter.

Kravene i § 2-10 skal også være oppfylt for kurvprodukter.

Første ledd ("first to default")

gjennomfører *annekse VIII:6 (1)*

En "first to default"-kontrakt beskytter den første underliggende kreditten i kurven som misligholdes. De underliggende kreditter kan være mot ulike referanseenheter. De underliggende kredittene som er kredittbeskyttet av kurvproduktet kan dermed være av ulike risikovekt under standardmetoden eller med ulik *PD* under en IRB-metode. Beskyttelsen bortfaller når kredittbeskyttelsen utløses for første underliggende kreditt i kurvproduktet. Denne bestemmelsen fastsetter at det er kun den underliggende kreditten som ville gitt lavest kapitalkrav som vil kunne anses å være kredittbeskyttet.

§ 3-8 annet ledd ("nth to default")

gjennomfører *annekse VIII:6 (2)*

Denne bestemmelsen omhandler kurvprodukter der kredittderivatet kredittbeskytter de *n* første underliggende kredittene. Det er hvilke av de underliggende kredittene som først har en utløsende hendelse som avgjør hvilke *n* kreditter som vil kunne bli kredittbeskyttet. Beskyttelsen bortfaller når kredittbeskyttelsen utløses for de *n* første underliggende kredittene i kurvproduktet. Denne bestemmelsen fastsetter at det er kun de *n* underliggende kredittene som ville gitt det laveste kapitalkravet som kan anses for å være kredittbeskyttet.

"Second to default"-kontrakter er et eksempel på et kurvprodukt etter denne bestemmelsen der $n = 2$ og gjøres opp når to kreditter har hatt en utløsende hendelse. Beskyttelsen bortfaller når den andre utløsende hendelsen inntreffer.

16 Merknader til kapittel 4: Løpetidsforskjeller

Institusjonen skal oppfylle kravene for løpetidsforskjeller under dette kapittelet for å kunne hensynta sikkerheter omhandlet av denne forskrift.

§ 4-1 Generelt

Første ledd (sikkerheter med løpetidsforskjell)

gjennomfører *annekse VIII:4 (1-2)*

For denne bestemmelsen skal løpetid for engasjementer og sikkerheter beregnes etter annet ledd, dvs. effektiv løpetid. Der løpetiden til sikkerheten er kortere enn løpetiden til engasjementet vil sikkerheten kun kunne hensyntas dersom sikkerheten har en opprinnelig løpetid på ett år og/eller har en gjenværende løpetid på tre måneder. Det innebærer ikke at sikkerheter som gjelder i hele engasjementets løpetid skal oppfylle dette kravet. Der det er tilfelle, dvs. ingen løpetidsforskjell, vil sikkerheten kunne hensyntas selv om opprinnelig løpetid er kortere enn ett år og/eller en gjenstående løpetid på tre måneder.

Løpetidsforskjeller mellom sikkerheter for engasjementer etter § 8-8 fjerde ledd i IRB-forskriften, som kan ha en opprinnelig løpetid ned til en dag, kan ikke hensyntas.

Annet ledd (løpetidsdefinisjon)

gjennomfører **annekse VIII:4 (3–5)**

Beregnet effektiv løpetid til engasjementer kan maksimalt være 5 år. Det innebærer at dersom effektiv løpetid til sikkerheten er over 5 år foreligger det ikke løpetidsforskjeller.

Der hvor selger av beskyttelse i en kredittderivatkontrakt har en ensidig opsjon til å si opp kontrakten, skal effektiv løpetid for sikkerheten være frem til første mulig tidspunkt opsjonen kan utøves. Der hvor kjøper av beskyttelse i en kredittderivatkontrakt har en ensidig opsjon til å si opp kontrakten og hvor det ved inngåelse av kontrakten foreligger et insentiv for å utøve opsjonen, skal effektiv løpetid for sikkerheten være frem til første mulig tidspunkt opsjonen kan utøves. Der det foreligger insentiv til å utøve opsjonen fra kjøper av beskyttelsens side ved kontraktsinngåelse skal ikke hensyntas i fastsettelsen av effektiv løpetid.

Tredje ledd (enkel metode for finansiell pant)

gjennomfører **annekse VIII:4 (6)** og **annekse VIII:2 (7)**

Der det foreligger løpetidsforskjell mellom et finansielt pant og et engasjement, beregnet etter denne paragrafs første og annet ledd, kan sikkerheten ikke hensyntas hvis enkel metode for finansiell pant benyttes. Det innebærer at alle sikkerheter må minst ha en effektiv løpetid som engasjementets løpetid. Siden effektiv løpetid ikke kan fastsettes til mer enn 5 år etter annet ledd, vil sikkerheter med en effektiv løpetid på 5 år eller mer benyttes også under enkel metode for finansiell pant.

§ 4-2 Verdsettelse under avansert metode for finansiell pant

gjennomfører **annekse VIII:4 (7)**

For institusjoner som benytter avansert metode for finansiell pant etter § 3-3, kan hensynta sikkerheter justert for eventuelle løpetidsforskjeller etter denne bestemmelsen.

§ 4-3 Verdsettelse av garantier og kredittderivater

gjennomfører **annekse VIII:4 (8)**

Der institusjonen kan ta hensyn til kredittbeskyttelse gjennom en garanti eller et kredittderivat slik de inngår i beregningene under § 3-7, skal verdien av kredittbeskyttelsen først justeres for løpetidsforskjeller før beregningen under § 3-7 foretas. Dvs. at G_j som benyttes under § 3-7 fremkommer fra løpetidsjusteringen under denne paragraf.